

**UCHWAŁA NR XXXVI/289/2022
RADY POWIATU RACIBORSKIEGO**

z dnia 25 stycznia 2022 r.

w sprawie przyjęcia „Programu Rozwoju Powiatu Raciborskiego na lata 2022-2030”.

Na podstawie art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 920 ze zm.).

**RADA POWIATU RACIBORSKIEGO
uchwala, co następuje:**

- § 1. Przyjmuje się „Program Rozwoju Powiatu Raciborskiego na lata 2022-2030” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Raciborskiego.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Radca Prawny

Lidia Chrzan

Przewodniczący Rady

Adam Wajda

UZASADNIENIE

„Program Rozwoju Powiatu Raciborskiego na lata 2022-2030” jest podstawowym dokumentem określającym kierunki rozwoju powiatu na najbliższe lata. Podstawą jego opracowania jest wskazanie wizji oraz celów strategicznych i operacyjnych, których realizacja w określonym horyzoncie czasowym przyczyni się do rozwoju obszaru powiatu i poprawy warunków życia jego mieszkańców.

W sierpniu 2021 r. Zarząd Powiatu Raciborskiego przystąpił do opracowania nowego dokumentu strategicznego dostosowanego do głównych dokumentów strategicznych kraju oraz wpisującego się w nową perspektywę finansową Unii Europejskiej na lata 2021-2027.

Działając w oparciu o Uchwałę Nr III/29/2018 Rady Powiatu Raciborskiego z dnia 18 grudnia 2018 r. w sprawie określenia szczegółowych zasad i trybu przeprowadzania konsultacji z Powiatową Radą Działalności Pożytku Publicznego w Raciborzu lub organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej organizacji (Dz. Urz. Woj. Śl. z 2018 r., poz. 8283) Zarząd Powiatu skierował „Program Rozwoju Powiatu Raciborskiego na lata 2022-2030” do konsultacji. Konsultacje przeprowadzono w formie pisemnego i elektronicznego wyrażenia opinii. Konsultacje prowadzono w terminie od dnia 18.11.2021 r. do dnia 02.12.2021 r. Osobą upoważnioną do kontaktu z organizacjami pozarządowymi był Kierownik Referatu Inwestycji i Rozwoju. Liczba organizacji pozarządowych oraz podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie biorących udział w konsultacjach – 0. Wykaz zgłoszonych uwag – 0. Uzasadnienie przyjęcia bądź odrzucenia zgłoszonych uwag – 0.

Wobec powyższego, w tym stanie prawnym i faktycznym, podjęcie uchwały jest celowe i uzasadnione.

Kierownik Referatu
Inwestycji i Rozwoju

Roman Peikert

Przewodniczący Rady

Adam Wajda



PROGRAM ROZWOJU POWIATU RACIBORSKIEGO NA LATA 2022-2030

WRZESIEŃ-GRUDZIEŃ 2021



Wykonawca:



GRUPA BST - BADANIA - ANALIZA - AUDYT - EWALUACJA



siedziba: ul. Mieczków 12, 40-748 Katowice
biuro: ul. Rynek 6, 44-200 Rybnik



tel. 32 722 84 54



www.grupabst.pl



[GrupaBST.BadaniaAnalizy](https://www.facebook.com/GrupaBST.BadaniaAnalizy)



[grupabst](https://twitter.com/grupabst)

Spis treści

Wprowadzenie	4
I. Diagnoza Powiatu Raciborskiego	6
1. Informacje ogólne.....	6
2. Środowisko.....	7
3. Społeczeństwo	9
4. Gospodarka	18
5. Rolnictwo	24
6. Infrastruktura techniczna	24
7. Ochrona powietrza	34
8. Infrastruktura społeczna.....	34
9. Wnioski.....	55
II. Priorytety działania	59
Wizja.....	59
III. Określenie celów strategicznych, operacyjnych oraz kierunków działań Programu Rozwoju Powiatu Raciborskiego na lata 2022-2030	60
Cel strategiczny 1. Stworzenie warunków sprzyjających wysokiej aktywności gospodarczej.	61
Cel strategiczny 2. Kształtowanie zrównoważonego rozwoju społecznego i aktywności mieszkańców.....	63
Cel strategiczny 3. Ochrona środowiska i krajobrazu na terenie powiatu raciborskiego.	67
Cel strategiczny 4. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i technicznej Powiatu Raciborskiego wpływających na wysoką jakość życia.	68
Cel strategiczny 5. Silna pozycja samorządu oraz sprawne zarządzanie w Powiecie Raciborskim.....	71
IV. Zgodność Programu z wytycznymi i założeniami zawartymi w dokumentach wyższego rzędu.....	73
V. System wdrażania i monitoringu	74
System wdrażania.....	74
Monitoring i ewaluacja	74
VI. Podsumowanie	82
Wykaz tabel, wykresów i rysunków	84

Wprowadzenie

Dokument został przygotowany dla Powiatu Raciborskiego w celu określenia kierunków rozwoju społeczno-gospodarczego oraz sprecyzowania najważniejszych celów oraz zamierzeń na lata 2022-2030, które skorelowane są z krajowymi oraz regionalnymi dokumentami strategicznymi.

Podstawowym celem działania samorządu jest osiągnięcie zrównoważonego rozwoju obszaru, prowadzącego do poprawy jakości życia lokalnej społeczności. Rola samorządu terytorialnego w tym procesie została określona w ustawie o samorządzie powiatowym z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz.U. z 2020 r. poz. 920 ze zm.).

Program Rozwoju Powiatu Raciborskiego na lata 2022-2030 jest zatem dokumentem, na podstawie którego Powiat Raciborski kształtuje i realizuje swoją politykę rozwoju, wytycza kierunki tej polityki oraz określa strategiczne cele, które mają być osiągnięte w założonym horyzoncie czasowym, w wyniku realizacji celów operacyjnych.

Założenia Programu zostały sformułowane na podstawie następujących etapów:

- a) opracowanie diagnozy sytuacji Powiatu Raciborskiego,
- b) uzgodnienie priorytetów działań,
- c) określenie struktury celów rozwoju powiatu,
- d) wyznaczenie kierunków działań,
- e) określenie zasad i narzędzi wdrażania Programu.

Prace, które doprowadziły do sformułowania założeń Programu, polegały w szczególności na:

- a) przeprowadzeniu wieloaspektowej diagnozy stanu oraz uwarunkowań rozwoju powiatu,
- b) przeprowadzeniu warsztatów z członkami Zespołu Roboczego, przedstawicielami Powiatowego Urzędu Pracy w Raciborzu, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Raciborzu, Powiatowego Zarządu Dróg w Raciborzu, Szpitala Rejonowego im. dr. Józefa Rostka w Raciborzu, Domu Pomocy Społecznej „Złota Jesień” w Raciborzu oraz przedstawicielami Zamku Piastowskiego w Raciborzu,
- c) przeprowadzeniu badań ankietowych wśród grupy przedsiębiorców działających na terenie powiatu raciborskiego,
- d) przeprowadzeniu konsultacji społecznych,
- e) prezentacji wyników pracy nad dokumentem przed Radą Powiatu Raciborskiego, jej komisjami i zespołem roboczym.

Jednym z elementów Programu Rozwoju Powiatu Raciborskiego na lata 2022-2030 jest Diagnoza obecnej sytuacji Powiatu Raciborskiego, która swym zakresem obejmuje:

- położenie powiatu,
- aktualny stan demograficzny,
- sytuację gospodarczą,

- rolnictwo,
- infrastrukturę techniczną, w tym mieszkalnictwo, sieć komunikacyjną, sieć wodno-kanalizacyjną, gospodarkę odpadami, infrastrukturę energetyczną, system gazowniczy,
- ocenę jakości powietrza,
- infrastrukturę społeczną, w tym edukację, kulturę, sport i turystykę, ochronę zdrowia i opiekę społeczną oraz bezpieczeństwo.

Diagnoza nie jest w procesie planowania celem samym w sobie, ale stanowi podstawę do dalszych prac. Umożliwiła podejmowanie właściwych decyzji strategicznych, takich jak: określenie wizji rozwoju Powiatu Raciborskiego, ustalenie celów, ukierunkowanie działań i instrumentów realizacyjnych, zdefiniowanie oczekiwanych rezultatów i wskaźników ich osiągnięcia. Tym samym spełnia jednocześnie trzy kryteria:

- rzetelności,
- istotności,
- aktualności.

Rzetelność jest w tym przypadku rozumiana jako precyzyjność, dokładność i poprawność informacji. Istotność odnosi się do założenia, że przedstawiane informacje są użyteczne na dalszym etapie prac strategicznych. Aktualność informacji dotyczy z kolei jej odniesienia do obecnego stanu wiedzy i rzeczywistości.

Dlatego uzyskane wyniki były punktem wyjściowym do określenia priorytetów działań oraz wytypowania celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań.

Przyjęto założenie, że do zidentyfikowanych priorytetów rozwojowych, celów strategicznych i celów operacyjnych nie stosuje się hierarchii, ponieważ każdy z nich wiąże się z innym – bardzo ważnym aspektem funkcjonowania powiatu. W zapisie ustaleń Programu nadrzędny charakter mają priorytety rozwojowe.

Priorytety to główne kierunki rozwoju powiatu. Są one realizowane za pomocą celów strategicznych. Cele strategiczne są realizowane za pomocą celów operacyjnych i zdefiniowanych kluczowych działań. Podkreślić należy, że lista planowanych działań do realizacji nie jest zamknięta. Są to tylko te przedsięwzięcia, które zostały zdefiniowane na etapie prac planistycznych.

Osiąganie założonych celów podlegać będzie monitoringowi i ewaluacji. Oznacza to kontrolę oraz ocenę uzyskanych efektów. Stopień realizacji przedsięwzięć mierzony jest miernikami. Opracowany dokument wskazuje mechanizmy wdrażania oraz metody i narzędzia monitorowania postępów w realizacji celów.

I. Diagnoza Powiatu Raciborskiego

1. Informacje ogólne

Powiat Raciborski pod względem administracyjnym należy do województwa śląskiego, położony jest w południowej części województwa w Kotlinie Raciborskiej. Graniczy z terenami, na których wydobywa się węgiel kamienny, obszar ten nosi nazwę Rybnickiego Okręgu Węglowego. Siedzibą powiatu jest miasto Racibórz. Powiat obejmuje łącznie 8 gmin: 1 gminę miejską (Racibórz), 2 gminy miejsko-wiejskie (Kuźnia Raciborska i Krzanowice) oraz 5 gmin wiejskich (Nędza, Rudnik, Pietrowice Wielkie, Krzyżanowice i Kornowac).

Powiat Raciborski sąsiaduje od południowo-zachodniej strony z Republiką Czeską, od północnej strony graniczy z rolniczymi gminami powiatu głubczyckiego, kędzierzyńsko-kozielskiego (województwo opolskie) i gliwickiego, zaś od strony wschodniej – z powiatem rybnickim i wodzisławskim. Historycznie teren powiatu leży na Górnym Śląsku.

Rysunek 1. Mapa obszaru powiatu raciborskiego



Źródło: Opracowanie własne z użyciem oprogramowania QGIS

Teren powiatu obejmuje obszar 544 km², co stanowi 4,4% powierzchni województwa śląskiego. Największą powierzchnię na terenie powiatu posiada Gmina Kuźnia Raciborska, która obejmuje swoim obszarem 23,3% całego powiatu, zaś najmniejsza jest Gmina Kornowac (4,8% powierzchni powiatu). Stopa urbanizacji w powiecie wynosi 59,8%.

Tabela 1. Powierzchnia gmin na terenie powiatu

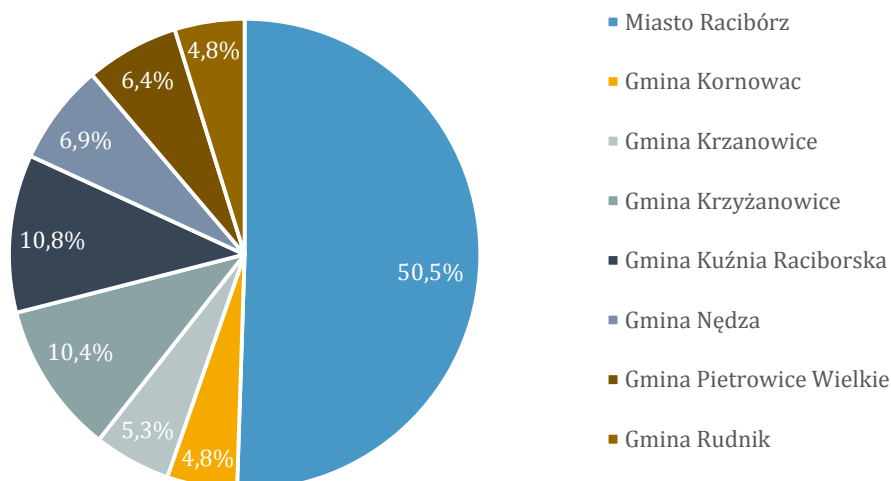
Wyszczególnienie	Powierzchnia [km ²]	Udział % w Powiecie
Gmina Racibórz	75	13,8%
Gmina Kornowac	26	4,8%
Gmina Krzanowice	47	8,6%
Gmina Krzyżanowice	70	12,9%

Wyszczególnienie	Powierzchnia [km ²]	Udział % w Powiecie
Gmina Kuźnia Raciborska	127	23,3%
Gmina Nędza	57	10,5%
Gmina Pietrowice Wielkie	68	12,5%
Gmina Rudnik	74	13,6%
Powiat raciborski	544	100,0%

Źródło: GUS

Wg danych GUS w roku 2020 powiat raciborski liczył 107 410 mieszkańców, a połowa z nich mieszkała w Raciborzu (54 259 osób). Gminę Kuźnia Raciborska zamieszkuje 11 641 osób, a Gminę Krzyżanowice – 11 185 osób. Ponad 6% mieszkańców powiatu stanowią osoby z Gminy Nędza (7 446 osób) oraz Gminy Pietrowice Wielkie (6 888 osób). W Gminie Krzanowice w 2020 r. mieszkało 5 676 osób, w Gminie Kornowac 5 165 osób, a w Gminie Rudnik – 5 150 osób.

Wykres 1. Struktura ludności w powiecie w 2020 r.



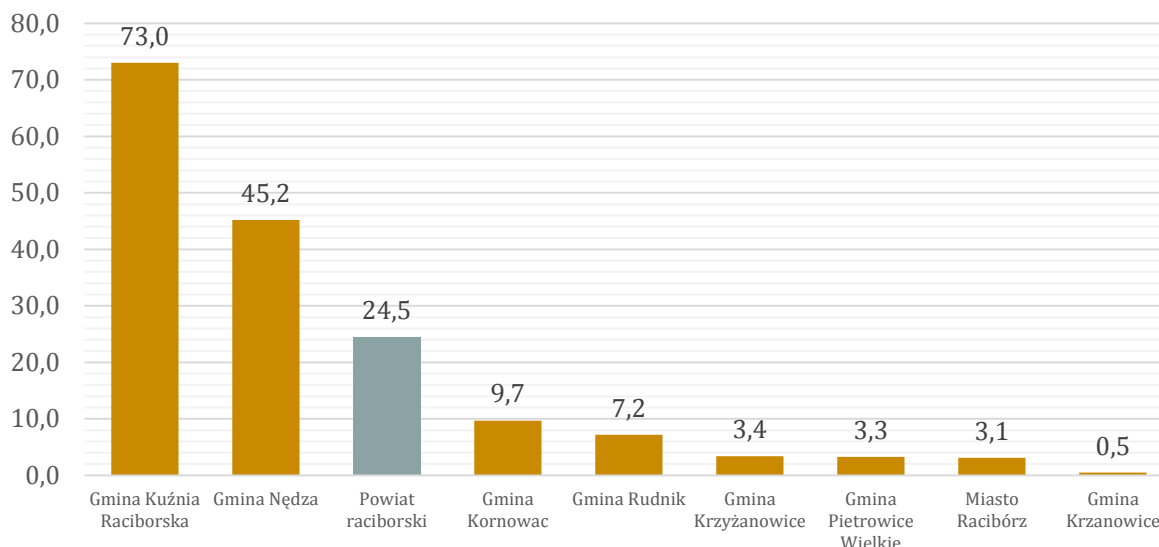
Źródło: GUS

W powiecie raciborskim odnotowuje się ujemny przyrost naturalny wynoszący -153. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -1,41 na 1 tys. mieszkańców powiatu raciborskiego, natomiast w kraju przyrost naturalny wynosi -0,91. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,57 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

2. Środowisko

Powiat raciborski przecina rzeka Odra oraz jej dopływy: Psina i Ruda. Południowa część powiatu otwiera się na Bramę Morawską. Zalesienie na terenie powiatu wynosi 24,5%, przy czym w Gminie Kuźnia Raciborska wynosi 73,0%. Blisko połowa terenów Gminy Nędza jest zalesiona – 45,2%, najmniej terenów zielonych występuje w Gminie Krzanowice (0,5%).

Wykres 2. Zalesienie terenu w procentach



Źródło: GUS

Na terenie powiatu znajdują się następujące parki krajobrazowe i rezerwy przyrody¹:

- Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich – zajmujące powierzchnię 505 km², które stanowią spuściznę dawnego opactwa Cystersów z Rud Wielkich.
- Rezerwat leśno-stawowy "Łęczczok" – położony jest w dolinie Odry, na zachód od wsi Babice, za torami linii kolejowej Kędzierzyn – Racibórz. Został utworzony w 1957 roku dla ochrony wielogatunkowego lasu łęgowego i pocysterskich stawów rybnych. Zajmuje powierzchnię 408 ha i należy do największych w Polsce.
- Arboretum Bramy Morawskiej – utworzone w 2000 r. na 162 ha lasu Obora. Obora zlokalizowana jest w pobliżu Bramy Morawskiej, przez którą prowadzi korytarz ekologiczny będący szlakiem migracji wielu gatunków z bardziej południowych i południowo-wschodnich rejonów Europy.
- Graniczne Meandry Odry – naturalnie powstające zakola rzeki, które znajdują się na terenie Gminy Krzyżanowice, między Chałupkami i Zabełkowem, są wyjątkowe, ponieważ występuje tu kilka rzadkich zbiorowisk roślinnych chronionych w skali europejskiej. Obszar został objęty szczególną ochroną jako obszar chronionego krajobrazu na podstawie rozporządzenia Wojewody Śląskiego z 1994 r.

Na terenie Gminy Kornowac znajduje się Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Bociek” o powierzchni 152 ha. Ma on za zadanie chronić unikatowy krajobraz tej części Płaskowyżu Rybnickiego, a także walory przyrodnicze tego obszaru, tj. bogactwo siedliskowe oraz cenne gatunki reprezentujące florę i faunę.

¹ <https://www.powiatraciborski.pl/turystyka/index.html>

3. Społeczeństwo

3.1. Demografia

Na przestrzeni ostatnich lat 2016-2020 liczba mieszkańców systematycznie spadała. W 2020 r. ludność w powiecie raciborskim wynosiła 107 410 mieszkańców, czyli o 1,6% mniej w stosunku do 2016 r. W Mieście Racibórz oraz Gminie Kuźnia Raciborska stosunkowo liczba mieszkańców zmniejszyła się najbardziej, tj. o 2,1%. Przyrost liczby mieszkańców zanotowano jedynie w Gminie Nędza (+0,6% w stosunku do 2016 r.).

Tabela 2. Liczba ludności w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Miasto Racibórz	55 404	55 189	54 882	54 739	54 259
w stosunku do 2016 r.	-	-0,4%	-0,9%	-1,2%	-2,1%
Gmina Kornowac	5 156	5 156	5 150	5 159	5 165
w stosunku do 2016 r.	-	0,0%	-0,1%	0,1%	0,2%
Gmina Krzanowice	5 772	5 753	5 746	5 742	5 676
w stosunku do 2016 r.	-	-0,3%	-0,5%	-0,5%	-1,7%
Gmina Krzyżanowice	11 363	11 362	11 301	11 274	11 185
w stosunku do 2016 r.	-	0,0%	-0,5%	-0,8%	-1,6%
Gmina Kuźnia Raciborska	11 889	11 894	11 883	11 768	11 641
w stosunku do 2016 r.	-	0,0%	-0,1%	-1,0%	-2,1%
Gmina Nędza	7 405	7 440	7 437	7 453	7 446
w stosunku do 2016 r.	-	0,5%	0,4%	0,6%	0,6%
Gmina Pietrowice Wielkie	6 939	6 935	6 910	6 883	6 888
w stosunku do 2016 r.	-	-0,1%	-0,4%	-0,8%	-0,7%
Gmina Rudnik	5 183	5 189	5 204	5 193	5 150
w stosunku do 2016 r.	-	0,1%	0,4%	0,2%	-0,6%
Powiat raciborski	109 111	108 918	108 513	108 211	107 410
w stosunku do 2016 r.	-	-0,2%	-0,5%	-0,8%	-1,6%

Źródło: GUS

Osoby w wieku produkcyjnym stanowią 61,8% wszystkich mieszkańców powiatu, czyli więcej o 2,3 p.p. w stosunku do kraju (59,5% mieszkańców Polski jest w wieku produkcyjnym). Z kolei osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią mniejszy odsetek (16,0%) aniżeli w całym kraju (Polska - 18,2% osób w wieku przedprodukcyjnym). Mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym stanowią 22,2% populacji powiatu. Najwyższy udział osób w wieku produkcyjnym odnotowano w Gminie Nędza (64,3%), Gminie Pietrowice Wielkie (63,5%) oraz Gminie Krzanowice (63,5%). Społeczeństwo Raciborza można uznać za starzejące się, bowiem mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym stanowią 24,1% (najwyższy udział na terenie powiatu), zaś osoby w wieku przedprodukcyjnym - zaledwie 15,5%.

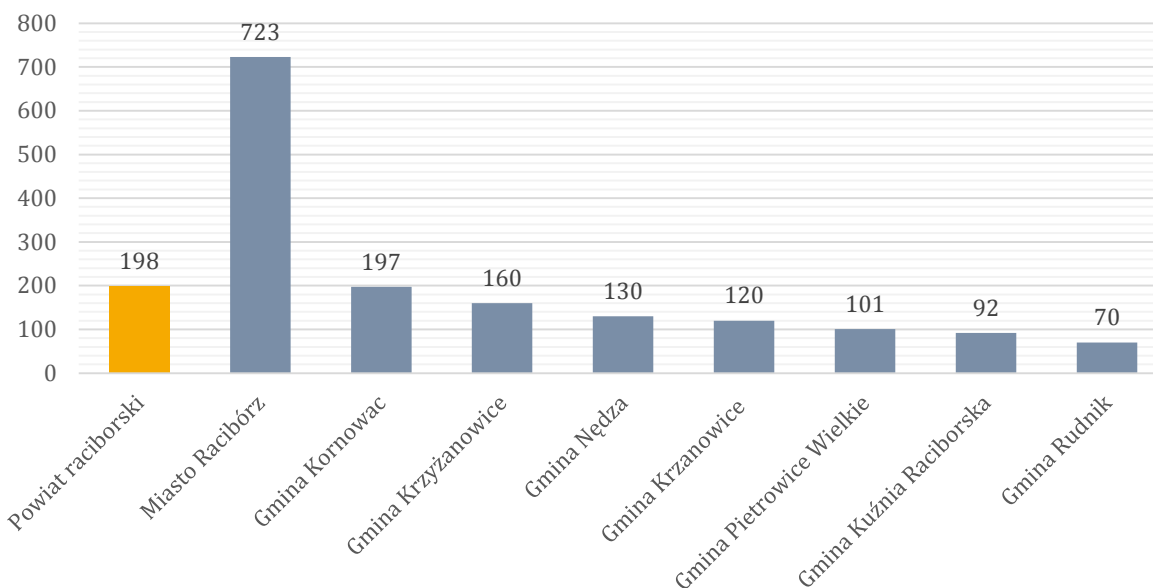
Tabela 3. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w 2020 r.

Wyszczególnienie	w wieku przedprodukcyjnym		w wieku produkcyjnym		w wieku poprodukcyjnym	
	liczba	procent	liczba	procent	liczba	procent
Powiat raciborski	17 227	16,0%	66 368	61,8%	23 815	22,2%
Miasto Racibórz	8 416	15,5%	32 752	60,4%	13 091	24,1%
Gmina Kornowac	1 010	19,6%	3 194	61,8%	961	18,6%
Gmina Krzanowice	891	15,7%	3 606	63,5%	1 179	20,8%
Gmina Krzyżanowice	1 904	17,0%	7 045	63,0%	2 236	20,0%
Gmina Kuźnia Raciborska	1 851	15,9%	7 352	63,2%	2 438	20,9%
Gmina Nędza	1 188	16,0%	4 787	64,3%	1 471	19,8%
Gmina Pietrowice Wielkie	1 097	15,9%	4 377	63,5%	1 414	20,5%
Gmina Rudnik	870	16,9%	3 255	63,2%	1 025	19,9%

Źródło: GUS

Gęstość zaludnienia w Polsce wynosi 123 osób/km², natomiast w powiecie raciborskim na 1 km² przypada 198 osób. Największe zaludnienie odnotowuje się w Raciborzu (723 osób/km²). Gęstość zaludnienia powyżej średniej krajowej występuje również w Gminie Kornowac (197 osób/km²), w Gminie Krzyżanowice (160 osób/km²) i w Gminie Nędza (130 osób/km²). Najmniej mieszkańców na 1 km² przypada w Gminie Rudnik (70 osób/km²).

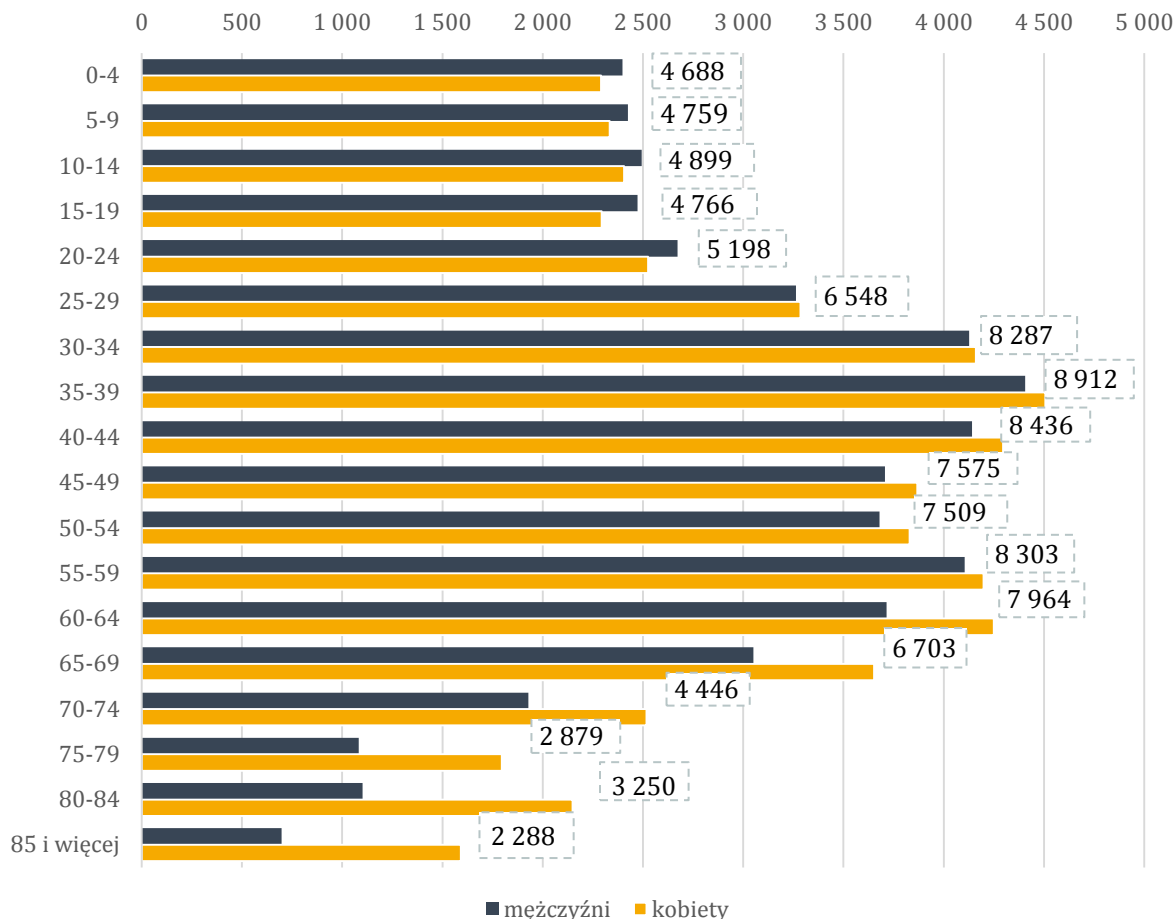
Wykres 3. Gęstość zaludnienia na 1 km²



Źródło: GUS

Kobiety stanowią większość mieszkańców powiatu (52,1%). Mężczyźni przeważają nad kobietami jedynie w kategorii wiekowej do 24 roku życia (mężczyźni 24,2%, kobiety 21,2%). Najwięcej osób mieści się w przedziale wiekowym od 35 do 39 lat (8,3%). Średni wiek w Polsce wynosi 42 lata, natomiast w powiecie wynosi on 43,3 lat.

Wykres 4. Ludność wg wieku w 2020 r.



Źródło: GUS

W 2020 roku zarejestrowano 937 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 988 wymeldowań. W tym samym roku 25 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 103 wymeldowań za granicę. Najwięcej osób osiedliło się w Raciborzu (373 osób) oraz Gminie Kuźnia Raciborska (109 osób). Niestety z tych obszarów wyjechało również najwięcej osób - kolejno 601 i 110.

Tabela 4. Migracje na pobyt stały w 2020 r.

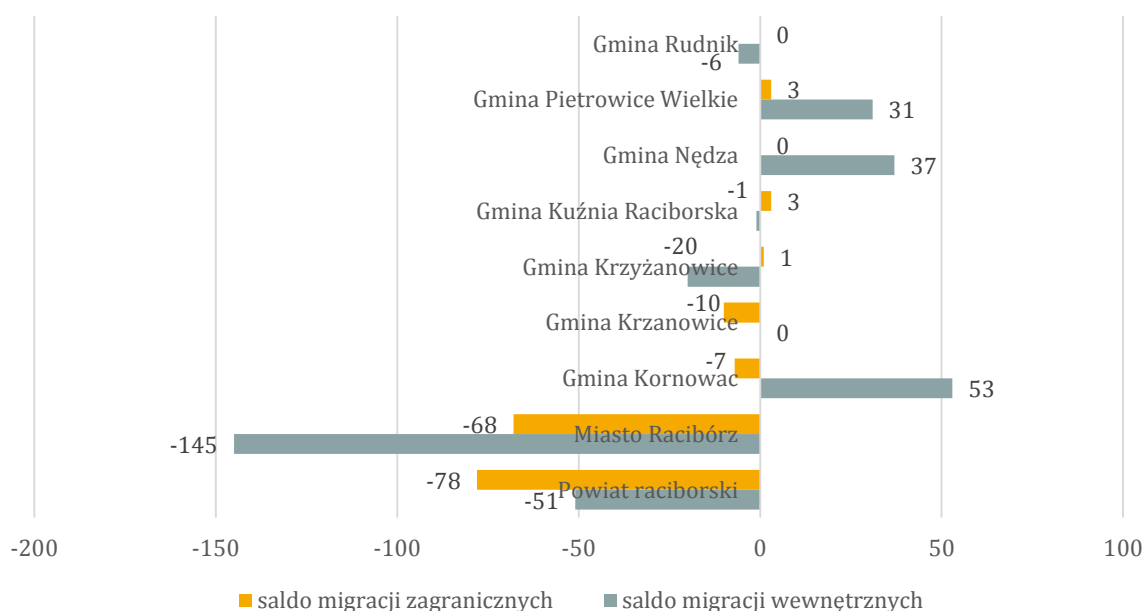
Wyszczególnienie	migracje wewnętrzne - napływ	migracje zagraniczne - imigracja	migracje wewnętrzne - odpływ	migracje zagraniczne - emigracja
Powiat raciborski	937	25	988	103
Miasto Racibórz	373	15	518	83
Gmina Kornowac	90	1	37	8
Gmina Krzanowice	55	0	55	10
Gmina Krzyżanowice	80	3	100	2
Gmina Kuźnia	109	3	110	0

Wyszczególnienie	migracje wewnętrzne - napływ	migracje zagraniczne - imigracja	migracje wewnętrzne - odpływ	migracje zagraniczne - emigracja
Raciborska				
Gmina Nędza	94	0	57	0
Gmina Pietrowice Wielkie	86	3	55	0
Gmina Rudnik	50	0	56	0

Źródło: GUS

Wcześniejsze dane dowodzą, że saldo migracji wewnętrznych wynosi dla obszaru powiatu raciborskiego -51 osób, a saldo migracji zagranicznych -78 osób. Na poniższym wykresie można dostrzec, że najwyższe saldo migracji zanotowano w gminach: Kornowac (46 osób), Nędza (37 osób) i Pietrowice Wielkie (34 osoby). Z drugiej strony największy ujemny bilans zanotowało Miasto Racibórz, z którego wyjechało 213 mieszkańców.

Wykres 5. Saldo migracji w 2020 r.



Źródło: GUS

3.2. Rynek pracy

Zawody deficytowe to takie, w których liczba wolnych miejsc pracy jest większa niż liczba osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców (najtrudniej pracodawcom znaleźć kandydatów do pracy).

Zawody zrównoważone to te, w których liczba wolnych miejsc pracy jest zbliżona do liczby osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców.

Zawody nadwyżkowe, w których liczba wolnych miejsc jest mniejsza niż liczba osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców (najtrudniej osobom poszukującym pracy znaleźć zatrudnienie).

W kolejnej tabeli przedstawiono prognozę sytuacji dla obszaru powiatu raciborskiego na rok 2021 w zakresie zawodów deficytowych/nadwyżkowych oraz tych, które są w równowadze na podstawie danych Barometru Zawodów.

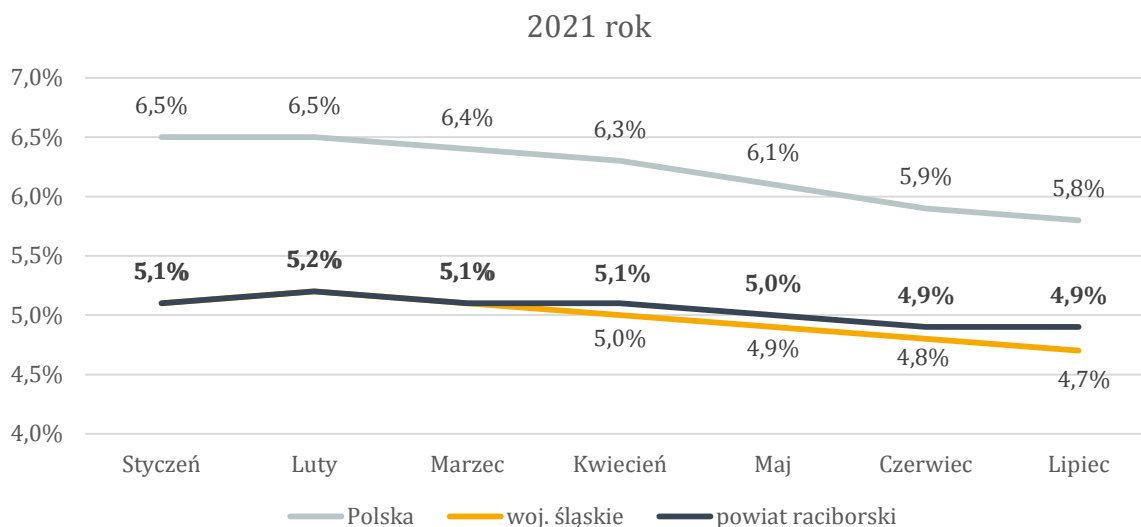
Tabela 5. Zawody deficytowe, nadwyżkowe oraz w równowadze w 2021 r.

Deficyt poszukujących pracy		
Lekarze, pielęgniarki i położne	Pracownicy gastronomii	Pracownicy sektora budowlanego
Ślusarze i spawacze	Fryzjerzy i kosmetyczki	Pracownicy służb mundurowych
Magazynierzy	Kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych	Sprzedawcy i kasjerzy
Nauczyciele	Sprzątaczkę	Spedytorzy i logistycy
Mechanicy maszyn oraz pojazdów samochodowych	Pracownicy na produkcji oraz operatorzy maszyn	Elektrycy, elektromechanicy i elektrycy
Agenci ubezpieczeniowi	Graficy komputerowi oraz programiści	Księgowi
Fizjoterapeuci i masażyści	Opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej	Krawcy i pracownicy produkcji odzieży
Równowaga popytu i podaży		
Pracownicy administracji i biurowi	Pracownicy budownictwa z wykształceniem wyższym	Bibliotekoznawcy, bibliotekarze i specjaliści informacji naukowej
Farmaceuci	Dentyści	Dziennikarze i redaktorzy
Przedstawiciele handlowi	Kurierzy i dostawcy	Opiekunki dziecięce
Opiekunki dziecięce	Rolnicy i hodowcy	Górnicy
Pedagodzy, logopedzi i audiofonolodzy	Specjaliści ds. PR, reklamy, marketingu i sprzedaży	Optycy i pracownicy wytwarzający protezy
Specjaliści elektroniki, automatyki i robotyki	Kierownicy ds. produkcji	Kierownicy ds. sprzedaży
Weterynarze	Kierowcy samochodów osobowych	Diagności samochodowi
Ratownicy medyczni	Technicy informatycy	Technicy mechanicy
Nadwyżka poszukujących pracy		
Architekci krajobrazu	Specjaliści technologii żywności i żywienia	Plastycy, dekoratorzy wnętrz i konserwatorzy zabytków
Inżynierowie inżynierii środowiska	Socjolodzy i specjaliści ds. badań społeczno-ekonomicznych	

Źródło: Barometr Zawodów

Bezrobocie rejestrowane bywa definiowane w różny sposób. Najczęściej definiuje się stopę bezrobocia rejestrowanego jako stosunek liczby zarejestrowanych bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie (zasobu siły roboczej danej populacji). Tak zdefiniowaną stopę bezrobocia zaprezentowano na kolejnych wykresach. Stopa bezrobocia na terenie powiatu na koniec lipca 2021 r. była niższa o 0,9 p.p. w stosunku do bezrobocia w kraju i wynosiła 4,9%. Tym samym od kwietnia 2021 r. bezrobocie w województwie śląskim spadało nieco szybciej niż w powiecie raciborskim.

Wykres 6. Stopa bezrobocia



Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Raciborzu

Porównując stopę bezrobocia w dłuższej perspektywie (w latach 2012-2021), zauważa się spadek osób bezrobotnych. Na początku 2013 r. bezrobocie w powiecie sięgało 10%, a więc obecne jest dwukrotnie niższe. Niestety od IV kwartału 2019 r. w wykresie dla stopy bezrobocia dostrzega się odwrotny trend. Jedną z przyczyn wzrostu bezrobocia w tym okresie może być jednak pandemia COVID-19.

Wykres 7. Stopa bezrobocia na terenie powiatu w latach 2012-2021



Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Raciborzu

Pod koniec sierpnia 2021 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Raciborzu zarejestrowanych było 2 051 osób, przy czym kobiety stanowiły 61,3% osób bezrobotnych. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych 90,7% stanowiły osoby poprzednio pracujące. W gronie osób bezrobotnych, co trzeci bezrobotny zamieszkiwał tereny wiejskie (34,2%). Znaczną część stanowiły osoby bez kwalifikacji zawodowych (23,6%). Podobny odsetek stanowiły osoby młode, tj. do 30 roku życia (23,4%). Ze zjawiskiem długotrwałego bezrobocia mamy do czynienia, gdy osoba jest zarejestrowana w urzędzie pracy przez okres powyżej 12 miesięcy. W powiecie w sierpniu 2021 r. było takich osób 1 092, czyli 53,2% wszystkich bezrobotnych.

Tabela 6. Struktura bezrobotnych pod koniec sierpnia 2021 r.

Wyszczególnienie		Liczba	% ogółem	w tym kobiety	% kobiet
Ogółem		2 051	100,0%	1 258	61,3%
z tego osoby	poprzednio pracujące	1 888	92,1%	1 141	90,7%
	w tym zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy	196	9,6%	114	9,1%
	dotychczas niepracujące	163	7,9%	117	9,3%
Wybrane kategorie bezrobotnych (z ogółem)					
Zamieszkali na wsi		702	34,2%	456	36,2%
w tym posiadający gospodarstwo rolne		38	1,9%	25	2,0%
Osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki		46	2,2%	29	2,3%
Cudzoziemcy		4	0,2%	2	0,2%
Bez kwalifikacji zawodowych		484	23,6%	303	24,1%
Bez doświadczenia zawodowego		290	14,1%	219	17,4%
Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka		X	X	426	33,9%
Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy		1 709	83,3%	1 070	85,1%
	do 30 roku życia	479	23,4%	345	27,4%
	w tym do 25 roku życia	234	11,4%	159	12,6%
	długotrwale bezrobotne	1 092	53,2%	709	56,4%
	powyżej 50 roku życia	578	28,2%	234	18,6%
	korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej	0	0,0%	0	0,0%
	posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	408	19,9%	389	30,9%
	posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	3	0,1%	3	0,2%
	niepełnosprawni	184	9,0%	97	7,7%

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Raciborzu

W gronie osób bezrobotnych, co czwarty bezrobotny pozostawał zarejestrowany w urzędzie pracy powyżej 2 lat (25,4%). Wśród bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy dostrzega się wiele osób posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia. Problem ze znalezieniem pracy mają również osoby powyżej 50 roku życia.

Tabela 7. Bezrobotni ze względu na czas pozostawania bez pracy (w miesiącach) pod koniec sierpnia 2021 r.

Wyszczególnienie		do 1	1-3	3-6	6-12	12-24	pow. 24	Suma
Bezrobotni zarejestrowani	ogółem	227	242	258	368	435	521	2 051
		11,1%	11,8%	12,6%	17,9%	21,2%	25,4%	100,0%
	kobiety	123	150	142	214	265	364	1 258
		9,8%	11,9%	11,3%	17,0%	21,1%	28,9%	100,0%
Liczba bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy	ogółem	141	163	186	266	432	521	1 709
	do 30 r.ż.	51	82	78	90	109	69	479
	w tym do 25 r.ż.	29	45	44	42	56	18	234
	pow. 50 r.ż.	64	51	62	113	113	175	578
	posiad. co naj. jedno dz. do 6 r.ż.	13	31	32	60	100	172	408
	niepełnosprawni	30	9	32	25	31	57	184

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Raciborzu

Najwięcej osób bezrobotnych w powiecie stanowią osoby w wieku od 25 do 44 lat. W tej grupie wiekowej najwięcej jest osób długotrwale bezrobotnych. Jedynie 6,5% stanowią osoby w wieku 60 lat i więcej, natomiast osoby młode do 24 lat – 11,4%.

Tabela 8. Bezrobotni ze względu na wiek pod koniec sierpnia 2021 r.

Wyszczególnienie		18-24	25-34	35-44	45-54	55-59	60 lat i więcej	Suma
Bezrobotni zarejestrowani	ogółem	234	536	532	372	244	133	2 051
		11,4%	26,1%	25,9%	18,1%	11,9%	6,5%	100,0%
	kobiety	159	411	358	207	123	X	1 258
		12,6%	32,7%	28,5%	16,5%	9,8%	X	100,0%
	pozos. bez pracy pow. 12 m-cy	74	254	259	160	133	76	956
		7,7%	26,6%	27,1%	16,7%	13,9%	7,9%	100,0%
Liczba bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy	ogółem	234	450	346	302	244	133	1 709
	dług. bezrobotni	86	283	292	189	151	91	1 092
	posiad. co naj. jedno dz. do 6 r.ż.	58	221	121	6	2	0	408
	osoby z niepełnosprawnością	6	24	41	56	43	14	184

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Raciborzu

Bez wątpienia wykształcenie ma wpływ na zatrudnienie. W Powiatowym Urzędzie Pracy w Raciborzu w sierpniu 2021 r. najwięcej zarejestrowanych bezrobotnych posiadało najniższe wykształcenie. Osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne lub podstawowe i niższe stanowiły 28,1%. Z kolei osoby posiadające dyplom ukończenia szkoły zawodowej

lub branżowej stanowiły 27,5%. Równie wysokie bezrobocie odnotowuje się wśród osób z wykształceniem policealnym, średnim zawodowym lub branżowym (22,5%). Osoby, które ukończyły szkołę średnią ogólnokształcącą lub posiadające dyplom ukończenia szkoły wyższej stanowiły znacznie mniejszy odsetek - kolejno 9,9% i 12,0%.

Tabela 9. Bezrobotni ze względu na wykształcenie pod koniec sierpnia 2021 r.

Wyszczególnienie		wyższe	policealne i śr. zawod./branżowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawod./branżowe	gimnaz./podstaw. i poniżej	Suma
Bezrobotni zarejestrowani	ogółem	246	461	204	564	576	2051
		12,0%	22,5%	9,9%	27,5%	28,1%	100,0%
	kobiety	173	309	149	298	329	1 258
		13,8%	24,6%	11,8%	23,7%	26,2%	100,0%
	pozos. bez pracy pow. 12 m-cy	89	189	88	279	311	956
		9,3%	19,8%	9,2%	29,2%	32,5%	100,0%
Liczba bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy	ogółem	187	374	168	482	498	1 709
	do 30 r.ż.	60	131	75	91	122	479
	w tym do 25 r.ż.	9	72	42	49	62	234
	dług. bezrobotni	103	216	98	319	356	1 092
	pow. 50 r.ż.	35	103	25	235	180	578
	posiad. co naj. jedno dz. do 6 r.ż.	55	91	55	74	133	408
	osoby z niepełnosprawnoś cią	7	38	15	65	59	184

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Raciborzu

Z biegiem czasu nie tylko wykształcenie ma znaczenie w kontekście łatwości znalezienia pracy. Obecnie w oczach pracodawców istotny jest staż pracy oraz doświadczenie. Potwierdzają to również statystyki, ponieważ wraz ze wzrostem stażu pracy maleje bezrobocie. Osoby deklarujące staż pracy do 1 roku stanowiły 21,6% wszystkich bezrobotnych, a od 1 roku do 5 lat – 23,9%. Z drugiej strony osoby posiadające staż pracy powyżej 30 lat stanowiły 6,4% zarejestrowanych osób w urzędzie pracy. Powyższego zjawiska nie odnotowuje się w przypadku osób z niepełnosprawnością, gdyż w każdej kategorii liczba tych osób mieściła się w przedziale 14-19%.

Tabela 10. Bezrobotni ze względu na staż pracy pod koniec sierpnia 2021 r.

Wyszczególnienie		do 1 roku	1-5 lat	5-10 lat	10-20 lat	20-30 lat	30 lat i więcej	bez stażu	Suma
Bezrobotni zarejestrowani	ogółem	443	490	324	313	187	131	443	2051
		21,6%	23,9%	15,8%	15,3%	9,1%	6,4%	21,6%	100,0%
	kobiety	327	324	202	165	79	44	327	1 258
		26,0%	25,8%	16,1%	13,1%	6,3%	3,5%	26,0%	100,0%
	pozos. bez pracy pow. 12 m-cy	223	240	157	147	68	41	223	956
		23,3%	25,1%	16,4%	15,4%	7,1%	4,3%	23,3%	100,0%
Liczba bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy	ogółem	390	413	239	230	158	127	390	1 709
	do 30 r.ż.	187	166	31	2	X	X	187	479
	w tym do 25 r.ż.	97	58	10	X	X	X	97	234
	dług. bezrobotni	260	271	180	167	81	43	260	1092
	pow. 50 r.ż.	37	48	68	145	144	126	37	578
	posiad. co naj. jedno dz. do 6 r.ż.	135	139	61	19	1	1	135	408
	niepełnosprawni	32	25	31	26	35	25	32	184

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Raciborzu

Programy aktywizacyjne, w tym wszelkie formy przeciwdziałania bezrobociu, umożliwiają pełne wykorzystanie potencjału zasobów ludzkich. Poprzez wzrost zatrudnienia, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego, zwiększa się możliwość znalezienia pracy. Do lipca 2021 r. Powiatowy Urząd Pracy w Raciborzu zorganizował m.in. 92 staże, 3 szkolenia, 8 prac interwencyjnych. Aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu zainteresowane były głównie kobiety.

Tabela 11. Bezrobotni objęci aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu pod koniec lipca 2021 r.

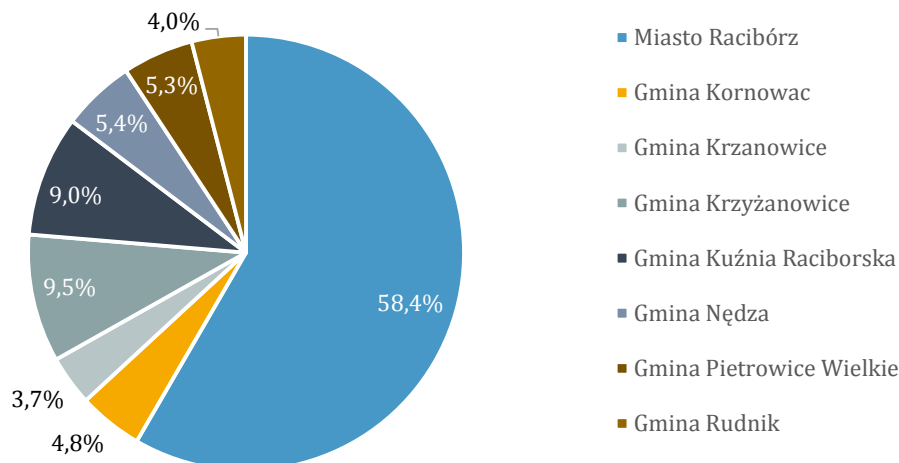
Wyszczególnienie	Liczba	w tym kobiety	udział kobiet
Prace interwencyjne	8	7	87,5%
Szkolenie	3	2	66,7%
Staż	92	73	79,3%
Prace społecznie użyteczne	34	14	41,2%
Dofinansowanie wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego powyżej 50 roku życia	3	0	0,0%
Suma	140	96	68,6%

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Raciborzu

4. Gospodarka

Na terenie powiatu raciborskiego pod koniec 2020 r. zarejestrowanych było 6 170 podmiotów gospodarczych. Najwięcej z nich zlokalizowanych było w Raciborzu (58,4%). Blisko co dziesiąta firma prowadziła swoją działalność w Gminie Krzanowice (9,5%) i Gminie Kuźnia Raciborska (9,0%).

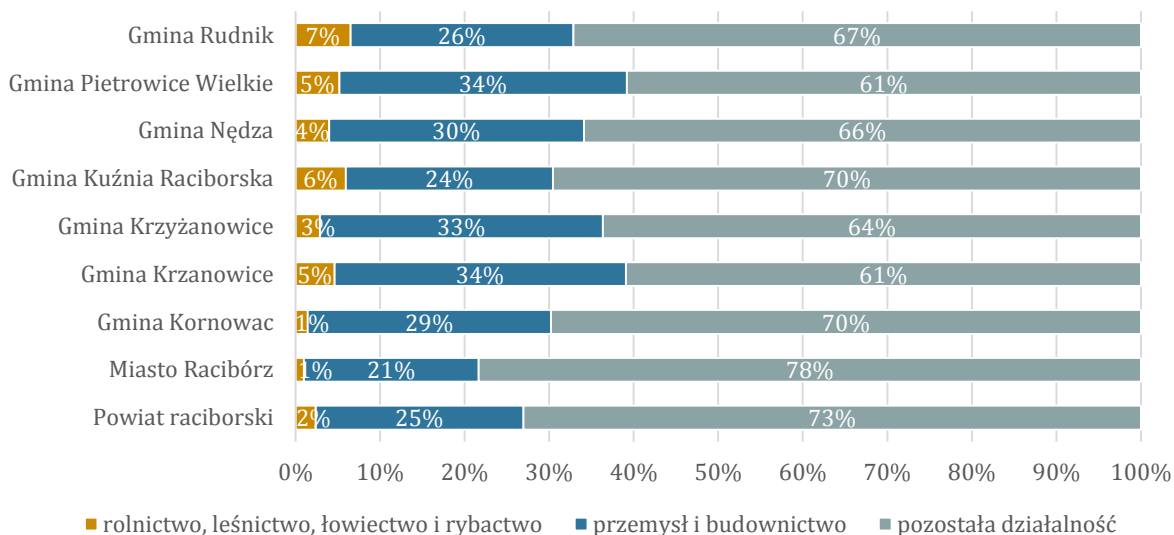
Wykres 8. Podmioty gospodarcze w poszczególnych gminach w 2020 r.



Źródło: GUS

Co czwarte przedsiębiorstwo na terenie powiatu opiera swoją działalność na przemyśle i budownictwie (25,0%). Rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem trudniło się 2% firm, zaś pozostałymi usługami 73%. Największy udział rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa obserwuje się w Gminie Rudnik (7%) oraz Gminie Kuźnia Raciborska (6%). Natomiast w Gminie Pietrowice Wielkie oraz Krzanowice dominują przedsiębiorstwa zajmujące się przemysłem i budownictwem (udział w strukturze podmiotów gospodarczych po 34%).

Wykres 9. Podmioty gospodarcze wg rodzajów działalności w 2020 r.



Źródło: GUS

W I półroczu 2021 w sekcji G - Handel hurtowy i detaliczny zarejestrowanych było 23,5% wszystkich podmiotów gospodarczych. Istotne znaczenie w regionie odgrywiają firmy działające w sekcji F - Budownictwo, sekcji C - Przetwórstwo przemysłowe oraz sekcji M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.

Tabela 12. Podmioty gospodarcze wg PKD w I półroczu 2021 r.

Sekcja PKD ²	Miasto Racibórz	Gmina Kornowac	Gmina Krzanowice	Gmina Krzyżanowice	Gmina Kuźnia Raciborska	Gmina Nędza	Gmina Pietrowice Wielkie	Gmina Rudnik	Powiat raciborski	Odszetek w powiecie
A	41	6	13	20	37	17	15	20	169	2,7%
B	3	1	-	1	-	-	-	-	5	0,1%
C	345	34	38	86	70	42	46	25	686	11,1%
D	3	-	-	-	-	-	-	-	3	0,0%
E	3	-	-	2	1	2	1	1	10	0,2%
F	447	69	66	168	96	81	74	60	1 061	17,2%
G	791	94	37	176	143	72	82	53	1 448	23,5%
H	188	17	8	33	37	22	11	25	341	5,5%
I	107	11	6	18	20	15	8	9	194	3,1%
J	133	8	6	14	16	11	14	6	208	3,4%
K	113	15	7	7	6	5	8	4	165	2,7%
L	66	2	3	3	6	4	2	1	87	1,4%
M	395	22	13	52	59	43	31	15	630	10,2%
N	106	8	22	21	13	14	17	8	209	3,4%
O	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,0%
P	99	5	5	8	12	5	4	6	144	2,3%
Q	265	13	11	18	38	13	12	17	387	6,3%
R	46	3	3	11	3	7	2	2	77	1,2%
S, T, U	183	23	14	45	30	23	14	14	346	5,6%
Ogółem	3 334	331	252	683	587	376	341	266	6 170	100,0%

Źródło: GUS

Mikroprzedsiębiorstwa stanowią 95,1% wszystkich firm działających na obszarze powiatu raciborskiego. Najwięcej z nich zlokalizowanych jest w Raciborzu. Firmy zatrudniające od 10 do 49 pracowników stanowią 4,1% ogółu podmiotów. W tym przypadku po Raciborzu najwięcej z nich znajduje się w Gminie Kuźnia Raciborska (34 firmy) oraz Gminie Pietrowice Wielkie (24 firmy). Przedsiębiorstwa średniej wielkości stanowią 0,7%, a zdecydowanie najwięcej jest ich w Raciborzu. Duże przedsiębiorstwa (6 firm), które zatrudniają powyżej 250 pracowników znajdują się w Raciborzu, w Gminie Kuźnia Raciborska (2 firmy) oraz w Gminie Pietrowice Wielkie (1 firma).

² Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo; Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie; Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe; Sekcja D – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; Sekcja E – dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją; Sekcja F – Budownictwo; Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle; Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa; Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; Sekcja J – Informacja i komunikacja; Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości; Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca; Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne; Sekcja P – Edukacja; Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna; Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją; Sekcja S – Pozostała działalność usługowa; Sekcja T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby; Sekcja U – Organizacje i zespoły eksterytorialne;

Tabela 13. Podmioty gospodarcze wg wielkości zatrudnienia w 2020 r.

Wyszczególnienie	ogółem	0 - 9	10 - 49	50 - 249	250 i więcej
Miasto Racibórz	5 124	4 854	216	48	6
Gmina Kornowac	420	405	15	0	0
Gmina Krzanowice	325	304	21	0	0
Gmina Krzyżanowice	833	809	21	3	0
Gmina Kuźnia Raciborska	788	743	34	9	2
Gmina Nędza	475	458	16	1	0
Gmina Pietrowice Wielkie	462	435	24	3	1
Gmina Rudnik	353	339	14	0	0
Powiat raciborski	8 780	8 347	361	64	9
Odsetek w powiecie	100,0%	95,1%	4,1%	0,7%	0,1%

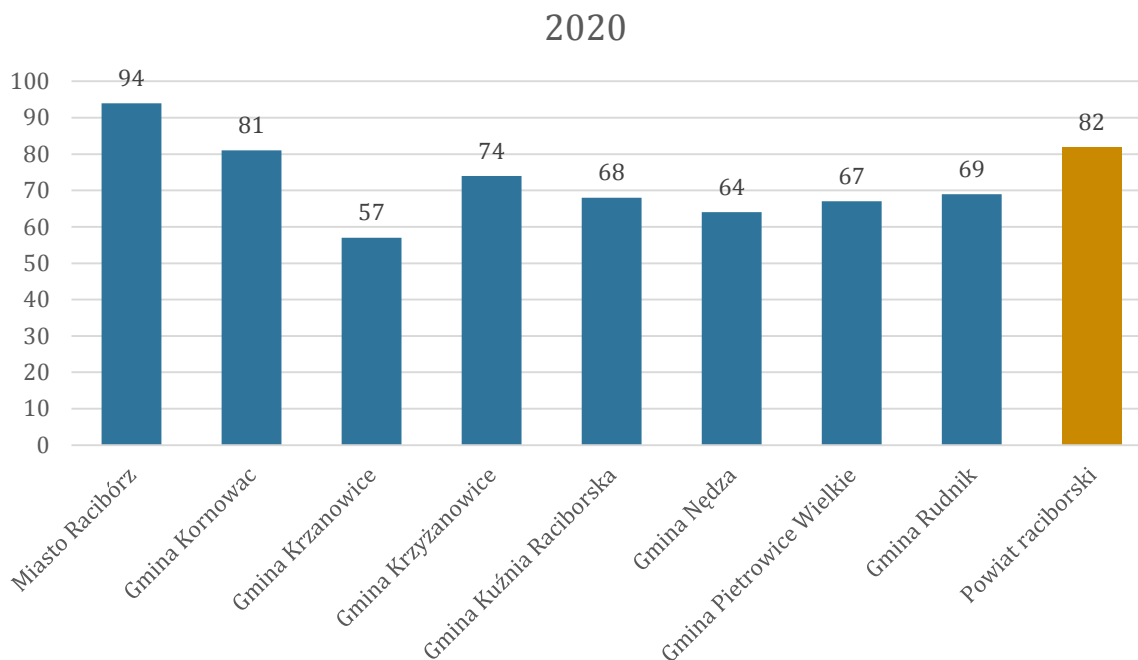
Źródło: GUS

Wśród największych firm zlokalizowanych na terenie powiatu raciborskiego należy wymienić:

- EKO OKNA S.A. w Pietrowicach Wielkich,
- RAFAKO S.A. w Raciborzu,
- Śląski Oddział Straży Granicznej im. nadkom. Józefa Bocheńskiego w Raciborzu,
- TOKAI COBEX POLSKA Sp. z o.o. w Raciborzu,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Rejonowy im. dr Józefa Rostka w Raciborzu,
- Fabryka Obrabiarek RAFAMET S.A. w Kuźni Raciborskiej,
- Zakłady Przemysłu Cukierniczego MIESZKO S.A.,
- Zakład Przetwórstwa Mięsnego MAXPOL Sp. z o.o. w Kuźni Raciborskiej,
- Krawiecka Jedność Sp. z o.o. w Pietrowicach Wielkich,
- Zakład Karny w Raciborzu,
- Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Raciborzu,
- SUNEX S.A. w Raciborzu,
- OMAN Sp. z o.o. w Raciborzu,
- Państwowe Przedsiębiorstwo Odzieżowe RAKON w Raciborzu,
- Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Raciborzu.

Liczba podmiotów w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców powiatu wynosi 82 firmy. Największe zagęszczenie firm występuje w Raciborzu (94 firmy na 1 tys. mieszkańców). Ponad średnią znajduje się także Gmina Kornowac z 81 firmami na 1 tys. mieszkańców. Najmniej firm przypadających na mieszkańca zlokalizowanych jest w Gminie Krzanowice (57 firm na 1 tys. mieszkańców).

Wykres 10. Liczba podmiotów na 1 tys. mieszkańców



Źródło: GUS

Pozytywnym zjawiskiem jest fakt, że w ciągu ostatnich lat wzrosła liczba podmiotów przypadająca na 1 tys. mieszkańców we wszystkich gminach powiatu raciborskiego. Największą różnicę odczuli mieszkańcy Gminy Kornowac - przyrost o 11 firm na 1 tys. mieszkańców w stosunku do 2016 r. Niewiele mniejszy wzrost obserwuje się w Gminie Krzanowice (wzrost o 9 firm).

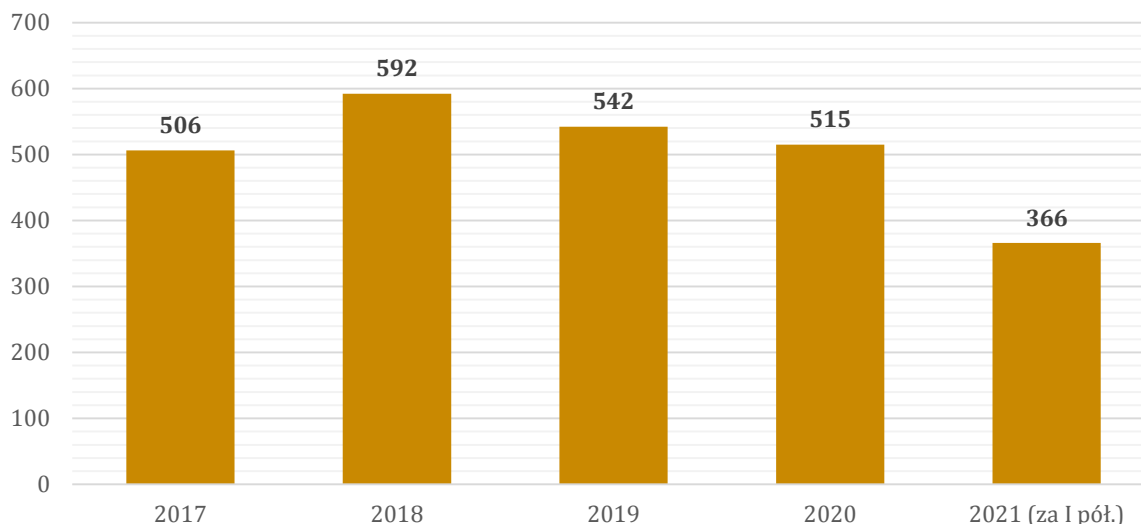
Tabela 14. Liczba podmiotów na 1 tys. mieszkańców w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Miasto Racibórz	93	93	92	92	94
Gmina Kornowac	70	72	77	80	81
Gmina Krzanowice	48	49	50	54	57
Gmina Krzyżanowice	69	68	70	72	74
Gmina Kuźnia Raciborska	62	62	63	64	68
Gmina Nędza	56	56	58	60	64
Gmina Pietrowice Wielkie	61	63	65	65	67
Gmina Rudnik	65	65	64	64	69
Powiat raciborski	78	78	78	79	82

Źródło: GUS

Nowo zarejestrowane podmioty stanowią jeden z czynników sprzyjających rozwojowi gospodarki w ujęciu regionalnym oraz stricte lokalnym, gdyż dzięki nim rozwija się przedsiębiorczość, wzrasta poziom zatrudnienia, zmniejsza się bezrobocie, rosną dochody JST itp. W 2020 r. zarejestrowano 515 nowych podmiotów gospodarczych, zaś w I połowie 2021 r. 366. Spadek nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2019-2020 może być spowodowany obawami związanymi z COVID-19.

Wykres 11. Nowo zarejestrowane podmioty gospodarcze w powiecie raciborskim



Źródło: GUS

Na obszarze powiatu raciborskiego zdecydowanie najwięcej podmiotów gospodarczych rejestrowanych jest w Raciborzu, natomiast analizując poszczególne gminy w 2020 r. dostrzega się wzrost liczby nowych firm w Gminie Rudnik o 200% w stosunku do 2017 r. Ponadto w tym okresie w Gminie Nędza zarejestrowano 50% więcej firm. Odwrotne zjawisko wystąpiło w Gminie Kornowac czy Kuźnia Raciborska.

Tabela 15. Nowo zarejestrowane podmioty gospodarcze w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021 (za I pół.)
Miasto Racibórz	300	343	315	281	202
Gmina Kornowac	24	34	33	18	16
Gmina Krzanowice	24	19	31	24	12
Gmina Krzyżanowice	44	59	52	48	34
Gmina Kuźnia Raciborska	54	50	41	49	27
Gmina Nędza	24	34	28	36	34
Gmina Pietrowice Wielkie	26	33	22	29	22
Gmina Rudnik	10	20	20	30	19

Źródło: GUS

5. Rolnictwo

Obszar powiatu raciborskiego charakteryzuje się zróżnicowaną strukturą gospodarki, gdzie harmonijnie współistnieją rozwinięte rolnictwo oraz przemysł. W procesach rozwoju gospodarczego tego obszaru rolnictwo odgrywa bardzo istotną rolę, na co wpływa zespół korzystnych warunków, sprzyjających produkcji rolnej.

Pod względem jakości użytkowanych gruntów teren powiatu raciborskiego wyróżnia się zarówno w skali województwa śląskiego, jak i całego kraju. Na strukturę zasiewów oraz wysokość uzyskiwanych plonów wpływają korzystne warunki glebowe oraz dobre wyposażenie gospodarstw w maszyny, sprzęt rolniczy oraz inne środki do produkcji rolnej. Wysoka jakość gleb występuje w gminach na lewym brzegu Odry – w gminach: Krzanowice, Pietrowice Wielkie, Krzyżanowice, a także w Rudniku i Raciborzu.

Dzięki korzystnemu położeniu powiatu raciborskiego, stanowi on najbliższe i naturalne zaplecze żywieniowe dla dużych skupisk przemysłu i ludności, jakimi są: Rybnicki Okręg Węglowy, Górnośląski Okręg Przemysłowy, Zagłębie Ostrawsko-Karwińskie oraz wielkie aglomeracje Śląska i północnych Moraw.

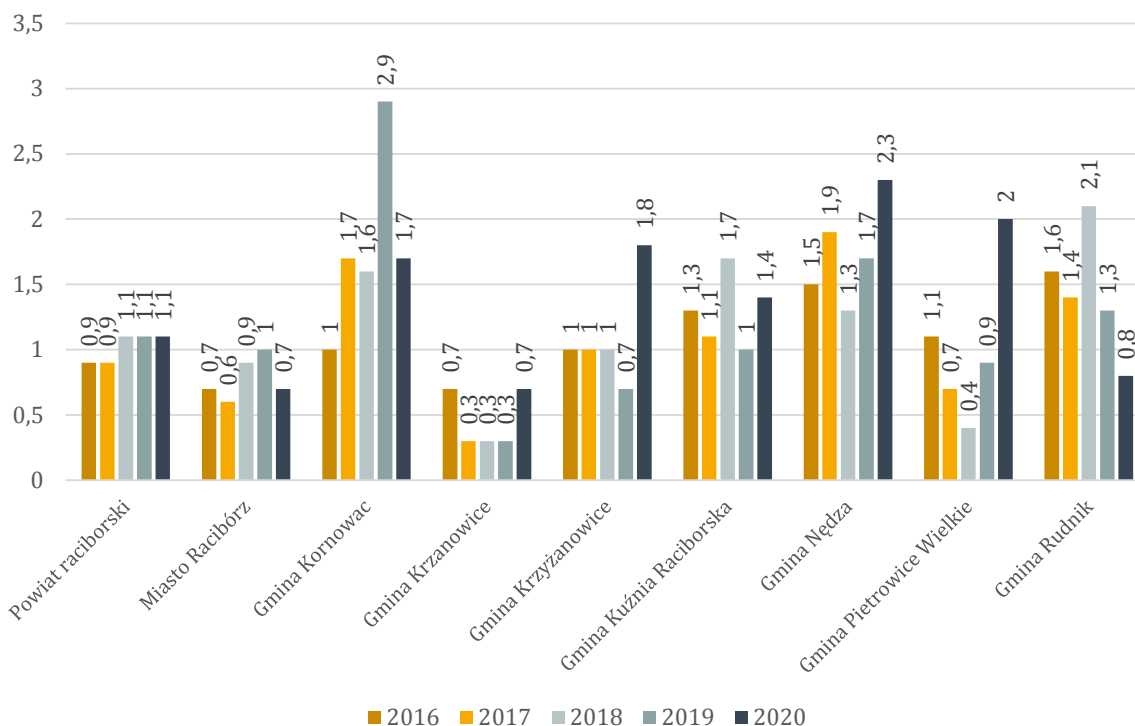
Aktywną działalność na rzecz rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolnego na terenie powiatu prowadzą liczne instytucje i organizacje powołane w celu tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi rolnictwa i przemianom strukturalnym na wsi. Należą do nich m.in.: Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Raciborzu, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa – Biuro Powiatowe w Raciborzu czy Zrzeszenie Plantatorów Roślin Okopowych w Raciborzu.

6. Infrastruktura techniczna

6.1. Mieszkalnictwo

W Polsce na każdy 1 tys. mieszkańców oddano do użytku 5,8 nowych lokali, z kolei na terenie powiatu – 1,1 lokali. Gmina Nędza, Gmina Krzyżanowice czy Gmina Kornowac wyróżnia się pod względem nowych budynków mieszkalnych na 1 tys. mieszkańców. W 2020 roku najmniej nowych budynków oddano w Mieście Racibórz oraz Gminie Krzanowice.

Wykres 12. Nowe budynki mieszkalne na 1 tys. mieszkańców



Źródło: GUS

W 2019 roku w Referacie Architektury i Budownictwa Starostwa Powiatowego w Raciborzu wydano 1222 decyzji administracyjnych, 414 postanowień, 76 zaświadczeń oraz wpłynęło 628 zgłoszeń robót budowlanych niewymagających pozwolenia na budowę. W 2020 roku wydano 1309 decyzji administracyjnych (w tym 1218 pozwoleń na budowę i 91 pozwoleń na rozbiórkę) i 71 zaświadczeń. Ponadto wpłynęło 685 zgłoszeń robót budowlanych niewymagających pozwolenia na budowę. W latach 2019-2020 Referat Architektury i Budownictwa oprócz wydawania pozwoleń na budowę prowadził także sprawy związane z udzielaniem pozwolenia na zmianę sposób użytkowania obiektu budowlanego lub jego części i wydawaniem zezwoleń na realizację inwestycji drogowych.

W 2020 roku najwięcej pozwoleń na budowę dotyczyło budynków w Raciborzu (591), Krzyżanowicach (250) oraz Pietrowicach Wielkich (111). Najwięcej zgłoszeń robót budowlanych niewymagających pozwolenia na budowę wydano w Raciborzu (292), Krzyżanowicach (96) i Kuźni Raciborskiej (74).

Tabela 16. Rodzaje pism - Referat Architektury i Budownictwa Starostwa Powiatowego w Raciborzu w 2020 roku

Miasto lub gmina	Decyzje o pozwoleniu na budowę	Decyzje o pozwoleniu na rozbiórkę	Zaświadczenia	Zgłoszenia robót bud. nie wym. pozw. na budowę (bez projektu)	Zgłoszenia robót bud. nie wym. pozw. na budowę (z projektem)	Postanowienie	Razem
Gmina Rudnik	55	7	0	40	1	32	135
Gmina Krzanowice	27	5	0	23	0	10	65
Gmina Kuźnia Raciborska	61	11	12	70	4	33	191
Gmina Krzyżanowice	250	15	0	80	16	64	425
Gmina Nędza	46	12	1	49	4	22	134
Gmina Pietrowice Wielkie	111	16	4	56	1	57	245
Gmina Kornowac	77	4	0	41	8	45	175
Miasto Racibórz	591	21	54	239	53	163	1 121
Razem	1 218	91	71	598	87	426	2 491

Źródło: Raport o stanie Powiatu Raciborskiego za rok 2020

6.2. Sieć komunikacyjna

Sieć dróg publicznych na obszarze powiatu raciborskiego liczy ok. 675 km. Tym samym zagęszczenie dróg jest równe 124 km na 100 km². Świadczy to o dużej dostępności komunikacyjnej powiatu w porównaniu z wynikiem dla kraju, który jest niemal połowę niższy.

Najważniejszą trasą przebiegającą przez teren powiatu raciborskiego jest droga krajowa nr 45 Zabełków – Złoczew. Przebiega ona przez powiat na osi południe – północ. Trasa ta stanowi praktyczne połączenie przejścia granicznego w Chałupkach z drogą krajową nr 14 w Złoczewie, m.in. przez Krzyżanowice, Racibórz, Krapkowice, Opole, Kluczbork, Wieluń. Długość trasy na terenie powiatu raciborskiego wynosi około 35 km. Droga nr 45 posiada znaczenie strategiczne z punktu widzenia powiatu. Stanowi połączenie z Republiką Czeską oraz z autostradą A4 w kierunku północnym i zachodnim. Droga znajduje się w zarządzie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad. Na niewielkim odcinku na terenie powiatu zlokalizowana jest również droga krajowa nr 78 Chałupki – Chmielnik, która łączy się w Zabełkowie z DK 45. Droga ta stanowi połączenie dawnego przejścia granicznego w Chałupkach z autostradą A4 w kierunku wschodnim oraz A1 w kierunku północnym.

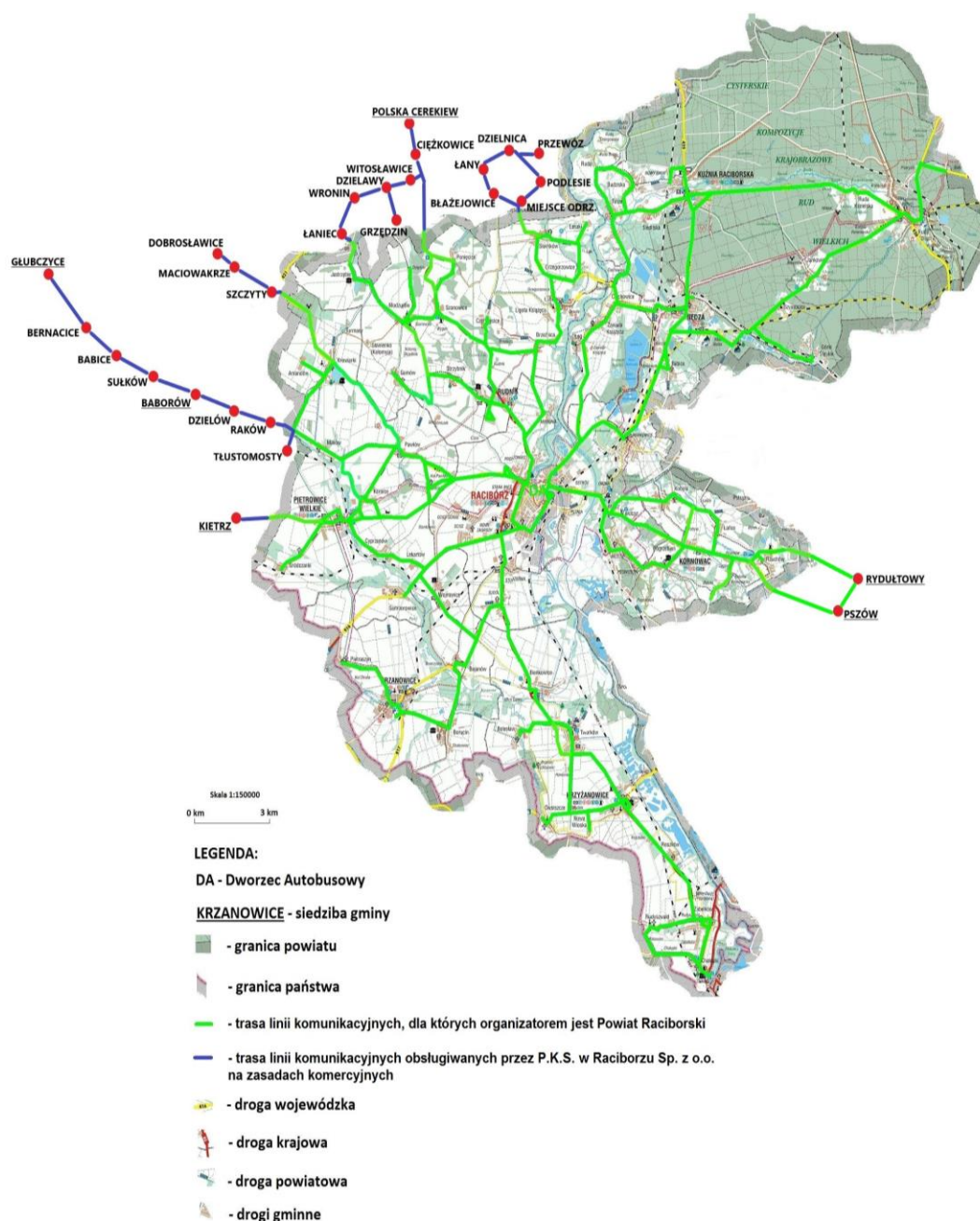
Oprócz drogi krajowej nr 45 szkielet sieci komunikacji drogowej powiatu tworzą drogi wojewódzkie. Na terenie powiatu zlokalizowanych jest 10 odcinków tych dróg o łącznej długości 102 km.

W bezpośredniej gestii powiatu znajdują się drogi powiatowe, zarządzane przez Powiatowy Zarząd Dróg w Raciborzu. Łączna długość sieci tych dróg na terenie powiatu wynosi ok. 169 km.

Ponadto, bardzo duże znaczenie z punktu widzenia jakości życia społeczności lokalnej, posiadają drogi gminne. Długość sieci tych dróg na terenie powiatu raciborskiego wynosi łącznie ok. 375 km, w tym o nawierzchni ulepszonej ok. 85%. Gęstość dróg gminnych wynosi ok. 68 km / 100 km² i jest o ponad 100% wyższa od średniej ogólnopolskiej. Zarządzanie tymi drogami znajduje się w kompetencjach gmin.

Komunikacja autobusowa funkcjonuje na terenie wszystkich gmin powiatu raciborskiego oraz na liniach objętych porozumieniem pomiędzy powiatami: wodzisławskim i raciborskim. Powiat Raciborski jest obecnie organizatorem transportu publicznego na 14 liniach obejmujących obszar powiatu raciborskiego oraz jednej wykraczającej poza jego obszar: linia Racibórz – Rydułtowy przez Kornowac. Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Raciborzu Sp. z o.o. pełni funkcję operatora transportu publicznego dla Powiatu Raciborskiego oraz Powiatu Wodzisławskiego (odrębne linie, niektóre wchodzące w obszar powiatu raciborskiego). Ponadto, PKS realizuje komercyjne przewozy pasażerskie. Plan sieci komunikacyjnej przedstawia następująca mapa.

Rysunek 2. Plan sieci komunikacyjnej dla której organizatorem transportu publicznego jest Powiat Raciborski



Źródło: Opracowanie własne

Udział wydatków na drogi publiczne w wydatkach ogółem dla Powiatu Raciborskiego w 2020 r. wynosił 12,9%, zaś w przedziale lat 2016-2020 najwyższy udział zanotowano w 2019 r. (15,9%). Analizując poszczególne gminy, najwyższy udział w 2020 r. zanotowała Kuźnia Raciborska z udziałem sięgającym 11,2%. Również wysoki udział na drogi publiczne w wydatkach ogółem miała Gmina Krzyżanowice w roku 2017 (13,3%) i 2019 (12,1%) oraz Gmina Rudnik w 2018 (10,0%) i 2019 roku (15,8%).

Tabela 17. Udział wydatków na drogi publiczne w wydatkach ogółem w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Powiat raciborski	10,4	11,6	10,8	15,9	12,9
Miasto Racibórz	4,8	4,4	3,2	3,9	2,4
Gmina Kornowac	3,8	4,9	1,4	2,6	1,3
Gmina Krzanowice	1,3	2,5	2,2	1,9	0,6
Gmina Krzyżanowice	6,0	13,3	4,3	12,1	6,4
Gmina Kuźnia Raciborska	2,9	3,7	7,4	2,1	11,2
Gmina Nędza	7,5	4,9	2,4	1,2	1,3
Gmina Pietrowice Wielkie	3,0	3,5	3,6	3,4	1,3
Gmina Rudnik	5,3	4,3	10,0	15,8	0,4

Źródło: GUS

Na terenie powiatu raciborskiego istnieje stosunkowo mocno rozbudowana sieć kolejowa. Łączna długość linii kolejowych wynosi ponad 100 km. Sieć połączeń kolejowych na obszarze powiatu raciborskiego dla których organizatorem przewozów jest śląski samorząd wojewódzki, obejmuje linie kolejowe: S 78 Racibórz – Chałupki, S 7 Katowice – Rybnik - Racibórz.

Rysunek 3. Sieć połączeń kolejowych Kolei Śląskich



Źródło: <https://www.pl.wikipedia.org/>

Ponadto, na terenie powiatu raciborskiego funkcjonują połączenia kolejowe, których organizatorem jest samorząd województwa opolskiego. Obsługuje on linię Kędzierzyn-Koźle – Racibórz przez Kuźnię Raciborską oraz Nędzę.

6.3. Sieć wodno-kanalizacyjna

Inwestycje w rozbudowę sieci wodociągowo-kanalizacyjnej, modernizację oczyszczalni ścieków, a także w unowocześnienie bazy zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych spowodowały, że na obszarze powiatu raciborskiego funkcjonuje dziś nowoczesna i ekologiczna infrastruktura wodociągowo-kanalizacyjna.

W 2020 roku długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) na terenie powiatu wynosiła 766,2 km, z czego:

- 187,5 km w Raciborzu,
- 124,6 km w Kuźni Raciborskiej,
- 96,8 km w Pietrowicach Wielkich,
- 91,5 km w Krzyżanowicach,
- 74,6 km w Krzanowicach,
- 74,4 km w Rudniku,
- 67,6 km w Nędzy,
- 49,2 km w Kornowacu.

W roku 2016 ilość wody dostarczonej gospodarstwom domowym wynosiła 2 816,2 dam³, a zużycie wody ogółem na 1 mieszkańca - 25,8 m³. W 2020 roku mieszkańcy powiatu zużyli 3 123,9 dam³ wody, co w przeliczeniu na 1 osobę wynosiło 28,9 m³ wody. Na przestrzeni analizowanych lat odnotowano wzrost tego wskaźnika o 3,1 p.p.

Tabela 18. Wodociągi na terenie powiatu w 2020 r.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	Jednostka miary
długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej)	-	-	-	-	766,2	km
długość czynnej sieci rozdzielczej	682,9	672	678,2	684,2	686,9	
długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	145	146,5	150,3	151,8	152,4	
długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie bądź administracji gminy, eksploatowanej przez jednostki gospodarki komunalnej	145	146,5	150,3	151,8	152,4	
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	17 100	17 116	17 174	17 382	17 516	
awarie sieci wodociągowej	256	195	196	311	336	dam ³
woda dostarczona	-	-	-	-	4 021,3	
woda dostarczona gospodarstwom domowym	2 816,2	2 847,9	3 121,9	3 087,5	3 123,9	
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	25,8	26,1	28,7	28,5	28,9	m ³

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	Jednostka miary
zużycie wody w gospodarstwach domowych w miastach na 1 mieszkańca	27,7	27,4	28,5	28,9	29,8	
zużycie wody w gospodarstwach domowych na wsi na 1 mieszkańca	23,3	24,5	29	28	27,8	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS; znak '-' oznacza brak informacji z powodu: zmiany poziomu prezentacji, zmian wprowadzonych do wykazu jednostek terytorialnych lub modyfikacji listy cech w danym okresie sprawozdawczym.

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w 2020 roku wynosiła 285,9 km, co w porównaniu do roku 2016 oznacza wzrost o 50,9 km. Na koniec 2020 roku do sieci było podłączonych 6 090 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (wzrost o 1143). W ciągu roku zanotowano 21 awarii sieci kanalizacyjnej.

Tabela 19. Kanalizacja na terenie powiatu w 2020 r.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	Jednostka miary
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	235	236,4	250,8	265	285,9	km
długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	17,5	17,5	17,5	18,9	18,9	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy eksploatowanej przez jednostki gospodarki komunalnej	17,5	17,5	17,5	18,9	18,9	
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	4 947	4 992	5 245	5 495	6 090	szt.
awarie sieci kanalizacyjnej	16	10	9	14	21	
ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	1785,5	1780,9	2142,5	2168,4	2 206,6	dam ³
ścieki oczyszczane odprowadzone	2 390	2 493	2 452	2 449	2 472	

Źródło: GUS

6.4. Gospodarka odpadami

Od 1 lipca 2013r. gminy obowiązuje przekazywanie zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych, a wszyscy mieszkańcy zostali objęci zorganizowanym przez gminny systemem odbioru odpadów komunalnych. Oprócz odpadów komunalnych, na obszarze powiatu raciborskiego powstają odpady pochodzące z działalności gospodarczej.

Zmieszane odpady komunalne to odpady zebrane w ciągu roku bez odpadów zebranych selektywnie i wyselekcjonowanych z frakcji suchej. W 2020 roku na obszarze powiatu raciborskiego zebrano ponad 23,3 tys. ton odpadów komunalnych, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiło 217 kg. Niestety był to najwyższy wynik od 2017 roku. Najwięcej odpadów produkują mieszkańcy Gminy Pietrowice Wielkie (366 kg na 1 mieszkańca), natomiast najmniej osoby z terenów Gminy Rudnik (113 kg na 1 mieszkańca).

Tabela 20. Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku

Wyszczególnienie		Powiat raciborski	Miasto Racibórz	Gmina Kornowac	Gmina Krzanowice	Gmina Krzyżanowice	Gmina Kuźnia Raciborska	Gmina Nędza	Gmina Pietrowice Wielkie	Gmina Rudnik
ogółem [t]	2017	23 145	14 097	529	1 462	1 216	3 083	981	1 291	484
	2018	23 374	14 530	710	1 248	1 282	2 435	900	1 748	520
	2019	22 945	14 611	660	1 258	1 277	1 468	926	2 189	555
	2020	23 363	13 666	846	1 307	1 799	1 725	913	2 523	584
ogółem na 1 mieszkańca [kg]	2017	212	255	103	254	107	259	132	186	94
	2018	215	264	138	217	113	205	121	253	100
	2019	212	267	127	219	113	124	125	317	107
	2020	217	251	163	229	160	147	122	366	113
z gospodarstw domowych [kg]	2017	17 708	9 810	484	1 423	1 075	2 543	981	932	460
	2018	18 433	10 703	674	1 247	1 136	2 088	900	1 165	520
	2019	17 646	10 745	619	1 258	1 040	1 259	926	1 270	528
	2020	17 851	10 017	794	1 307	1 388	1 505	913	1 360	567

Źródło: GUS

6.5. Infrastruktura energetyczna

Na terenie powiatu raciborskiego w 2020 r. - 37 591 odbiorców energii elektrycznej zużyło ponad 81,8 MWh energii elektrycznej – najwięcej od 2016 r (wzrost o 4,5%). Tym samym zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca wynosiło 758,5 kWh, co oznacza wzrost w stosunku do 2016 r. o 5,6%.

Tabela 21. Energia elektryczna w gospodarstwach domowych w powiecie raciborskim.

Rok	odbiorcy energii elektrycznej		zużycie energii elektrycznej		zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca	
	Szt.	% do 2016 r.	MWh	% do 2016 r.	kWh	% do 2016 r.
2016	36 983	-	78 326,8	-	718,2	-
2017	37 719	2,0%	80 171,23	2,4%	735,8	2,5%
2018	37 844	2,3%	80 187,57	2,4%	737,5	2,7%
2019	37 746	2,1%	79 844,12	1,9%	736,7	2,6%
2020	37 591	1,6%	81 860,71	4,5%	758,5	5,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

6.6. System gazowniczy

W 2020 roku w powiecie raciborskim długość czynnej sieci gazowniczej wynosiła 377,59 km, z czego 204,51 km znajdowało się w Mieście Racibórz. W porównaniu do roku 2016, na koniec analizowanego okresu długość sieci gazowniczej w powiecie zwiększyła się o 16,50 km.

Tabela 22. Długość czynnej sieci (w m) w powiecie raciborskim w latach 2016-2020

Nazwa	2016	2017	2018	2019	2020
Powiat raciborski	361090	364190	366381	372539	377592
Racibórz	196145	196873	198137	201194	204512
Kornowac	19066	21085	21511	22501	23340
Krzanowice	1284	1284	1284	1284	1284
Krzyżanowice	120290	120643	121102	121679	122337
Pietrowice Wielkie	19122	19122	19164	20455	20645
Rudnik	5183	5183	5183	5426	5474

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2020 roku w powiecie raciborskim z gazu korzystały 19 064 gospodarstwa domowe, co w porównaniu do roku 2016 oznacza wzrost o 1 348. Dokonując analizy liczby odbiorców gazu ogrzewających mieszkania, dostrzega się, że na przestrzeni lat 2016-2020, ich liczba zwiększyła się o 1 609 gospodarstw (z 3 226 w 2016 r. do 4 835 w 2020 r.)

Tabela 23. Liczba odbiorców gazu (gospodarstwa domowe) w powiecie raciborskim w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Powiat raciborski	17716	17879	18068	18518	19064
Racibórz	16933	17011	17054	17315	17410
Kornowac	51	58	69	86	103
Krzanowice	3	4	4	4	4
Krzyżanowice	630	692	805	932	1347
Kuźnia Raciborska	1	1	0	0	0
Nędza	0	0	0	0	0
Pietrowice Wielkie	60	70	88	119	134
Rudnik	38	43	48	62	66
Wyszczególnienie	odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem				
Powiat raciborski	3226	3544	3972	1086	4835
Racibórz	2718	2949	3232	772	3717
Kornowac	34	39	51	22	90
Krzanowice	0	0	0	0	0
Krzyżanowice	396	466	580	209	855
Kuźnia Raciborska	0	0	0	0	0
Nędza	0	0	0	0	0
Pietrowice Wielkie	42	50	64	52	111
Rudnik	36	40	45	31	62

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

7. Ochrona powietrza

Na terenie Miasta Racibórz zlokalizowana jest stacja pomiarowa, na której prowadzone są pomiary: dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i tlenku azotu, tlenków azotu oraz pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5. Ponadto stacja posiada małą stację meteo, której wyniki są zbierane na potrzeby Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Katowicach.

Na terenie powiatu raciborskiego od 2017 roku zamontowane zostały urządzenia do pomiaru zanieczyszczeń powietrza (pyłu zawieszonego PM10 i PM 2,5) w 22 lokalizacjach. Czujniki zostały zamontowane w każdej z gmin oraz w każdym sektorze Miasta Raciborza³.

Zgodnie z polskim prawem obowiązują określone dopuszczalne (uznawane za względnie bezpieczne dla zdrowia) normy stężeń zanieczyszczeń w powietrzu.

Dla pyłu PM10 norma średniodobowa (24-godzinna) wynosi 50 µg/m³. Jednocześnie prawo dopuszcza wystąpienie określonej liczby dni z przekroczeniami, które dla pyłu PM10 określone zostały na poziomie 35 dni w roku. Jeżeli zostaną przekroczone te wartości można je sklasyfikować jako przekroczenie standardu jakości powietrza. Istnieje jeszcze wartość średnioroczna, określająca średnie stężenie zanieczyszczenia w całym roku dla danego parametru.

Na podstawie danych ze stacji WIOŚ można stwierdzić, że jakość powietrza w Raciborzu była w 2020 r. równie zła, jak w Rybniku czy Wodzisławiu Śląskim. Liczba dni z przekroczeniami średniodobowego stężenia pyłu PM10 w 2020 r. w mieście wyniosła 52.

We wszystkich miastach przekroczenia miały miejsce w okresie jesienno-zimowym, co wskazuje wprost na źródło zanieczyszczenia – niska emisja, czyli zanieczyszczenie pochodzące ze spalania węgla i drewna w systemach indywidualnego ogrzewania.

Średniorocznie stężenie pyłu PM10 w Raciborzu w 2020 r. wyniosło 32µg/m³, dla porównania w Rybniku 33 µg/m³, a w Wodzisławiu Śląskim 32 µg/m³. Średnioroczna dopuszczalna wartość wynosi 40 µg/m³.

8. Infrastruktura społeczna

8.1 Edukacja

Na dzień 1 września 2019 roku Powiat Raciborski prowadził 2 licea ogólnokształcące, w tym 1 w zespole szkół, 2 centra kształcenia zawodowego i ustawicznego, Zespół Szkół Ekonomicznych, 2 placówki z zakresu szkolnictwa specjalnego (Zespół Szkół Specjalnych oraz Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy), Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną oraz 2 placówki wychowania pozaszkolnego tj. Młodzieżowy Dom Kultury oraz Międzyszkolny Ośrodek Sportowy. Za wyjątkiem Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego, zlokalizowanego w Rudach w Gminie Kuźnia Raciborska, wszystkie jednostki zlokalizowane są na terenie Raciborza. W roku szkolnym 2019/2020 w szkołach, dla których organem prowadzącym jest Powiat Raciborski w 183 oddziałach kształciło się 4292 uczniów. Warto nadmienić,

³https://www.powiatraciborski.pl/main/aktualnosci_Powiat/Powiatowy-monitoring-jakosci-powietrza/idn:3982.html

iż do szkół ponadpodstawowych z terenu powiatu, rekrutuje się około 20% uczniów spoza powiatu raciborskiego - z powiatów ościennych, w tym z województwa opolskiego.

Tabela 24. Szkoły dla których organem prowadzącym jest Powiat Raciborski wg stanu na dzień 1.09.2019 r.

Nazwa placówki	Jednostki wchodzące w skład placówki	
Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Raciborzu	1) I Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kasprowicza	Nauka odbywa się w klasach: - biologiczno-chemiczna, - humanistyczna, - matematyczno-fizyczna.
	2) Liceum Sztuk Plastycznych	Do wyboru dwie specjalności: – fotografia i film (specjalizacja fotografia artystyczna), – techniki graficzne (specjalizacja projektowanie graficzne).
II Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza w Raciborzu	-	Szkoła oferuje następujące profile kształcenia: - matematyczno-fizyczny, - matematyczno-informatyczny, - matematyczno-geograficzny, - biologiczno-chemiczny, - społeczno-prawny.
Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 1 w Raciborzu	1) Technikum nr 2 2) Technikum nr 3 3) Liceum Ogólnokształcące nr 1 dla Dorosłych 4) Branżowa Szkoła I stopnia nr 2 5) Branżowa Szkoła I stopnia nr 3 6) Szkoła Policealna nr 1	Technikum nr 2: – technik analityk, – technik architektury krajobrazu, – technik budownictwa, – technik geodeta, – technik hotelarstwa, – technik żywienia i usług gastronomicznych. Branżowa Szkoła I Stopnia nr 2: – cukiernik, – fotograf, – fryzjer, – krawiec, – kucharz, – murarz – tynkarz, – monter sieci i instalacji sanitarnych, – monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie, – piekarz, – sprzedawca, – stolarz, – przetwórcza mięsa.

Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 2 „Mechanik” w Raciborzu	1) Technikum Nr 4 2) Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych 3) Branżowa Szkoła I stopnia nr 4 4) Szkoła Policealna Nr 2	Kierunki kształcenia w CKZiU nr 2 Mechanik: - elektromechanik, - operator obrabiarek skrawających, - lakiernik samochodowy, - blacharz samochodowy, - mechanik-monter maszyn i urządzeń, - elektryk, - ślusarz, - mechanik pojazdów samochodowych, - technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej, - technik elektryk, - technik mechatronik.
Zespół Szkół Ekonomicznych w Raciborzu	1) Technikum nr 1 im. Księżnej Eufemii Raciborskiej 2) Branżowa Szkoła I Stopnia nr 1	Oferowane kierunki kształcenia: - technik ekonomista, - technik rachunkowości, - technik handlowiec, - technik reklamy, - technik spedytor, - technik logistyki.
Zespół Szkół Specjalnych w Raciborzu	1) Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 10 2) Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy 3) Branżowa Szkoła I stopnia Specjalna Nr 1	Branżowa Szkoła I Stopnia Specjalna Nr 1 oferuje obecnie jeden kierunek kształcenia zawodowego: naukę w zawodzie kucharza.
Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Rudach	1) Szkoła Podstawowa Specjalna 2) Branżowa Szkoła I Stopnia Specjalna Nr 2 im. Janusza Korczaka	Branżowa Szkoła I Stopnia kształci w zawodzie stolarz.

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w roku szkolnym 2019/2020, październik 2020; strony www placówek

Na terenie powiatu funkcjonuje 45 placówek przedszkolnych, a co trzecia zlokalizowana jest w Raciborzu. Na terenie powiatu mieści się podobna liczba szkół podstawowych – 43. Uczniowie kończący szkołę podstawową mogą udać się do 8 szkół branżowych, 5 techników i 6 liceów. Wszystkie licea oraz technika znajdują się w Raciborzu. Tam również znajduje się jedyna w powiecie poradnia psychologiczno-pedagogiczna, młodzieżowy dom kultury, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, szkoła specjalna przystosowująca do pracy oraz państwowa szkoła muzyczna I stopnia.

Powiat Raciborski stanowi organ prowadzący dla 2 liceów ogólnokształcących, w których w roku szkolnym 2019/2020 pobierało edukację 1207 uczniów, co stanowi 28,12 % uczniów szkół powiatowych. W tym samym okresie do 20 oddziałów przyjętych zostało 604 uczniów, co stanowiło 33,33 % uczniów klas pierwszych.

W technikach w roku szkolnym 2019/2020 w 69 oddziałach kształciło się 1959 uczniów, co stanowiło 45,64 % wszystkich uczniów szkół powiatowych. Do 26 oddziałów w technikach przyjęto 792 uczniów, którzy stanowili 43,71 % wszystkich uczniów przyjętych do klas pierwszych szkół ponadpodstawowych.

W tym samym roku szkolnym w branżowych szkołach I stopnia w 31 oddziałach uczyło się 749 uczniów (w tym 34 uczniów w 4 oddziałach branżowych szkół specjalnych I stopnia),

co stanowiło 17,45 % wszystkich uczniów szkół powiatowych. Do 13 oddziałów branżowych szkół I stopnia przyjęto 374 uczniów, którzy stanowili 20,64 % wszystkich uczniów przyjętych do klas pierwszych szkół ponadpodstawowych.

W roku szkolnym 2019/2020 w 5 oddziałach Liceum Sztuk Plastycznych naukę pobierało 100 uczniów, co stanowiło 2,33 % wszystkich uczniów szkół powiatowych. Do oddziału klasy pierwszej Liceum Sztuk Plastycznych przyjętych zostało 42 uczniów, którzy stanowili 2,32 % ogółu uczniów przyjętych do klas pierwszych szkół ponadpodstawowych⁴.

Należy zaznaczyć, że Powiat Raciborski w zakresie edukacji ponadpodstawowej jest organem prowadzącym dla: Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 1 w Raciborzu, II Liceum Ogólnokształcącego im. Adama Mickiewicza w Raciborzu, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Nr 1 w Raciborzu, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Nr 2 „MECHANIK” w Raciborzu, Zespołu Szkół Ekonomicznych w Raciborzu, Zespołu Szkół Specjalnych w Raciborzu, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Raciborzu, Młodzieżowego Domu Kultury w Raciborzu, Powiatowego Centrum Sportu w Raciborzu oraz Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Rudach.

Tabela 25. Liczba publicznych placówek oświatowych na terenie powiatu wg miejsca lokalizacji

Wyszczególnienie	Powiat raciborski	Gmina Kornowac	Gmina Krzyżanowice	Gmina Krzanowice	Gmina Kuźnia Raciborska	Gmina Nędza	Gmina Pietrowice Wielkie	Miasto Racibórz	Gmina Rudnik
Przedszkole	45	4	6	3	3	4	4	16	5
Szkoła podstawowa	43	4	6	3	4	4	4	14	4
Branżowa szkoła I stopnia	8	0	0	0	2	0	0	6	0
Branżowa szkoła II stopnia	2	0	0	0	0	0	0	2	0
Technikum	5	0	0	0	0	0	0	5	0
Centrum Kształcenia Zawodowego	2	0	0	0	0	0	0	2	0
Liceum ogólnokształcące	5	0	0	0	0	0	0	5	0
Liceum sztuk plastycznych	1	0	0	0	0	0	0	1	0
Szkoła policealna	5	0	0	0	0	0	0	5	0
Młodzieżowy dom kultury	1	0	0	0	0	0	0	1	0
Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy	2	0	0	0	2	0	0	0	0
Placówka Kształcenia Ustawicznego	2	0	0	0	0	0	0	2	0
Poradnia psychologiczno-pedagogiczna	1	0	0	0	0	0	0	1	0
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy	1	0	0	0	0	0	0	1	0
Szkoła muzyczna I stopnia	1	0	0	0	0	0	0	1	0
Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy	1	0	0	0	0	0	0	1	0
Suma końcowa	126	8	12	6	11	8	8	64	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

⁴ Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w roku szkolnym 2019/2020, październik 2020

W 2020 r. do placówek edukacyjnych na terenie powiatu uczęszczało 15 254 uczniów, przy czym dzieci w przedszkolach stanowiły 18,3%, uczniowie szkoły podstawowej 47,6%, młodzież technikum 12,1%, a liceum ok. 10%. Blisko dwóch na trzech uczniów uczęszczało do placówek zlokalizowanych w Raciborzu (64,9%). W następnej kolejności najwięcej osób pobierało naukę w Krzanowicach (7,9%), Pietrowicach Wielkich (4,9%) i Nędzy (4,5%). Według danych GUS w 2019 roku absolwenci zasadniczych szkół zawodowych oraz techników stanowili 58,6% ogółu liczby absolwentów szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych.

Tabela 26. Liczba uczniów w placówkach edukacyjnych na terenie powiatu wg miejsca lokalizacji placówki

Wyszczególnienie	Powiat raciborski	Gmina Kornowac	Gmina Krzyżanowice	Gmina Krzanowice	Gmina Kuźnia Raciborska	Gmina Nędza	Gmina Pietrowice Wielkie	Miasto Racibórz	Gmina Rudnik
Przedszkole	2 788	188	147	382	366	236	244	1 068	157
Szkoła podstawowa	7 264	443	385	821	713	443	506	3 663	290
Branżowa szkoła I stopnia	809	0	0	0	34	0	0	775	0
Technikum	1 851	0	0	0	0	0	0	1 851	0
Liceum ogólnokształcące	1 442	0	0	0	0	0	0	1 442	0
Liceum sztuk plastycznych	107	0	0	0	0	0	0	107	0
Szkoła policealna	771	0	0	0	0	0	0	771	0
Szkoła muzyczna I stopnia	186	0	0	0	0	0	0	186	0
Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy	36	0	0	0	0	0	0	36	0
Suma końcowa	15 254	631	532	1 203	578	679	750	9 899	447

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2021 roku egzamin dojrzałości zdało 74,5 % wszystkich maturzystów, natomiast najwyższą zdawalność w regionie zdobyli uczniowie Liceum Ogólnokształcącego im. Jana Kasprowicza w Raciborzu (zdawalność na poziomie 97,33%) oraz II Liceum Ogólnokształcącego im. Adama Mickiewicza w Raciborzu (zdawalność na poziomie 97,50%).

Tabela 27. Wyniki matur w szkołach średnich

Nazwa szkoły	2018		2019		2020		2021	
	Liczba zdających	Zdawalność (%)	Liczba zdających	Zdawalność (%)	Liczba zdających	Zdawalność (%)	Liczba zdających	Zdawalność (%)
I Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kasprowicza w Raciborzu (Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 1 w Raciborzu)	150	98,67	120	98,67	127	88,19	150	97,33
Liceum Sztuk Plastycznych (Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 1 w Raciborzu)	-	-	21	90,48	22	86,36	17	88,24
II Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza w Raciborzu	167	97,60	187	99,47	152	99,34	160	97,50
Liceum Ogólnokształcące Mistrzostwa Sportowego (organem prowadzącym jest samorząd województwa śląskiego)	64	65,6	57	61,4	63	47,6	62	52
Technikum Nr 1 w Raciborzu im. Księżnej Eufemii Raciborskiej (Zespół Szkół Ekonomicznych w Raciborzu)	106	78,30	136	67,80	86	62,80	123	77,00
Technikum Nr 2 w Raciborzu (Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Nr 1 w Raciborzu)	33	84,85	46	93,30	50	78,00	45	73,33
Technikum Nr 3 w Raciborzu (Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Nr 1 w Raciborzu)	56	57,14	48	50,00	37	56,76	46	52,17
Technikum Nr 4 w Raciborzu (Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Nr 2 MECHANIK w Raciborzu)	106	84,90	119	93,86	165	83,64	163	86,50

Źródło: opracowanie własne Starostwa Powiatowego w Raciborzu

8.2. Kultura

Kultura w powiecie raciborskim to bogaty kalendarz cyklicznych imprez kulturalnych, wydarzenia okazjonalne czy lokalne inicjatywy artystyczne, mające na celu pielęgnowanie tradycji i dziedzictwa kulturowego regionu oraz inicjowanie nowatorskich wydarzeń.

Placówki wychowania pozaszkolnego prowadziły swoją działalność przez cały rok, oferując dzieciom i młodzieży bogatą ofertę spędzania wolnego czasu. Według stanu na dzień 30 września 2019 r. liczba uczestników zajęć Młodzieżowego Domu Kultury w Raciborzu wynosiła 906 osób. MDK proponował udział w następujących rodzajach zajęć⁵:

⁵ <https://mdk-raciborz.pl/> [dostęp: 4.10.2021]

Teatralne:

Zajęcia skierowane dla dzieci w wieku szkoły podstawowej oraz młodzieży, których głównym celem jest wspomaganie rozwoju młodego człowieka, dokonywanie w nim pozytywnych zmian, uwrażliwianie go na potrzeby otaczającego świata oraz przygotowanie go do aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym społeczeństwa.

Taneczne:

Oferta skierowana zarówno dla dzieci i młodzieży, w ramach której organizowane są m.in.: zajęcia dla początkujących i zaawansowanych z tańca towarzyskiego, jazzowego, współczesnego czy baletu. Przy Młodzieżowym Domu Kultury w Raciborzu działa Klub Tańca Towarzyskiego (KTT) REWIA, który jest pierwszym klubem sportowego tańca towarzyskiego w Raciborzu zrzeszonym jako członek wspierający w Polskim Towarzystwie Tanecznym.

Plastyczne:

W zajęciach biorą udział dzieci i młodzież na każdym etapie możliwości twórczych, od dzieci cztero- i pięcioletnich do osób, które ukończyły 25 rok życia. Zajęcia obejmują rysunek, malarstwo, rzeźbę, rękodzieło artystyczne i modelarnię.

Muzyczne:

Zajęcia muzyczne w MDK w Raciborzu to zajęcia z zakresu wokalistyki dla dzieci i młodzieży, a także z zakresu nauki gry na gitarze. Oferta zawiera m.in.: emisję głosu dla dzieci i młodzieży wraz z interpretacją piosenki estradowej, studium śpiewu, a także śpiew zespołowy w zespołach: Miraż i Wiraż.

Koło dziennikarskie - zajęcia dla dzieci i młodzieży:

W ramach zajęć uczestnicy zbierają informacje o wydarzeniach odbywających się na terenie i poza MDK, piszą własne wierszyki tematyczne, zajmują się komputerowym pisaniem gazetki „eMDeK”, aktualizują kronikę Młodzieżowego Domu Kultury, biorą udział w konkursach recytatorskich i dziennikarskich, a także prezentują się na scenie podczas imprez MDK.

Świetlicowe:

W ramach zajęć dzieci i młodzież mają możliwość codziennego odrabiania zadań domowych oraz przygotowania się do sprawdzianów i egzaminów poprawkowych, korzystania z gier, oglądania filmów w sali czy kinie. Ponadto regularnie odbywają się zajęcia na kręgielni. Uczestnicy świetlicy udzielają się na turniejach, odwiedzają chore dzieci w szpitalu w okresie świątecznym oraz biorą udział w konkursach plastycznych.

Wydarzenia kulturalne wpisane są na stałe w kalendarzu wydarzeń organizowanych na Zamku Piastowskim, gdzie nieustannie dzieją się ciekawe wydarzenia, cieszące się bardzo dużym zainteresowaniem odbiorców: spektakle teatralne, przedstawienia operetkowe, koncerty,

festiwale, wystawy, jarmarki, konferencje czy spotkania autorskie. W koncertach i imprezach plenerowych na dziedzińcu udział biorą goście z kraju, jak i z zagranicy.

Organizowane lub współorganizowane przez Powiat Raciborski imprezy kulturalne odbywają się pod patronatem Starosty Raciborskiego. Większość z nich zaplanowana jest w kalendarzu imprez kulturalnych, który przyjmuje do realizacji Zarząd Powiatu Raciborskiego.

8.3 Sport i turystyka

Sport

Od 1 września 2020 roku swoją działalność rozpoczęło Powiatowe Centrum Sportu w Raciborzu (PCS), będące jednostką organizacyjną Powiatu Raciborskiego. Celem jego powstania jest realizacja działań należących do zadań własnych powiatu. Wśród celów statutowych PCS należą kultura fizyczna, sport i turystyka, rekreacja, promocja zdrowia i wychowania fizycznego. Oferta PCS obejmuje, m.in.: zajęcia z zakresu akrobatyki i nowoczesnych form ruchu, piłki siatkowej i koszykowej czy tenisa stołowego, skierowane do młodzieży szkolnej, jak i dorosłych.

PCS umożliwia wynajęcie zasobów pod działalność sportową i rekreacyjną, z czego skorzystały już, m.in.: kluby Capoeiry i brazylijskiego Ju Jitsu, a także Stowarzyszenie Ruch Najlepsze Lekarstwo, które organizuje zajęcia z gimnastyki korekcyjnej. W godzinach przedpołudniowych z sal gimnastycznych przy ul. Klasztornej 9 korzysta młodzież CKZiU nr 1 i ZSO nr 1 w Raciborzu⁶.

Na terenie powiatu odbywa się szereg cyklicznych imprez sportowych - nierzadko o krajowej i międzynarodowej randze. Imprezy sportowe organizowane lub współorganizowane przez Powiat Raciborski odbywają się pod patronatem Starosty Raciborskiego. Większość z nich zaplanowana jest w kalendarzu imprez sportowych, który przyjmuje do realizacji Zarząd Powiatu Raciborskiego.

Turystyka

Według danych GUS z 2020 roku na terenie powiatu znajdowały się 4 hotele (dwa 3-gwiazdkowe, dwa 2-gwiazdkowe). Pozostałe turystyczne obiekty noclegowe według rodzajów:

- inne obiekty hotelowe: 5,
- zespoły domków turystycznych: 1,
- kempingi: 1,
- pokoje gościnne: 2.

W 2020 roku w powiecie raciborskim długość ścieżek rowerowych (drogi dla rowerów) ogółem wynosiła 54,6 km, z czego najwięcej przebiegało przez Racibórz (35,6 km, tj. 65,2%). W Gminie Krzyżanowice znajdowało się 13,8 km ścieżek rowerowych (25,3%), a pozostałe 5,2 km – w Gminie Rudnik (9,5%). W porównaniu z rokiem bazowym, długość ścieżek rowerowych wzrosła o 7,8 km. Na koniec 2016 roku na 10 tys. ludności przypadało

⁶ https://www.powiatraciborski.pl/jednostki/Powiatowe_Centrum_Sportu.html [dostęp: 4.10.2021]

4,29 km ścieżek rowerowych, a w 2020 roku wskaźnik ten osiągnął wartość 5,08 km (wzrost o 0,79).

Tabela 28. Ścieżki rowerowe w powiecie raciborskim w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
ścieżki rowerowe (drogi dla rowerów) ogółem	46,8	47,6	34,3	53,9	54,6
będące pod zarządem gminy	40	40	23,6	38,7	39,1
będące pod zarządem powiatu	6,8	7,6	7,6	12,1	12,1
będące pod zarządem województwa	0	0	3,1	3,1	3,4
ścieżki rowerowe na 100 km ²	8,61	8,75	6,31	9,91	10,04
ścieżki rowerowe na 10 tys. ludności	4,29	4,37	3,16	4,98	5,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Powiat raciborski charakteryzuje się różnorodnością krajobrazową, co wpływa na jego atrakcyjność turystyczną. Do atutów powiatu należy również jego przygraniczne położenie w sąsiedztwie Republiki Czeskiej. W powiecie znajdują się liczne zabytki i inne ślady kulturowe i historyczne, krajobrazy miejskie, wiejskie i leśne. To obszar o bogatej przeszłości i dużym nasyceniu obiektami zabytkowymi o dużej wartości kulturowej: zespoły zamkowe i pałacowo-dworskie, kościoły i zespoły sakralne, obiekty mieszkalne i użyteczności publicznej, zabytkowe zespoły pałacowe. Rozmieszczone są one na całym obszarze powiatu, przy czym największą ich koncentracją charakteryzuje się siedziba powiatu.

Wśród zabytków powiatu raciborskiego wymienić należy:

Zamek Piastowski w Raciborzu

Zamek Piastowski to najcenniejszy średniowieczny zabytek w województwie śląskim. Zachowana do naszych czasów budowla, w wyniku licznych przebudów, dokonywanych w kolejnych wiekach, stanowi swoistą mieszankę stylów architektonicznych. Jednym z cenniejszych obiektów Zamku jest kaplica św. Tomasza Becketa z Canterbury, nazywana perłą śląskiego gotyku. Obecnie w imieniu Powiatu Raciborskiego Zamkiem i kaplicą zarządza jednostka organizacyjna pn. Zamek Piastowski w Raciborzu.

Muzeum w Raciborzu

Muzeum w Raciborzu jest jednym z najstarszych na Śląsku - idea powołania zrodziła się na początku XX w. Na siedzibę muzeum przeznaczono XIV wieczny budynek, należący w przeszłości do zgromadzenia ss. Dominikanek. W Muzeum prezentowane są zbiory i kolekcje dziedzictwa kulturowego regionu raciborskiego i Śląska. Jedną z atrakcji Muzeum jest wystawa stała „Dom Ozyrysa” - jedyna ekspozycja na Śląsku przedstawiająca zespół zabytków starożytnego Egiptu (mumia Egipcjanki Dżet-Amonet-ius-anch wraz z kartonazem i dwoma antropoidalnymi sarkofagami)⁷.

Pocysterski Zespół Klasztorno-Pałacowy w Rudach

Zespół klasztorno-pałacowy w Rudach tworzy trójnawowa bazylika, czworobok średniowiecznego klasztoru pocysterskiego oraz dobudowane w późniejszym okresie skrzydła

⁷ <http://www.muzeum-raciborz.pl/p,10,o-muzeum> [dostęp: 4.10.2021]

barokowej rezydencji pałacowej. Część kościelną odrestaurowano w latach 1994-1996, natomiast część klasztorno-pałacowa, będąca własnością Skarbu Państwa od okresu powojennego stopniowo popadała w ruinę. 15 sierpnia 1998 roku została przekazana na własność diecezji gliwickiej, która od tej pory prowadzi stopniowe prace mające na celu rewitalizację i adaptację kompleksu na potrzeby nowych funkcji użytkowych, które obiekt ma spełniać⁸.

Zabytkowa Stacja Kolejki Wąskotorowej w Rudach

Kolej w Rudach Wielkich, wpisana do wojewódzkiego rejestru zabytków, powstała w 1899 roku, kiedy oddano do użytku linię wąskotorową (szerokość toru 785 mm) prowadzącą z Gliwic przez Nieborowice o długości 23,51 km. Już w pierwszym roku istnienia, kolej przewiozła 279 646 pasażerów, natomiast w latach 1949-1963 przewozy nie spadały poniżej 1 miliona. W 1991 r. – ostatnim roku funkcjonowania regularnego ruchu pod szyldem PKP, z usług kolei skorzystało 90 292 osób. Obecnie na Stacji organizowane są przejazdy pociągiem wąskotorowym i wydarzenia kulturalne⁹.

Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich

Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich powstał w 1993 roku i stanowi spuściznę dawnego opactwa Cystersów z Rud Wielkich. Ochroną prawną objęto zwarte połączenie lasów rudzkich i pszczyńskich, łąki i nieużytki towarzyszące gęstej sieci rzecznej, a także stawy rybne oraz inne elementy przestrzenne, związane z działalnością Cystersów. Najbogatszy przyrodniczo teren w obrębie Parku stanowi kompleks leśno-stawowy Łęczczok w okolicach Raciborza, utworzony w 1957, który należy do ogólnoeuropejskiej sieci Natura 2000. Ochronę prawną Łęczczoka wprowadzono w celu zachowania wielogatunkowego lasu łągowego, alei zabytkowych drzew, starorzeczy rzeki Odry oraz miejsc łągowych awifauny¹⁰.

Arboretum Bramy Morawskiej

Arboretum, zajmujące powierzchnię 162 ha, powstało na terenie Lasu Komunalnego "Obora". Teren Arboretum znajduje się na wschodnim stoku doliny Odry, po którym spływają trzy potoki. Jego bogactwo gatunkowe roślin, grzybów i zwierząt związane jest z położeniem w pobliżu Bramy Morawskiej, przez którą prowadzi korytarz ekologiczny będący szlakiem migracji wielu gatunków z bardziej południowych i południowo - wschodnich rejonów Europy. Oprócz pięknych leśnych widoków, do innych atrakcji należą: ścieżka zdrowia, ścieżki dydaktyczne, plac zabaw dla dzieci, miejsca biwakowe, mini-ZOO, Zaczarowany Ogród. W 2018 roku w ramach projektu unijnego "Szlakiem wież i platform Euroregionu Silesia. Etap I" na terenie Arboretum powstała platforma widokowa, która znajduje się przy głównej trasie spacerowej, na skarpie nad Zaczarowanym Ogrodem¹¹.

⁸ http://www.rudy-opactwo.pl/?a=klasztor_i_palac [dostęp 4.10.2021]

⁹ <http://www.kolejkarudy.pl/site/index/3-historia-kolejki.html> [dostęp 4.10.2021]

¹⁰ <https://www.zpk.com.pl/parki-krajobrazowe/cysterskie-kompozycje-krajobrazowe-rud-wielkich> [dostęp 4.10.2021]

¹¹ <https://www.arboretum-raciborz.com.pl/p,10,o-nas> [dostęp 4.10.2021]

Graniczne Meandry Odry

Graniczne Meandry Odry to naturalnie powstające zakola rzeki, znajdujące się na terenie Gminy Krzyżanowice, między Chałupkami i Zabełkowem. Występuje tu kilka rzadkich zbiorowisk roślinnych chronionych w skali europejskiej. Na podstawie rozporządzenia Wojewody Śląskiego z 1994 r. obszar został objęty szczególną ochroną jako obszar chronionego krajobrazu¹².

Ruiny pałacu w Tworkowie

Ruiny pałacu w Tworkowie, będące własnością Gminy Krzyżanowice, znajdują się w północnej części Tworkowa, przy ulicy Parkowej. Pierwszy zamek stanął tu najprawdopodobniej w XIV wieku. Największy wpływ na dzisiejszy obraz pałacu miała rodzina von Saurma-Jeltsch, która przebudowała go w stylu neorenesansowym w latach 1872-74. W ramach przebudowy powstała czworoboczna neogotycka wieża w skrzydle wschodnim, a dziedziniec otoczono arkadami. Wieża zamkowa w Tworkowie to jeden z elementów Szlaku Silesianka, obejmującego 34 wieże i platformy widokowe w Euroregionie Silesia, po stronie polskiej i czeskiej¹³.

8.4 Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Na terenie powiatu raciborskiego funkcjonują 3 jednostki szpitalne:

- Szpital Rejonowy im. dr. Józefa Rostka,
- Raciborskie Centrum Medyczne (niepubliczne),
- LUX MED (niepubliczne).

Świadczenia zdrowotne obejmują między innymi:

- świadczenia zdrowotne z zakresu podstawowej i specjalistycznej ambulatoryjnej opieki zdrowotnej – wykonywane przez niepubliczne i publiczne zakłady opieki zdrowotnej,
- świadczenia zdrowotne hospitalizacyjne – wykonywane m.in. przez SP ZOZ Szpital Rejonowy im. dr. Józefa Rostka w Raciborzu,
- świadczenia zdrowotne realizowane w porze nocnej, dni wolne od pracy, niedziele i święta – wykonywane przez niepubliczne i publiczne zakłady opieki zdrowotnej,
- pomoc doraźną – pogotowie – wykonywane przez Pogotowie Ratunkowe SP ZOZ Szpitala Rejonowego im. dr. Józefa Rostka w Raciborzu.

W 2020 r. w powiecie raciborskim udzielono 510 634 porady lekarskie w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz 363 107 porad lekarskich w ramach podstawowej opieki zdrowotnej. Wartości te są znacznie niższe w porównaniu do roku 2019 (odpowiednio o 131 577 i 44 320, tj. 20,5% i 10,9%), na co istotny wpływ miała pandemia COVID-19. W 2020 r. ponad połowa wszystkich porad lekarskich udzielona została w Raciborzu.

¹² https://www.krzyzanowice.pl/turystyka/graniczne_meandry_odry.html [dostęp 4.10.2021]

¹³ <https://www.polskieszlaki.pl/zamek-w-tworkowie.htm> [dostęp 4.10.2021]

Tabela 29. Porady w ramach podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Ambulatoryjna opieka zdrowotna - porady lekarskie					
Powiat raciborski	639 750	627 646	633 238	642 211	510 634
Miasto Racibórz	472 578	465 617	468 702	477 877	365 471
Gmina Kornowac	7 495	6 809	7 155	7 044	4 247
Gmina Krzanowice	16 201	16 536	16 601	16 614	14 545
Gmina Krzyżanowice	37 570	34 809	38 228	40 032	39 376
Gmina Kuźnia Raciborska	38 328	37 659	36 320	34 557	28 151
Gmina Nędza	18 950	18 916	18 545	18 355	14 469
Gmina Pietrowice Wielkie	27 191	26 806	26 637	26 609	24 188
Gmina Rudnik	21 437	20 494	21 050	21 123	20 187
Podstawowa opieka zdrowotna - porady					
Powiat raciborski	402 214	400 173	413 746	407 427	363 107
Miasto Racibórz	248 821	250 813	260 413	254 771	226 478
Gmina Kornowac	7 495	6 809	7 155	7 044	4 247
Gmina Krzanowice	16 201	16 536	16 601	16 614	14 545
Gmina Krzyżanowice	34 267	31 833	35 421	37 134	36 507
Gmina Kuźnia Raciborska	32 731	32 422	31 970	29 638	25 452
Gmina Nędza	18 582	18 592	18 298	18 355	14 469
Gmina Pietrowice Wielkie	24 441	24 268	24 560	24 441	22 648
Gmina Rudnik	19 676	18 900	19 328	19 430	18 761

*Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie powiatu raciborskiego funkcjonuje Szpital Rejonowy im. dr. Józefa Rostka w Raciborzu. W Szpitalu Rejonowym wyodrębnia się następujące zakłady lecznicze:

- 1) Zakład lecznictwa stacjonarnego i całodobowego - dla wykonywania świadczeń zdrowotnych w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia szpitalne - kod 1 zgodnie z załącznikiem nr 1 do Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 maja 2012 r. w sprawie systemu resortowych kodów identyfikacyjnych oraz szczegółowego sposobu ich nadawania (Dz. U. z 2012 r., poz. 594 ze zm.);
- 2) Zakład ambulatoryjnych usług zdrowotnych - dla wykonywania świadczeń zdrowotnych w rodzaju ambulatoryjne świadczenia zdrowotne - kod 3 zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 maja 2012 r. w sprawie systemu resortowych kodów identyfikacyjnych oraz szczegółowego sposobu ich nadawania (Dz. U. z 2012 r., poz. 594 ze zm.);
- 3) Zakład opiekuńczo - leczniczy - dla wykonywania świadczeń zdrowotnych w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne inne niż szpitalne - kod 2 zgodnie z Załącznikiem nr 1 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 maja 2012 r. w sprawie systemu resortowych kodów identyfikacyjnych oraz szczegółowego sposobu ich nadawania (Dz. U. z 2012 r., poz. 594 ze zm.)

Poniżej przedstawiona została lista oddziałów i poradni funkcjonujących przed pandemią COVID-19, wraz z liczbą łóżek:

Tabela 30. Wykaz komórek organizacyjnych Zakładów Szpitala Rejonowego im. dr. Józefa Rostka w Raciborzu

Zakład leczenia stacjonarnego i całodobowego	Liczba łóżek
1) Oddział Chirurgiczny	30 łóżek
2) Oddział Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej	38 łóżek
3) Oddział Wewnętrzny I o profilu kardiologiczno-internistycznym	30 łóżek
4) Oddział Wewnętrzny II o profilu nefrologiczno-gastroenterologiczno-internistyczny	30 łóżek
5) Oddział Ginekologiczno-Położniczy	35 łóżek + 16 łóżeczek
6) Oddział Pediatriczny	18 łóżek
7) Oddział Otolaryngologiczny	12 łóżek
8) Oddział Okulistyczny	12 łóżek
9) Oddział Pulmonologiczny	20 łóżek
10) Oddział Obserwacyjno-Zakaźny	25 łóżek
11) Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii	8 łóżek
12) Oddział Neurologiczny	28 łóżek
13) Oddział Geriatryczny	20 łóżek
14) Centralna Sterylizatornia	-
15) Izba Przyjęć	-
16) Dział Fizykoterapii i Rehabilitacji	-
17) Apteka Szpitalna	-
18) Pogotowie Ratunkowe	-
19) Centralny Blok Operacyjny	-
20) Prosektorium	-
21) Szpitalny Oddział Ratunkowy	-
Zakład ambulatoryjnych usług zdrowotnych	Liczba łóżek
1) Poradnia Reumatologiczna	-
2) Poradnia Diabetologiczna	-
3) Poradnia Chirurgii Ogólnej	-
4) Poradnia Chirurgii Dziecięcej	-
5) Poradnia Urologiczna	-
6) Poradnia Dermatologiczna	-
7) Poradnia Okulistyczna	-
8) Poradnia Otolaryngologiczna	-
9) Poradnia Chorób Zakaźnych	-
10) Poradnia Ginekologiczno-Położnicza	-
11) Poradnia Onkologiczna	-
12) Poradnia Chorób Płuc i Gruźlicy	-
13) Poradnia Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej	-
14) Poradnia Chirurgii Szcękowo-Twarzowej	-
15) Poradnia Chorób Sutka	-
16) Poradnia Neurologiczna	-
17) Poradnia Medycyny Pracy	-
18) Poradnia Proktologiczna	-
19) Poradnia Preluksacyjna	-
20) Poradnia Lekarza POZ	-
21) Poradnia Chorób Wewnętrznych	-

22) Poradnia Pediatria	-
23) Dzienny Oddział Chemioterapii	4 łóżka
24) Laboratorium Analityczne	-
25) Laboratorium Mikrobiologiczne	-
26) Pracownia ultrasonografii (USG)	-
Zakład opiekuńczo – leczniczy	Liczba łóżek
Oddział Opiekuńczo – Leczniczy	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie statutu SP ZOZ Szpitala Rejonowego im. dr. Józefa Rostka w Raciborzu.

Według stanu na dzień 31 marca 2016 roku na terenie powiatu raciborskiego działało 15 zakładów opieki zdrowotnej prowadzących praktykę lekarza POZ. Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 31. Zakłady opieki zdrowotnej prowadzące praktykę lekarza POZ, działające na terenie powiatu według stanu na dzień 31 marca 2016 r.

Lp.	Gmina	Nazwa zakładu opieki zdrowotnej
1.	Racibórz	NZOZ „Twój Lekarz” ul. Bielska 2a
		„PANACEUM” Praktyka Lekarza Rodzinnego s.c. ul. Woj. Polskiego 3
		NZOZ Lecznica Św. Łazarza ul. Czekoladowa 7
		NZOZ Centrum Medyczne „ESKULAP” ul. Kolejowa 19a
		NZOZ „MEDICUS” s.c. ul. Piastowska 29
		NZOZ „Centrum Zdrowia” sp. z o.o. ul. Klasztorna 10
2.	Krzanowice	NZOZ „Twoje Zdrowie” Podstawowa Opieka Zdrowotna s.c. ul. Kolejowa 10
3.	Kuźnia Raciborska	Zakład Lecznictwa Ambulatoryjnego „AMICUS-MED.” sp. z o.o. ul. Klasztorna 9 B
4.	Kornowac	NZOZ Centrum Medyczne „ESKULAP” w Raciborzu Brzezie ul. Myśliwca 9/3a
		NZOZ „MEDICUS” s.c. Kornowac ul. Zacisze 27*
		NZOZ „SERVIMED” w Czernicy – Kobyła ul. Główna 78
5.	Krzyżanowice	Samodzielny Publiczny Zakład Lecznictwa Ambulatoryjnego z siedzibą w Krzyżanowicach ul. Wyzwolenia 1
6.	Nędza	NZOZ „MEDICUS” s.c. ul. Kopernika 10
7.	Pietrowice Wielkie	NZOZ „Zdrowie” sp. z o.o. ul. Janowska 15
8.	Rudnik	Samodzielny Publiczny Zakład Lecznictwa Ambulatoryjnego ul. Kozielska 2a

Źródło: Opracowanie własne na podstawie rejestru zakładów opieki zdrowotnej Wojewody Śląskiego

*od 01.10.2015r.

Zadania w zakresie pomocy społecznej realizowane są przez Powiat Raciborski w ramach zadań własnych i mają charakter ponadgminny (ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym Dz. U. z 2020 r. poz. 920 z późn. zm.). Należą do nich, m.in.:

- nadzorowanie oraz bieżąca współpraca z domami pomocy społecznej funkcjonującymi na terenie powiatu;
- nadzorowanie oraz bieżąca współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Raciborzu;
- prowadzenie zadań wynikających z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadania własne w ramach pomocy społecznej Powiat Raciborski realizuje w ramach następujących programów:

- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Powiecie Raciborskim na lata 2019-2025 (Uchwała VI/55/2019 Rady Powiatu Raciborskiego z dnia 26.03.2019 r.),
- Program Pomocy Osobom Niepełnosprawnym w Powiecie Raciborskim na lata 2019-2025 (Uchwała Nr V/50/2019 Rady Powiatu Raciborskiego z dnia 28.02.2019 r.),
- Program współpracy Powiatu Raciborskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2021 rok (Uchwała Nr XXIII/188/2020 Rady Powiatu Raciborskiego z dnia 24.11.2020 r.),
- Program pieczy zastępczej w Powiecie Raciborskim na lata 2020-2023 (Uchwała Nr XXVI/214/2021 Rady Powiatu Raciborskiego z dnia 23.02.2021 r.).

Do placówek opiekuńczo-wychowawczych, domów pomocy społecznej oraz instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnością na obszarze powiatu raciborskiego należą:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Raciborzu przy ul. Klasztornej 6,
- Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Pogrzebieniu przy ul. Klasztornej 8 prowadzona przez Zgromadzenie Córek Maryi Wspomożycielki (Siostry Salezjanki) Inspektorii Warszawskiej, z siedzibą w Łomiankach, ul. Warszawska 152,
- Stowarzyszenie „Otwarte Serca Dzieciom” z siedzibą w Kuźni Raciborskiej, ul. Mickiewicza 7,
- Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Kuźni Raciborskiej przy ul. Mickiewicza 7,
- Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza typu socjalizacyjno – interwencyjnego w Nędzy przy ul. Leśnej,
- Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Raciborzu przy ul. Długiej 34,
- Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Cyprzanowie przy ul. Janowskiej 15,
- Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Samborowicach przy ul. Opawskiej 7,
- Dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, pochodzących z terenu powiatu raciborskiego, zlokalizowany w Raciborzu przy ul. Sempołowskiej 5 prowadzony przez Stowarzyszenie Przyjaciół Człowieka „TECZA” z siedzibą w Raciborzu przy ul. Wojska Polskiego 8,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Raciborzu przy ul. Karola Miarki 7/1 w Raciborzu – prowadzony przez Stowarzyszenie PERSONA na rzecz Promocji i Ochrony Zdrowia Psychicznego z siedzibą w Raciborzu, ul. Karola Miarki 7/1,
- Dom Pomocy Społecznej „Złota Jesień” w Raciborzu przy ul. Grzonki 1,
- Dom Pomocy Społecznej w Raciborzu przy Placu Władysława Jagiełły 3 prowadzony przez Zgromadzeniem Sióstr Maryi Niepokalanej Prowincja Polska z siedzibą we Wrocławiu przy ul. Kardynała Bronisława Kominka 3-5,

- Dom Pomocy Społecznej „Różany Pałac” w Krzyżanowicach przy ul. Kolejowej 4 – prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Maryi Nieustającej Pomocy z siedzibą władz generalnych w Krzyżanowicach przy ul. Kolejowej 4,
- Środowiskowy Dom Samopomocy typu B w Raciborzu przy ul. Grzonki 1 prowadzony przez Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Osób Niepełnosprawnych „DOM” w Raciborzu przy ul. Grzonki 1,
- Rezydencja dla Seniorów Sp. z o.o. ,ul. Słoneczna 4 w Zabełkowie,
- Dom Opieki „Domowe Zacisze”, ul. Parkowa 16 w Sławikowie,
- Dom Seniora „Buk” Stowarzyszenia “Pomocna Dłoń”, ul. Brzozowa 37 w Rudach,
- Placówka Całodobowa dla osób Starszych i Niepełnosprawnych oraz Przewlekle Chorych „Promyk”, ul. Krawiecka 11 w Pietrowicach Wielkich,
- Dom Opieki Wytchnieniowej „Jagodowo” ,ul. Jagodowa 15 w Kuźni Raciborskiej.

W 2019 roku 1 691 rodzin z obszaru powiatu raciborskiego otrzymywało zasiłki rodzinne na dzieci. W porównaniu do roku 2016 ich liczba zmalała o 125. Na koniec 2019 roku ponad połowa rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych mieszkała w Raciborzu (51,3%; 867 rodzin). W następnej kolejności najwięcej takich rodzin pochodziło z Kuźni Raciborskiej (22, tj. 13,2%) oraz Krzyżanowic (143, tj. 8,5%).

W 2016 roku w powiecie raciborskim liczba dzieci, na które rodzice otrzymywali zasiłek rodzinny wynosiła 3 617, zaś na koniec analizowanego okresu takich dzieci było 3 472 (spadek o 145). W 2019 roku ponad połowa dzieci, na które rodzice otrzymali zasiłek rodzinny mieszkała w Raciborzu (51,1%; 1774 dzieci).

Tabela 32. Korzystający ze świadczeń rodzinnych w gminach powiatu raciborskiego w latach 2016-2019

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
	rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci			
Powiat raciborski	1 816	1 872	1 920	1 691
Racibórz	891	921	964	867
Kornowac	116	117	121	100
Krzanowice	97	91	92	76
Krzyżanowice	148	143	156	143
Kuźnia Raciborska	244	256	256	223
Nędza	134	145	141	119
Pietrowice Wielkie	91	101	95	82
Rudnik	95	98	95	81
Wyszczególnienie	dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny			
Powiat raciborski	3 617	3 698	3 833	3 472
Racibórz	1 745	1 807	1 914	1 774
Kornowac	233	236	246	208
Krzanowice	183	171	172	149

Krzyżanowice	301	294	312	281
Kuźnia Raciborska	506	511	506	466
Nędza	263	286	281	243
Pietrowice Wielkie	196	194	192	163
Rudnik	190	199	210	188

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2020 roku w powiecie raciborskim najwięcej rodzin otrzymało świadczenia z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby (604) oraz niepełnosprawności (539). Trzecią w kolejności przyczyną otrzymywania pomocy było bezrobocie (375), a czwartą ubóstwo (275). W porównaniu do roku bazowego, w 2020 roku dostrzega się znaczny spadek liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa (o 1728, tj. 86,3%). Stosunkowo duże spadki odnotowano również w przypadku rodzin otrzymujących pomoc z powodu bezrobocia (1057, tj. 73,8%) oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby (1007, tj. 62,5%).

Tabela 33. Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc wg przyczyn w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
ubóstwo	2 003	405	337	306	275
sieroctwo	11	0	0	0	0
bezdomność	413	121	120	119	104
potrzeba ochrony macierzyństwa	247	221	215	176	156
bezrobocie	1 432	666	503	414	375
niepełnosprawność	1 421	692	597	591	539
długotrwała lub ciężka choroba	1 611	774	693	672	604
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	595	203	179	210	226
przemoc w rodzinie	57	7	7	3	5
alkoholizm	291	87	69	78	60
narkomania	19	4	6	5	2
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	78	24	28	24	22
zdarzenie losowe	2	23	12	14	4
sytuacja kryzysowa	20	4	3	5	4
klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	4	0	2	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

8.5. Bezpieczeństwo

Na przestrzeni ostatnich lat mieszkańcy powiatu raciborskiego mogą czuć się coraz bezpieczniej. Wskazywać może na to fakt, że w 2020 roku na terenie powiatu stwierdzono 2 157 przestępstw, czyli o 707 mniej aniżeli w 2016 roku. Oznacza to, że na każdy 1 tys. mieszkańców odnotowano 20 przestępstw. Jest to wartość identyczna, jak dla kraju oraz znacznie mniejsza od wartości dla województwa śląskiego. W przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców powiatu raciborskiego najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze

kryminalnym - 11,00 (wykrywalność 73%) oraz przeciwko mieniu - 9,28 (wykrywalność 68%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa o charakterze gospodarczym - 5,71 (85%), drogowe - 1,42 (99%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,34 (94%)¹⁴.

Tabela 34. Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w latach 2016-2020

Nazwa	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	2 864	4 750	2 134	2 323	2 157
o charakterze kryminalnym	1 089	966	1 170	1 165	1 187
o charakterze gospodarczym	1 519	3 550	664	734	616
przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji - drogowe	148	152	185	182	153
przeciwko życiu i zdrowiu	76	65	75	49	37
przeciwko mieniu	1 012	884	731	1 067	1 002
przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności razem	89	71	83	102	85
przeciwko rodzinie i opiece	75	85	220	139	85
przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji razem	175	181	202	198	168

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem na terenie powiatu w 2020 roku wynosił 80,7%. Jest to wartość wyższa aniżeli w kraju i województwie śląskim. Należy jednak zauważyć, że na przestrzeni ostatnich lat wskaźnik wykrywalności przestępstw w powiecie uległ zmniejszeniu (o 4,3 p.p. w stosunku do 2016 roku), natomiast w pozostałych jednostkach administracyjnych dostrzega się odwrotną tendencję.

Tabela 35. Przestępstwa stwierdzone w latach 2016-2020 - wybrane wskaźniki

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
	wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję				
Polska	66,5	71,7	73,4	73,1	73,3
Województwo śląskie	70,6	77,6	77,7	76,8	79,3
Powiat raciborski	85,0	91,5	84,8	79,1	80,7
	przestępstwa stwierdzone przez Policję ogółem na 1000 mieszkańców				
Polska	19,5	19,6	20,0	20,8	20,0
Województwo śląskie	23,2	24,5	24,3	24,1	26,1
Powiat raciborski	26,3	43,6	19,6	21,4	20,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Władze Powiatu Raciborskiego systematycznie prowadzą działania ukierunkowane na utrzymanie i poprawę bezpieczeństwa publicznego poprzez finansowe wsparcie,

¹⁴ Źródło: GUS

m.in.: Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Raciborzu, Komendy Powiatowej Policji w Raciborzu, Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Raciborzu. Powiat Raciborski udziela również wsparcia dla prowadzonych przez Policję działań edukacyjno-informacyjnych mieszkańców, młodzieży oraz dzieci w zakresie prewencji i bezpieczeństwa (w tym bezpieczeństwa ruchu drogowego) w ramach realizacji Powiatowego Programu Zapobiegania Przestępczości, Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego¹⁵.

W 2020 roku na terenie działania Komendy Powiatowej Policji w Raciborzu zaistniały ogółem 937 zdarzenia drogowe, w tym: 33 wypadki drogowe, w których zginęły 3 osoby, a 36 zostało rannych oraz wystąpiły 904 kolizje drogowe. Analizując poniżej przedstawione dane dla każdego typu zdarzeń drogowych w 2020 r. odnotowano ich spadek w stosunku do roku bazowego, tj. 2017.

Tabela 36. Podstawowe dane dotyczące zdarzeń drogowych w powiecie raciborskim w latach 2017-2020

Rodzaj zdarzeń	2017	2018	2019	2020
Liczba zdarzeń	1 157	1 053	1 185	937
Liczba wypadków	61	51	57	33
Liczba zabitych	5	8	8	3
Liczba rannych	66	60	65	36
Liczba kolizji	1 096	1 002	1 128	904
Sprawcy nietrzeźwi kierujący	28	37	39	21

Źródło: Dane KPP w Raciborzu

Tabela 37. Podstawowe dane dotyczące zdarzeń drogowych w powiecie raciborskim w 2020 r. w podziale na gminy

Wyszczególnienie	Liczba zdarzeń	Liczba wypadków	% wypadków	Liczba zabitych	% zabitych	Liczba rannych	% rannych	Liczba kolizji	%t kolizji
Gmina Racibórz	597	15	45	0	0	19	53	582	64
Gmina Kuźnia Raciborska (obszar miejski)	21	1	3	0	0	1	3	20	2
Gmina Kuźnia Raciborska (obszar wiejski)	48	4	12	0	0	4	11	44	5
Gmina Pietrowice Wielkie	62	3	9	0	0	3	8	59	7
Gmina Krzyżanowice	65	3	9	1	33	3	8	62	7
Gmina Kornowac	40	1	3	0	0	1	3	39	4
Gmina Nędza	47	3	9	0	0	3	8	44	5
Gmina Krzanowice (obszar miejski)	4	0	0	0	0	0	0	4	0
Gmina Krzanowice (obszar wiejski)	15	0	0	0	0	0	0	15	2
Gmina Rudnik	38	3	9	2	67	2	6	35	4
Powiat raciborski (ogółem)	937	33	100	3	100	36	100	904	100

Źródło: Dane KPP w Raciborzu

¹⁵ Raport o stanie Powiatu Raciborskiego za rok 2019

Na mocy zawartego porozumienia władz Powiatu Raciborskiego z Powiatową Państwową Strażą Pożarną w Raciborzu w powiecie funkcjonuje całodobowo Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego. Obowiązek jego funkcjonowania wynika z ustawy o zarządzaniu kryzysowym. Centrum obsługiwane jest odpowiednio przez Referat Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Starostwa Powiatowego w Raciborzu oraz dyspozytorów Powiatowego Stanowiska Kierowania Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Raciborzu¹⁶.

Raz w roku Rada Powiatu Raciborskiego dokonuje oceny stanu zabezpieczenia przeciwpowodziowego Powiatu Raciborskiego na podstawie szczegółowych informacji i sprawozdań opracowanych przez instytucje odpowiedzialne za prowadzenie ochrony przeciwpowodziowej na terenie powiatu, tj. Powiatowa Państwowa Straż Pożarna w Raciborzu oraz Państwowe Gospodarstwo Wodne – Wody Polskie (PGW WP Nadzór Wodny w Raciborzu, PGW WP Nadzór Wodny w Kędzierzynie-Koźlu, PGW WP Nadzór Wodny w Rybniku, PGW WP Nadzór Wodny w Głubczycach). Państwowe Gospodarstwo Wodne – Wody Polskie prowadzi szereg prac obejmujących utrzymanie w należytym stanie, m.in. wałów przeciwpowodziowych rzek: Odry, Rudy i Suminy, przepustów i rowów melioracyjnych oraz suchych zbiorników, w celu zabezpieczenia obszarów położonych w bliskim sąsiedztwie cieków wodnych przed zalaniem. Jednakże ze względów na zabudowę naturalnych dolin cieków, likwidację rowów melioracyjnych i przydrożnych, zmianę sposobu utwardzania placów i ulic powoduje to ograniczenia retencji powierzchniowej, a tym samym zwiększa się ryzyko występowania powodzi i lokalnych podtopień¹⁷. Na terenie powiatu raciborskiego najbardziej narażone na podtopienia są Gminy: Krzyżanowice, Racibórz, Krzanowice, Nędza, Kuźnia Raciborska.

Na terenie powiatu raciborskiego oraz powiatu wodzisławskiego ulokowany jest istotny element ochrony przeciwpowodziowej - zbiornik „Racibórz Dolny”. W 2020 r. zbiornik „Racibórz Dolny” został oddany do użytku osiągając w pełni swoją funkcjonalność, zabezpieczając przed powodzią miejscowości położone poniżej, w dolinie rzeki Odry. Tym samym, obiekt ten ochrania bezpośrednio i pośrednio ok. 2,5 mln mieszkańców południowo-zachodniej Polski. Zbiornik posiada powierzchnią 26,3 km² oraz możliwość pomieszczenia maksymalnie aż 185 mln m³ wody. Tereny, na które oddziałuje, od stuleci zmagaly się z licznymi powodziami. Przykładem potęgi żywiołu była powódź z 1997 r., zwana „Powodzią Tysiąclecia”, a także stuletnia z 2010 r.¹⁸

W powiecie raciborskim na terenie Gminy Kuźnia Raciborska zlokalizowany jest główny kompleks leśny wokół Rud i Kuźni Raciborskiej o powierzchni 178,75 km², którym administruje Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Rudy Raciborskie. Ww. kompleks łączy się z lasami Nadleśnictwa Rybnik, Rudziniec i Kędzierzyn. Natomiast dwa leśnictwa – Baborów i Ponięcice zlokalizowane są po zachodniej stronie Odry

¹⁶ Raport o stanie Powiatu Raciborskiego za rok 2019

¹⁷ Uchwała Nr XXXVI/247/2021 Rady Powiatu Raciborskiego z dnia 31 sierpnia 2021 r. w sprawie przyjęcia informacji o stanie zabezpieczenia przeciwpowodziowego Powiatu Raciborskiego

¹⁸ <https://gliwice.wody.gov.pl/aktualnosci/767-zasady-funkcjonowania-zbiornika-raciborz-dolny> [dostęp 18.10.2021]

i składają się z wielu małych, otoczonych uprawami rolnymi kompleksów leśnych. Każdego roku Nadleśnictwo podejmuje działania mające na celu zachowanie trwałości lasu i zwiększenie jego naturalnej odporności na czynniki szkodotwórcze. Zagrożeniami dla trwałości lasów i ich zrównoważonego rozwoju są nie tylko przemysłowe zanieczyszczenia atmosfery – pyły i gazy oraz odkształcenia powierzchni ziemi spowodowane, m.in. przez górnictwo, ale także coraz bardziej dotkliwie odczuwalne zjawiska o zasięgu globalnym: systematyczny wzrost średniorocznych temperatur spowodowany efektem cieplarnianym i obniżanie poziomu wód gruntowych¹⁹. Przykładem wystąpienia zagrożenia, które miało negatywny wpływ na zasoby leśne zlokalizowane na terenie powiatu był wybuch pożaru w 1992 r. Pożar objął wówczas powierzchnię 9 062 ha, z tego w Nadleśnictwie Rudy Raciborskie 4 480 ha. Natomiast całkowite bezpośrednie straty finansowe wyniosły 379,7 mld zł. (koszty akcji gaśniczej, straty w drzewostanach i straty w infrastrukturze). Był to największy pożar, jaki miał miejsce w Polsce oraz Europie Środkowej po II wojnie światowej²⁰. Ww. dane stanowią o istotnym zagrożeniu dla bezpieczeństwa mieszkańców powiatu i ich mienia jakim jest wybuch pożaru.

¹⁹ <https://rudy-raciborskie.katowice.lasy.gov.pl/lasy-regionu> [dostęp 18.10.2021]

²⁰ https://rudy-raciborskie.katowice.lasy.gov.pl/aktualnosci/-/asset_publisher/1M8a/content/pozar-lasu-w-1992-roku [dostęp 18.10.2021]

9. Wnioski

Przedstawiona diagnoza strategiczna miała na celu zidentyfikowanie obrazu obecnej sytuacji powiatu w aspektach społeczno-gospodarczych, a także pozwala na ocenę jego potencjału rozwojowego. Efektem prac zespołu było powstanie diagnozy, opisującej podstawowe uwarunkowania rozwojowe obszaru w podziale na przestrzeń i środowisko, społeczeństwo, gospodarkę, infrastrukturę techniczną i społeczną. Dokument został opracowany w oparciu o dane zastane, pozyskane m.in. z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, Starostwa Powiatowego w Raciborzu oraz innych jednostek powiatu. Na podstawie pozyskanej wiedzy wyłonić można następujące wnioski:

Obszar	Wnioski
Demografia	<p>Na koniec 2020 roku obszar powiatu raciborskiego liczył 107 410 mieszkańców.</p> <p>Na przestrzeni ostatnich lat ich liczba systematycznie spadała, na co wpływ miał ujemny przyrost naturalny, jak również ujemne saldo migracji. Niepokoić powinien fakt, że odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym (16,0%) jest niższy aniżeli w całym kraju.</p>
Rynek pracy	<p>Bezrobocie w powiecie raciborskim jest na niskim poziomie - stopa bezrobocia na koniec lipca 2021 r. była niższa o 0,9 p.p. w stosunku do bezrobocia w kraju i wynosiła 4,9%. Większość osób bezrobotnych stanowią kobiety (61,3%).</p> <p>Na koniec lipca 2021 r. ponad połowę osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Raciborzu stanowiły osoby długotrwale bezrobotne. Liczna grupa bezrobotnych to osoby wychowujące co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia. Najwięcej osób bezrobotnych w powiecie stanowią osoby w wieku od 25 do 44 lat. W tej grupie wiekowej najwięcej jest osób długotrwale bezrobotnych.</p> <p>Warto jednak podkreślić, że urząd pracy podejmuje szereg działań w kierunku aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, obejmując te osoby aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu.</p>
Gospodarka	<p>Na terenie powiatu raciborskiego pod koniec 2020 r. zarejestrowanych było 6 170 podmiotów gospodarczych. Dostrzega się dominację przedsiębiorstw działających w obszarze budownictwa, handlu, przetwórstwa przemysłowego oraz działalności naukowej i technicznej.</p> <p>Liczba podmiotów na 1 tys. mieszkańców wynosiła 82. Wynik ten jest niższy w stosunku do województwa (110 firm na 1 tys. mieszkańców) oraz kraju (122 firm na 1 tys. mieszkańców). Warto jednak zauważyć, że w ciągu ostatnich lat wzrosła liczba podmiotów przypadająca na 1 tys. mieszkańców we wszystkich gminach powiatu raciborskiego.</p> <p>W 2020 r. zarejestrowano 515 nowych podmiotów gospodarczych, zaś w I połowie 2021 r. było ich 366. Spadek nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2019-2020 może być jednak</p>

	<p>spowodowany sytuacją związaną z pandemią COVID-19.</p> <p>W powiecie raciborskim dostrzega się niewielką liczbę nowych przedsiębiorców.</p> <p>O dobrej kondycji i perspektywach rozwoju gospodarki świadczyć mogą związane od wielu lat z powiatem raciborskim przedsiębiorstwa (w tym spółki giełdowe, firmy międzynarodowe), które wzmacniają gospodarczy wizerunek powiatu (m. in. EKO-OKNA, Rafako, Rafamet).</p> <p>Pod względem jakości użytkowanych gruntów powiat raciborski wyróżnia się zarówno w skali województwa śląskiego, jak i całego kraju. Na strukturę zasiewów oraz wysokość uzyskiwanych plonów wpływają korzystne warunki glebowe oraz dobre wyposażenie gospodarstw w maszyny, sprzęt rolniczy oraz inne środki do produkcji rolnej.</p> <p>Dzięki korzystnemu położeniu powiatu raciborskiego, stanowi on najbliższe i naturalne zaplecze żywieniowe dla dużych skupisk przemysłu i ludności.</p>
<p>Infrastruktura techniczna</p>	<p>W 2020 roku w powiecie raciborskim oddano do użytku 1,1 lokali na każdy tysiąc mieszkańców, co oznacza dużo niższy wynik aniżeli w skali kraju (5,8 nowych lokali). Powyższe dane wskazywać mogą na problemy mieszkaniowe, zwłaszcza wśród młodych mieszkańców powiatu.</p> <p>Zagęszczenie dróg w powiecie jest równe 124 km na 100 km², co świadczy o dużej dostępności komunikacyjnej. Współczynnik dla kraju jest niemal połowę niższy. Mieszkańcy powiatu mają dostęp do autostrady A1 oraz drogi krajowej nr 45, która posiada znaczenie strategiczne z punktu widzenia powiatu. Na terenie powiatu raciborskiego istnieje także stosunkowo mocno rozbudowana sieć kolejowa. Łączna długość linii kolejowych wynosi ponad 100 km. Układ komunikacyjny umożliwia połączenie z kluczowymi ośrodkami regionu. Komunikacja autobusowa funkcjonuje na terenie wszystkich gmin powiatu raciborskiego oraz na liniach objętych porozumieniem pomiędzy powiatami: wodzisławskim i raciborskim.</p> <p>Inwestycje w rozbudowę sieci wodociągowo-kanalizacyjnej czy modernizację oczyszczalni ścieków, spowodowały, że na obszarze powiatu raciborskiego funkcjonuje dziś nowoczesna i ekologiczna infrastruktura wodociągowo-kanalizacyjna.</p> <p>W 2020 roku długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) w powiecie raciborskim wynosiła 766,2 km.</p> <p>Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w 2020 roku wynosiła 285,9 km (wzrost o 50,9 km w porównaniu do 2016 roku). W tym samym okresie do sieci było podłączonych 6 090 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (wzrost o 1143).</p> <p>W 2020 roku w powiecie zebrano ponad 23,3 tys. ton odpadów</p>

	<p>komunalnych, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiło 217 kg – oznacza to najwyższy wynik od 2017 roku.</p> <p>37 591 odbiorców energii elektrycznej w powiecie w 2020 roku zużyło ponad 81,8 MWh energii elektrycznej – najwięcej od 2016 r (wzrost o 4,5%). Tym samym zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca wynosiło 758,5 kWh, co w stosunku do 2016 r. oznacza wzrost o 5,6%.</p> <p>W 2020 roku w powiecie raciborskim długość czynnej sieci gazowniczej wynosiła 377,59 km (wzrost o 16,50 km w porównaniu do 2016 roku).</p>
Edukacja	<p>W powiecie funkcjonuje 45 placówek przedszkolnych, a co trzecia zlokalizowana jest w Raciborzu. Na terenie powiatu mieści się podobna liczba szkół podstawowych – 43. Uczniowie kończący szkołę podstawową mogą udać się do 8 szkół branżowych, 5 techników i 6 liceów.</p> <p>Do szkół ponadpodstawowych z terenu powiatu rekrutuje się około 20% uczniów spoza powiatu raciborskiego - z powiatów ościennych, jak również z województwa opolskiego.</p> <p>W 2021 roku egzamin dojrzałości zdało 74,5 % wszystkich maturzystów ze szkół prowadzonych przez Powiat Raciborski.</p>
Kultura	<p>Kultura w powiecie raciborskim to bogaty kalendarz cyklicznych imprez kulturalnych, wydarzenia okazjonalne czy lokalne inicjatywy artystyczne, mające na celu pielęgnowanie tradycji i dziedzictwa kulturowego regionu.</p> <p>Placówki wychowania pozaszkolnego, w tym m.in. Młodzieżowy Dom Kultury, oferują dzieciom i młodzieży bogatą ofertę spędzania wolnego czasu.</p> <p>Wydarzenia kulturalne cieszące się bardzo dużym zainteresowaniem odbiorców wpisane są na stałe w kalendarzu wydarzeń organizowanych na Zamku Piastowskim w Raciborzu</p>
Sport i turystyka	<p>W 2020 roku swoją działalność rozpoczęło Powiatowe Centrum Sportu w Raciborzu, do którego celów statutowych należą kultura fizyczna, sport i turystyka, rekreacja, promocja zdrowia i wychowania fizycznego. PCS umożliwia wynajęcie zasobów pod działalność sportową i rekreacyjną.</p> <p>Na terenie powiatu odbywa się szereg cyklicznych imprez sportowych - nierzadko o krajowej i międzynarodowej randze.</p> <p>Placówki wychowania pozaszkolnego oferują dzieciom i młodzieży z powiatu raciborskiego bogatą ofertę spędzania wolnego czasu.</p> <p>Punkt Informacji Turystycznej na Zamku Piastowskim w Raciborzu w latach 2019-2020 obsłużył średnio 62 698 turystów z kraju i 1381 turystów z zagranicy.</p> <p>W 2020 roku w powiecie raciborskim długość ścieżek rowerowych wynosiła 54,6 km. W porównaniu do roku 2016, długość ścieżek</p>

	<p>rowerowych wzrosła o 7,8 km. Na koniec 2020 roku na 10 tys. ludności przypadało 5,08 km ścieżek rowerowych (wzrost o 0,79 w porównaniu do roku 2016).</p> <p>Powiat raciborski charakteryzuje się różnorodnością krajobrazową, co wpływa na jego atrakcyjność turystyczną. Do atutów powiatu należy również jego przygraniczne położenie w sąsiedztwie Republiki Czeskiej. W powiecie znajdują się liczne zabytki i inne ślady kulturowe i historyczne, krajobrazy miejskie, wiejskie i leśne. Historia i zabytki oraz walory przyrodnicze są wyróżnikiem w regionie, który warto wykorzystać w celach turystyczno-rekreacyjnych.</p>
<p>Ochrona zdrowia i opieka społeczna</p>	<p>W 2020 r. w powiecie raciborskim udzielono znacznie mniej porad lekarskich w ramach ambulatoryjnej oraz podstawowej opieki zdrowotnej w porównaniu do roku 2019, na co istotny wpływ miała pandemia COVID-19.</p> <p>Na terenie powiatu raciborskiego funkcjonuje m.in. Szpital Rejonowy im. dr. Józefa Rostka w Raciborzu oraz kilkanaście zakładów opieki zdrowotnej prowadzących praktykę lekarza POZ.</p> <p>W 2019 roku w powiecie raciborskim 1691 rodzin otrzymywało zasiłki rodzinne na dzieci (spadek o 125 w porównaniu do 2016 roku).</p> <p>O polepszającej się sytuacji społecznej mieszkańców powiatu na przestrzeni ostatnich lat świadczyć może spadek liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa oraz bezrobocia.</p>
<p>Bezpieczeństwo</p>	<p>Na przestrzeni ostatnich lat mieszkańcy powiatu raciborskiego mogą czuć się coraz bezpieczniej. Wskazywać może na to fakt, że w 2020 roku w powiecie stwierdzono znacznie mniej przestępstw aniżeli w 2016 roku. Na każdy 1 tys. mieszkańców odnotowano 20 przestępstw. Jest to wartość identyczna, jak dla kraju oraz znacznie mniejsza od wartości dla województwa śląskiego.</p> <p>Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w powiecie raciborskim w 2020 roku wynosiła 80,7%, co jest wartością wyższą aniżeli w kraju i województwie śląskim. Na przestrzeni ostatnich lat wskaźnik ten uległ jednak zmniejszeniu.</p> <p>Pojawiające się zagrożenia bezpieczeństwa na terenie powiatu raciborskiego w ramach ciągłego procesu są na bieżąco monitorowane, a informacje o zagrożeniach przekazywane są mieszkańcom powiatu. Prowadzone są działania w kierunku zapewnienia zabezpieczeń ograniczających skutki zdarzeń niepożądanych.</p>

II. Priorytety działania

Wyzwania rozwojowe to globalnie określone zagadnienia, aktualne dla rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego Powiatu Raciborskiego w najbliższych latach. W zależności od stopnia ich realizacji, przyjętych rozwiązań oraz poziomu zaangażowania wielu partnerów publicznych, prywatnych i pozarządowych, będzie można mówić o dynamicznym rozwoju obszaru powiatu i poprawie warunków życia.

Wizja

Wizja jest opisem pożądanego stanu powiatu w perspektywie długookresowej. Zaproponowana wizja jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy i potrzeby w obszarze społeczno-gospodarczym. Tak sformułowana wizja rozwoju Powiatu Raciborskiego powinna przyświecać decydentom przy podejmowaniu strategicznych decyzji.

Wizja rozwoju Powiatu Raciborskiego brzmi następująco:

- Powiat Raciborski efektywnie wykorzystuje swoje potencjały rozwoju gospodarczego, w tym walory przyrodniczo-kulturowe oraz rolnicze, umożliwia zaspokojenie oczekiwań i rozwój podmiotów lokalnych oraz promuje równe szanse na rynku pracy i aktywność zawodową mieszkańców;
- Powiat Raciborski charakteryzuje się zrównoważonym rozwojem społecznym oraz aktywną społecznością z rozwijającą się ofertą placówek edukacyjnych, kulturalnych i sportowych, a mieszkańcy Powiatu mają dobry dostęp do opieki społecznej oraz zdrowotnej;
- Powiat Raciborski dąży do utrzymania wysokiego poziomu stanu środowiska naturalnego poprzez działania związane z ochroną środowiska oraz poprawą jakości powietrza, wód i gleb;
- Powiat Raciborski charakteryzuje się wysoką jakością infrastruktury drogowej i technicznej, a także wspiera działania na rzecz realizacji inwestycji drogowych oraz zrównoważonego publicznego transportu zbiorowego;
- Powiat Raciborski jest sprawnie zarządzany poprzez skuteczne zintegrowane działania oddziałujące na cały jego obszar i aktywną współpracę z gminami oraz mieszkańcami.

III. Określenie celów strategicznych, operacyjnych oraz kierunków działań Programu Rozwoju Powiatu Raciborskiego na lata 2022-2030

W celu skutecznego rozwoju Powiatu Raciborskiego określono cele strategiczne. Cele strategiczne mają charakter długofalowy i wskazują generalny kierunek postępowania w realizacji założonej wizji rozwoju powiatu. Cele strategiczne odpowiadają na ogólne pytanie: *co chcemy osiągnąć*. W drugiej kolejności wytypowano cele operacyjne, które dotyczą średniego horyzontu czasowego i określają narzędzia i sposoby realizacji celów strategicznych. Tym samym odpowiadają na pytanie: *jak to chcemy osiągnąć*. Trzecim elementem są kluczowe kierunki działań, które oznaczają kierunki koncentracji wspólnych wysiłków (aktywności programowej, finansowej i organizacyjnej) podejmowanych przez samorząd oraz jego partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych. Odpowiadają na pytanie: *co jest do zrobienia*. Kierunki działań (zwane też zadaniami, działaniami, kierunkami interwencji – w zależności od stopnia ich szczegółowości) służą realizacji założonych celów, są podstawą wdrażania dokumentów strategicznych.



Cel strategiczny 1. Stworzenie warunków sprzyjających wysokiej aktywności gospodarczej.

Cel operacyjny 1.1. Wspieranie tworzenia oraz rozwój przedsięwzięć i pomysłów gospodarczych.

Bliska współpraca samorządów z przedsiębiorstwami stanowi klucz rozwoju lokalnej gospodarki. Lokalna władza jest jednym z niezbędnych podmiotów do powstania prawdziwie efektywnego systemu. Dedykowane rozwiązania dla biznesu, regionalne i lokalne instytucje, których głównym celem jest szerzenie postaw przedsiębiorczości, wydarzenia tematyczne czy platformy współpracy – to tylko przykładowe działania, których celem jest wsparcie przedsiębiorczości i zwiększanie jakości oferowanych usług.

CEL STRATEGICZNY 1. Stworzenie warunków sprzyjających wysokiej aktywności gospodarczej.	
CEL OPERACYJNY 1.1. Wspieranie tworzenia oraz rozwój przedsięwzięć i pomysłów gospodarczych.	KIERUNKI DZIAŁAŃ:
	1.1.1. Wspieranie tworzenia i rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorstw na terenie powiatu.
	1.1.2. Wspieranie przygotowania terenów inwestycyjnych, również poprzez ich właściwe skomunikowanie z infrastrukturą drogową.
	1.1.3. Współpraca z podmiotami w zakresie wspierania rozwoju przedsiębiorczości i innowacji (m.in. z instytucjami otoczenia biznesu, izbami gospodarczymi, start-upami).
	1.1.4. Promowanie idei uczenia się przez całe życie w zakresie podnoszenia kwalifikacji pracowników i pracodawców.

Cel operacyjny 1.2. Wspieranie warunków służących rozwojowi obszarów wiejskich.

Na terenie powiatu raciborskiego znajdują się duże zasoby ziemi wykorzystywanej rolniczo, które odgrywają bardzo ważną rolę w procesach rozwoju gospodarczego ziemi raciborskiej. Decyduje o tym m.in. zespół korzystnych warunków, sprzyjających produkcji rolnej. W związku z tym, że rolnictwo ekologiczne nabiera coraz większego znaczenia i może stać się satysfakcjonującym źródłem przychodów dla rolników, konieczne jest promowanie go na terenie powiatu raciborskiego.

CEL STRATEGICZNY 1. Stworzenie warunków sprzyjających wysokiej aktywności gospodarczej.	
CEL OPERACYJNY 1.2. Wspieranie warunków służących rozwojowi obszarów wiejskich.	KIERUNKI DZIAŁAŃ:
	1.2.1. Propagowanie informacji o programach i narzędziach wsparcia rolnictwa przekazywanych przez instytucje okołorolnicze
	1.2.2. Działania w zakresie poprawy i modernizacji infrastruktury komunikacyjnej na obszarach wiejskich.

Cel operacyjny 1.3. Promowanie równych szans na rynku pracy oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększania szans na zatrudnienie.

Bezrobocie nie jest następstwem jednego, ale wielu czynników generujących jego poziom i strukturę. Mimo malejącego bezrobocia w ostatnich latach na rynku pracy pozostaje wiele osób będących w szczególnej sytuacji, m.in.: osoby długotrwale bezrobotne, osoby młode oraz po 50 roku życia. Dzięki podejmowanym działaniom informacyjnym i promocyjnym publiczne służby zatrudnienia będą posiadały pełniejszą informację na temat zapotrzebowania na konkretne zawody na lokalnym rynku pracy.

CEL STRATEGICZNY 1. Stworzenie warunków sprzyjających wysokiej aktywności gospodarczej.	
CEL OPERACYJNY 1.3. Promowanie równych szans na rynku pracy oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększania szans na zatrudnienie.	KIERUNKI DZIAŁAŃ:
	1.3.1. Wsparcie Powiatowego Urzędu Pracy w Raciborzu w zakresie działań na rzecz osób pozostających bez zatrudnienia.
	1.3.2. Realizacja oraz promocja programów aktywizacji zawodowej, w szczególności dla osób długotrwale bezrobotnych, mieszkańców wsi, osób wychowujących dzieci do lat 6.
	1.3.3. Promowanie urzędu pracy jako miejsca, które realnie pomaga w znalezieniu pracy i pośredniczy pomiędzy bezrobotnymi, a pracodawcami.

Cel operacyjny 1.4. Rozwój oferty turystycznej oraz oferty usług czasu wolnego wykorzystującej walory przyrodniczo-kulturowe terenu powiatu raciborskiego.

Turystyka przyczynia się do odkrywania najcenniejszych zasobów kulturowych i środowiskowych, których eksponowanie poprawia wewnętrzny i zewnętrzny wizerunek terenu powiatu raciborskiego. Przy zachowaniu odpowiedniego podejścia, rozwój funkcji turystycznej, realizowany w oparciu o najważniejsze atuty przyrodnicze i kulturowe lokalnych społeczności, sprzyja utrzymaniu tradycyjnych wartości i zrównoważonemu rozwojowi.

CEL STRATEGICZNY 1. Stworzenie warunków sprzyjających wysokiej aktywności gospodarczej.	
CEL OPERACYJNY 1.4. Rozwój oferty turystycznej oraz oferty usług czasu wolnego wykorzystującej walory przyrodniczo-kulturowe terenu powiatu raciborskiego.	KIERUNKI DZIAŁAŃ:
	1.4.1. Wsparcie w podnoszeniu poziomu atrakcyjności kluczowych produktów turystyki lokalnej, w szczególności: Zamek Piastowski w Raciborzu, Muzeum w Raciborzu, Pocysterski Zespół Klasztorno-Pałacowy w Rudach, Rezerwat Łęczczok, Zabytkowa Stacja Kolejki Wąskotorowej w Rudach, Graniczne Meandry Odry, Arboretum Bramy Morawskiej w Raciborzu.
	1.4.2. Stworzenie Centrum turystyczno-historycznego z ekspozycją multimedialną na Zamku Piastowskim

	w Raciborzu.
	1.4.3. Działania na rzecz rozwoju potencjału i stworzenia zintegrowanej oferty turystycznej Powiatu Raciborskiego.
	1.4.4. Rozwój infrastruktury turystycznej w powiązaniu ze szlakami, m.in. Krainy Górnej Odry oraz Bramy Morawskiej, a także innej infrastruktury komunikacyjnej.
	1.4.5. Kontynuowanie działań zmierzających do zagospodarowania terenu wokół oraz w czaszy zbiornika „Racibórz Dolny” na potrzeby turystyki i rekreacji.

Cel strategiczny 2. Kształtowanie zrównoważonego rozwoju społecznego i aktywności mieszkańców.

Cel operacyjny 2.1. Wysoka jakość kształcenia i dostosowanie oferty edukacyjnej do zmieniających się uwarunkowań społeczno-gospodarczych, w tym rynku pracy w szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez Powiat Raciborski.

Rozwój lokalny, może zostać osiągnięty poprzez współpracę ze szkołami i placówkami oświatowymi prowadzonymi przez Powiat Raciborski, który będzie stwarzał warunki do świadczenia wysokiej jakości usług edukacyjnych. Działania określone w tym celu operacyjnym mają zapewniać odpowiednią jakość kształcenia, która będzie odpowiadała potrzebom rynku pracy. Dzięki nowoczesnej formie kształcenia w oparciu o współpracę z pracodawcami, uczniowie mają możliwość szybszego zdobycia praktycznego doświadczenia zawodowego.

CEL STRATEGICZNY 2. Kształtowanie zrównoważonego rozwoju społecznego i aktywności mieszkańców.	
CEL OPERACYJNY 2.1. Wysoka jakość kształcenia i dostosowanie oferty edukacyjnej do zmieniających się uwarunkowań społeczno-gospodarczych, w tym rynku pracy w szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez Powiat Raciborski.	KIERUNKI DZIAŁAŃ:
	2.1.1. Współpraca szkół i placówek oświatowych Powiatu Raciborskiego z lokalnymi przedsiębiorstwami, uczelniami i innymi jednostkami samorządowymi w celu dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy.
	2.1.2. Realizacja i wspieranie projektów na rzecz poprawy jakości i efektywności edukacji w szkołach i placówkach oświatowych powiatu.
	2.1.3. Modernizacja i rozwój infrastruktury oświatowej Powiatu Raciborskiego w celu poprawy warunków lokalowych, podniesienia poziomu bezpieczeństwa, jakości kształcenia oraz zminimalizowania kosztów eksploatacyjnych.
	2.1.4. Wspieranie młodzieży szczególnie uzdolnionej.
	2.1.5. Rozwój poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego oraz doradztwa zawodowego w szkołach

	ponadpodstawowych.
	2.1.6. Rozwój pozaszkolnych form edukacji w placówkach Powiatu Raciborskiego.
	2.1.7. Wsparcie kształcenia przedsiębiorczości, zwłaszcza ludzi młodych.

Cel operacyjny 2.2. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i zaangażowania mieszkańców w inicjatywy lokalne.

Osiągnięcie optymalnego poziomu uczestnictwa obywateli w życiu publicznym oraz rozwój instytucji społeczeństwa obywatelskiego jest warunkiem koniecznym do rozwoju społecznego, wzrostu gospodarczego i kultury politycznej, a tym samym do stworzenia podstaw funkcjonowania dobrego państwa.

CEL STRATEGICZNY 2. Kształtowanie zrównoważonego rozwoju społecznego i aktywności mieszkańców.	
CEL OPERACYJNY 2.2. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i zaangażowania mieszkańców w inicjatywy lokalne.	KIERUNKI DZIAŁAŃ:
	2.2.1. Wzmacnianie poczucia tożsamości terytorialnej, kulturowej i społecznej mieszkańców powiatu.
	2.2.2. Wspieranie inicjatyw lokalnych.
	2.2.3. Rozwój i promocja wolontariatu w różnych dziedzinach życia społecznego.
	2.2.4. Współpraca władz powiatu oraz powiatowych jednostek organizacyjnych z organizacjami pozarządowymi w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

Cel operacyjny 2.3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i edukacyjnemu, stawia wysokie wymagania inicjatorom tych przedsięwzięć, gdyż osoby zagrożone wykluczeniem społecznym tworzą szczególną, wymagającą grupę odbiorców. Oferta poszczególnych jednostek musi być dostosowana do ich potrzeb i możliwości. Podejmowane przez samorząd, instytucje, organizacje i placówki inicjatywy przyczyniają się do powstania i utrwalenia w tych osobach przekonania, że są pełnoprawnymi członkami lokalnej społeczności.

CEL STRATEGICZNY 2. Kształtowanie zrównoważonego rozwoju społecznego i aktywności mieszkańców.	
CEL OPERACYJNY 2.3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.	KIERUNKI DZIAŁAŃ:
	2.3.1. Wspieranie inicjatyw na rzecz wyrównywania szans, integracji społecznej oraz wzmacniania solidarności społecznej.
	2.3.2. Tworzenie i wspieranie programów i projektów dotyczących aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

	2.3.3. Rozwój i dostosowanie infrastruktury społecznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
	2.3.4. Realizacja programów na rzecz wsparcia dzieci i młodzieży o szczególnych potrzebach.

Cel operacyjny 2.4. Wspieranie i rozwój systemu pieczy zastępczej.

Rodzina jest naturalnym środowiskiem narodzin, rozwoju i wychowania człowieka. Dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej niezbędne jest zapewnienie opieki i wychowania w pieczy zastępczej, w ramach realizacji powiatowych programów rozwoju pieczy zastępczej. Głównym celem tych programów jest stworzenie warunków do rozwoju pieczy zastępczej ukierunkowanej na rodzinne formy opieki, ich promocja oraz wsparcie istniejących już form pieczy zastępczej, w tym pieczy instytucjonalnej. W ramach realizacji programów rozwoju pieczy zastępczej udzielane jest również wsparcia usamodzielnianym wychowankom.

CEL STRATEGICZNY 2. Kształtowanie zrównoważonego rozwoju społecznego i aktywności mieszkańców.	
CEL OPERACYJNY 2.4. Wspieranie i rozwój systemu pieczy zastępczej.	KIERUNKI DZIAŁAŃ:
	2.4.1. Realizacja programów rozwoju pieczy zastępczej.
	2.4.2. Wspieranie i promowanie pieczy zastępczej.

Cel operacyjny 2.5. Rozwój infrastruktury oraz usług zdrowotnych i usług pomocy społecznej.

Zadania w zakresie pomocy społecznej na terenie powiatu raciborskiego realizowane są przez jednostki organizacyjne powiatu i organizacje, którym powierzono realizację tych zadań, w ramach zadań własnych i mają charakter ponadgminny. Istotą funkcjonowania samorządu terytorialnego jest zapewnienie mieszkańcom profesjonalnego świadczenia usług na ich rzecz. W tym kontekście kluczową rolę odgrywa infrastruktura oraz usługi zdrowotne i społeczne, które zaspokajają podstawowe potrzeby lokalnej społeczności.

CEL STRATEGICZNY 2. Kształtowanie zrównoważonego rozwoju społecznego i aktywności mieszkańców.	
CEL OPERACYJNY 2.5. Rozwój infrastruktury oraz usług zdrowotnych i usług pomocy społecznej.	KIERUNKI DZIAŁAŃ:
	2.5.1. Wspieranie realizacji programów profilaktycznych na terenie powiatu raciborskiego skierowanych do różnych grup wiekowych.
	2.5.2. Realizacja inwestycji dotyczących poprawy funkcjonowania Szpitala Rejonowego im. dr. Józefa Rostka w Raciborzu.
	2.5.3. Utrzymanie wysokiej jakości świadczeń zdrowotnych realizowanych przez Szpital Rejonowy im. dr. Józefa Rostka w Raciborzu.

	2.5.4. Wspieranie i powierzanie realizacji zadań publicznych z zakresu promocji i ochrony zdrowia podmiotom działającym w sferze pożytku publicznego.
	2.5.5. Rozwój infrastruktury dla dzieci z niepełnosprawnościami, młodzieży, osób starszych na terenie powiatu raciborskiego.
	2.5.6. Rozwój, modernizacja i dostosowanie infrastruktury społecznej na terenie powiatu raciborskiego do zmieniających się uwarunkowań społeczno-demograficznych.

Cel operacyjny 2.6. Rozwój i upowszechnianie kultury i sportu.

Kultura i sport w powiecie raciborskim to bogaty kalendarz cyklicznych imprez mających na celu pielęgnowanie tradycji i dziedzictwa kulturowego regionu oraz promowanie sportu. Tworzenie warunków dla rozwoju i upowszechniania kultury i sportu, w tym organizacyjnych, stanowi zadanie własne jednostek samorządu terytorialnego i wymaga odpowiednich środków finansowych.

CEL STRATEGICZNY 2. Kształtowanie zrównoważonego rozwoju społecznego i aktywności mieszkańców.	
CEL OPERACYJNY 2.6. Rozwój i upowszechnianie kultury i sportu.	KIERUNKI DZIAŁAŃ:
	2.6.1. Wsparcie podmiotów i organizacji społecznych w działaniach mających na celu upowszechnianie kultury i sztuki.
	2.6.2. Wsparcie podmiotów i organizacji społecznych w działaniach mających na celu upowszechnienie kultury fizycznej i sportu.
	2.6.3. Współpraca pomiędzy organizacjami pozarządowymi a sektorem publicznym, m.in. w zakresie rozwoju oferty kulturalnej i sportowej.
	2.6.4. Rozwój i utrzymanie powiatowej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.
	2.6.5. Organizacja imprez sportowych, rekreacyjnych i wydarzeń społeczno-kulturalnych na terenie powiatu raciborskiego.
	2.6.6. Upowszechnianie zdrowego stylu życia oraz aktywności fizycznej wśród mieszkańców powiatu raciborskiego.
	2.6.7. Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, w tym ochrona i rewitalizacja zabytków.
	2.6.8. Działania na rzecz zagospodarowania terenu wokół

	obiektów zabytkowych oraz infrastruktury towarzyszącej.
	2.6.9. Promocja dziedzictwa kulturowego i tworzenia systemu informacji o zabytkach.

Cel strategiczny 3. Ochrona środowiska i krajobrazu na terenie powiatu raciborskiego.

Cel operacyjny 3.1. Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu raciborskiego w celu utrzymania wysokiego poziomu stanu środowiska naturalnego.

Postępująca degradacja środowiska naturalnego, zwłaszcza zwiększające się zanieczyszczenie wód i lasów doprowadziło do podjęcia działań, zmierzających do ochrony środowiska. Podstawą tych działań jest edukacja ekologiczna, mająca na celu zmianę sposobu myślenia oraz postępowania ludzi. Zanieczyszczenie atmosfery, wód, skażenie gleb wywiera negatywne skutki dla zdrowia człowieka. Sytuacja ta powoduje, że kształtowanie świadomości ekologicznej nabiera coraz większego znaczenia.

CEL STRATEGICZNY 3. Ochrona środowiska i krajobrazu na terenie powiatu raciborskiego.	
CEL OPERACYJNY 3.1. Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu raciborskiego w celu utrzymania wysokiego poziomu stanu środowiska naturalnego.	KIERUNKI DZIAŁAŃ:
	3.1.1. Wspieranie i realizacja przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska.
	3.1.2. Realizacja założeń „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Raciborskiego na lata 2021-2024 z Perspektywą na lata 2025-2028”.
	3.1.3. Wspieranie działań służących poprawie stanu środowiska naturalnego.
	3.1.4. Nadzór w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa.

Cel operacyjny 3.2. Poprawa jakości powietrza atmosferycznego, wód i gleb.

Liczba dni z przekroczeniami średniodobowego stężenia pyłu PM10 w 2020 r. w mieście wyniosła 52 (prawo dopuszcza wystąpienie takich dni w ciągu roku w liczbie 35). Największym zagrożeniem dla środowiska naturalnego powiatu raciborskiego wydaje się być zanieczyszczenie powietrza, dlatego należy realizować poniższe działania.

CEL STRATEGICZNY 3. Ochrona środowiska i krajobrazu na terenie powiatu raciborskiego.	
CEL OPERACYJNY 3.2. Poprawa jakości powietrza atmosferycznego, wód i gleb.	KIERUNKI DZIAŁAŃ:
	3.2.1. Wspieranie przedsięwzięć mających na celu ograniczanie niskiej emisji, poprawę jakości wód i gleb.

	3.2.2. Realizacja projektów i działań w zakresie zwiększenia efektywności energetycznej oraz zmniejszenia energochłonności budynków jednostek organizacyjnych powiatu wraz z wykorzystaniem OZE.
	3.2.3. Rozwój infrastruktury publicznego transportu zbiorowego, w tym bazującego na niskoemisyjnych /zeroemisyjnych środkach transportu.

Cel strategiczny 4. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i technicznej Powiatu Raciborskiego wpływających na wysoką jakość życia.

Cel operacyjny 4.1. Działania na rzecz realizacji inwestycji drogowych i okołodrogowych.

Zagęszczenie dróg na terenie powiatu raciborskiego wynosi 124 km na 100 km² i świadczy o dużej dostępności komunikacyjnej poszczególnych miejscowości na terenie powiatu, jednak niezmiernie ważny dla dostępności jest stan techniczny tych dróg oraz infrastruktury towarzyszącej. Należy pamiętać, że zagęszczenie oraz stan infrastruktury drogowej ma duży wpływ na prowadzenie działalności gospodarczej i lokowanie się nowych inwestorów.

CEL STRATEGICZNY 4. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i technicznej Powiatu Raciborskiego wpływających na wysoką jakość życia.	
CEL OPERACYJNY 4.1. Działania na rzecz realizacji inwestycji drogowych i okołodrogowych.	KIERUNKI DZIAŁAŃ:
	4.1.1. Budowa, przebudowa i modernizacja dróg powiatowych na terenie powiatu raciborskiego.
	4.1.2. Wspieranie innych inwestycji drogowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, np. obwodnice, mosty, wiadukty, estakady, dostosowanie i wyposażenie dróg w elementy bezpieczeństwa ruchu.
	4.1.3. Wspieranie działań oraz budowa ścieżek rowerowych oraz ciągów pieszych i pieszo-rowerowych.
	4.1.4. Dostosowanie i wyposażenie układu komunikacyjnego w narzędzia do obsługi dla pojazdów napędzanych alternatywnymi ekologicznymi źródłami energii.

Cel operacyjny 4.2. Poprawa stanu technicznego i bezpieczeństwa dróg powiatowych.

CEL STRATEGICZNY 4. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i technicznej Powiatu Raciborskiego wpływających na wysoką jakość życia.	
CEL OPERACYJNY 4.2. Poprawa stanu technicznego i bezpieczeństwa dróg powiatowych.	KIERUNKI DZIAŁAŃ:
	4.2.1. Przebudowa, modernizacja, remont istniejących obiektów infrastruktury na drogach powiatowych oraz wspieranie działań w tym zakresie na innych drogach.
	4.2.2. Budowa, przebudowa i remont przejść dla pieszych wraz z oświetleniem na drogach powiatowych oraz wspieranie działań w tym zakresie na innych drogach.
	4.2.3. Działania na rzecz edukacji komunikacyjnej dzieci, młodzieży, dorosłych w zakresie znajomości przepisów ruchu drogowego, bezpiecznych zachowań na drodze.

Cel operacyjny 4.3. Współpraca w zakresie planowania i realizacji zrównoważonego publicznego transportu zbiorowego.

Jednym z najczęściej wykorzystywanych rodzajów transportu jest indywidualny transport samochodowy. Alternatywą dla tego rodzaju transportu jest sprawnie funkcjonujący publiczny transport zbiorowy, który mógłby zachęcić do rezygnacji z indywidualnych środków lokomocji. Istotna jest więc odpowiednia organizacja i zarządzanie publicznym transportem zbiorowym.

Cel strategiczny 4. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i technicznej Powiatu Raciborskiego wpływających na wysoką jakość życia.	
CEL OPERACYJNY 4.3. Współpraca w zakresie planowania i realizacji zrównoważonego publicznego transportu zbiorowego.	KIERUNKI DZIAŁAŃ:
	4.3.1. Poprawa połączeń komunikacyjnych pomiędzy gminami powiatu raciborskiego.
	4.3.2. Działania na rzecz usprawnienia oraz wprowadzenia bezpośrednich połączeń komunikacji publicznej w relacjach Racibórz–Rybnik, Racibórz-Wodzisław Śląski, Racibórz-Katowice, Racibórz-Gliwice, Racibórz-Głubczyce, Racibórz-Kędzierzyn-Koźle oraz z zagranicą.
	4.3.3. Promocja publicznego transportu zbiorowego.
	4.3.4. Zintegrowanie połączeń publicznego transportu zbiorowego.

Cel operacyjny 4.4. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej.

CEL STRATEGICZNY 4. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i technicznej Powiatu Raciborskiego wpływających na wysoką jakość życia.	
CEL OPERACYJNY 4.4. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej powiatu.	KIERUNKI DZIAŁAŃ:
	4.4.1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury użyteczności publicznej Powiatu Raciborskiego.
	4.4.2. Przystosowanie powiatowych obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Cel operacyjny 4.5. Poprawa bezpieczeństwa na terenie powiatu raciborskiego.

Jednym z zadań samorządu powiatowego jest podejmowanie działań zmierzających do poprawy stanu bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego. Mając na uwadze znaczną liczbę czynników wpływających na stan bezpieczeństwa mieszkańców powiatu, zwraca się szczególną uwagę na poniższe działania.

CEL STRATEGICZNY 4. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i technicznej Powiatu Raciborskiego wpływających na wysoką jakość życia.	
CEL OPERACYJNY 4.5. Poprawa bezpieczeństwa na terenie powiatu raciborskiego.	KIERUNKI DZIAŁAŃ:
	4.5.1. Wspieranie inwestycji w zakresie modernizacji infrastruktury oraz wyposażenia służb, inspekcji i straży odpowiedzialnych za bezpieczeństwo na terenie powiatu raciborskiego.
	4.5.2. Monitorowanie i informowanie o zagrożeniach oraz współdziałanie w zakresie reagowania na zagrożenia (w tym ilość posiedzeń Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego oraz Komisji Bezpieczeństwa i Porządku).
	4.5.3. Podejmowanie działań prewencyjnych na rzecz poprawy bezpieczeństwa mieszkańców powiatu.
	4.5.4. Monitorowanie stanu bezpieczeństwa na obszarze powiatu w ramach posiedzeń Komisji Bezpieczeństwa i Porządku.

Cel strategiczny 5. Silna pozycja samorządu oraz sprawne zarządzanie w Powiecie Raciborskim.

Cel operacyjny 5.1. Współpraca samorządów lokalnych powiatu w planowaniu rozwoju i realizowaniu działań o znaczeniu strategicznym dla rozwoju powiatu i jego gmin.

Jednostka samorządu terytorialnego, jaką jest powiat, dysponuje wieloma narzędziami, które bezpośrednio lub pośrednio mogą wpływać na rozwój i aktywność społeczeństwa również w gminie, dlatego istotną sprawą jest zgodna współpraca pomiędzy tymi instytucjami.

CEL STRATEGICZNY 5. Silna pozycja samorządu oraz sprawne zarządzanie w Powiecie Raciborskim	
CEL OPERACYJNY 5.1. Współpraca samorządów lokalnych powiatu w planowaniu rozwoju i realizowaniu działań o znaczeniu strategicznym dla rozwoju powiatu i jego gmin.	KIERUNKI DZIAŁAŃ:
	5.1.1. Wspólne ustalenie priorytetów współpracy i prowadzenie spójnej polityki rozwoju przez samorządy gminne i powiatowy.
	5.1.2. Współpraca samorządów przy realizacji inwestycji powiatowych oraz gminnych.

Cel operacyjny 5.2. Współpraca Powiatu Raciborskiego z innymi podmiotami w kraju i zagranicą.

Powiat Raciborski, w ramach realizacji zadań własnych, aktywnie współpracuje z partnerami samorządowymi z Polski i zagranicy. Oficjalnymi partnerami zagranicznymi Powiatu Raciborskiego są: Powiat Märkischer (Niemcy), Miasto Rendsburg (Niemcy), Hrabstwo Wrexham (Walia), Miasto Komsomolsk (Ukraina) oraz Powiat Elbe-Elster (Niemcy). Partnerem polskim jest sąsiedni Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski (Województwo Opolskie).

CEL STRATEGICZNY 5. Silna pozycja samorządu oraz sprawne zarządzanie w Powiecie Raciborskim.	
CEL OPERACYJNY 5.2. Współpraca Powiatu Raciborskiego z innymi podmiotami w kraju i zagranicą.	KIERUNKI DZIAŁAŃ:
	5.2.1. Wspólne ustalenie priorytetów współpracy i prowadzenie spójnej polityki rozwoju przez samorządy gminne i powiatowy.
	5.2.2. Współpraca samorządów przy realizacji inwestycji powiatowych oraz gminnych.
	5.2.3. Rozwój współpracy Powiatu Raciborskiego z partnerami zagranicznymi.
	5.2.4. Rozwój współpracy transgranicznej z partnerami z Republiki Czeskiej w różnych sferach działalności ukierunkowane na zwiększenie potencjału obszaru transgranicznego.

Cel operacyjny 5.3. Podnoszenie poziomu funkcjonowania jednostek organizacyjnych Powiatu Raciborskiego.

Istotą funkcjonowania samorządu terytorialnego i sensem istnienia urzędów jest jak najpełniejsza realizacja potrzeb mieszkańców poprzez profesjonalne świadczenie usług na ich rzecz. Jednostki organizacyjne Powiatu Raciborskiego powinny dążyć do poprawy funkcjonowania tak, by były one przyjazne mieszkańcom powiatu, poprawy jakości świadczonych usług, efektywności pracy oraz doskonaleniu warunków organizacyjnych i technicznych Starostwa Powiatowego w Raciborzu.

CEL STRATEGICZNY 5. Silna pozycja samorządu oraz sprawne zarządzanie w Powiecie Raciborskim.	
CELOPERACYJNY 5.3. Podnoszenie poziomu funkcjonowania jednostek organizacyjnych Powiatu Raciborskiego.	KIERUNKI DZIAŁAŃ:
	5.3.1. Prowadzenie działań na rzecz podnoszenia jakości usług i ich dostępności dla mieszkańców, podmiotów społeczno-gospodarczych oraz instytucjonalnych powiatu.
	5.3.2. Ciągłe wspieranie rozwoju kompetencji i umiejętności pracowników Starostwa Powiatowego w Raciborzu oraz jednostek organizacyjnych powiatu.

IV. Zgodność Programu z wytycznymi i założeniami zawartymi w dokumentach wyższego rzędu

Program Rozwoju Powiatu Raciborskiego na lata 2022-2030 jest spójny z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego oraz regionalnego tj.:

- Polski Ład,
- Krajową Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030),
- Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”,
- Fundusze Europejskie dla Śląskiego na lata 2021-2027 (w przygotowaniu).

V. System wdrażania i monitoringu

System wdrażania

Podstawą skutecznego wdrażania działań służących osiągnięciu celów Programu Rozwoju Powiatu Raciborskiego na lata 2022-2030 jest dysponowanie wiedzą na temat postępów osiąganych w zakresie wdrażanych kierunków interwencji oraz zdolność do reagowania na pojawiające się różnice pomiędzy przyjętymi założeniami a uzyskiwanymi efektami realizacji kluczowych zadań. Należy pamiętać, że Program Rozwoju Powiatu Raciborskiego jest efektem współpracy szeregu podmiotów – Zarządu Powiatu Raciborskiego, radnych powiatu, jednostek organizacyjnych powiatu, w tym powiatowego urzędu pracy, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców oraz mieszkańców. Podmiotem odpowiedzialnym za opracowanie i wdrożenie dokumentu jest Zarząd Powiatu Raciborskiego, który pełni strategiczną rolę organu wykonawczego samorządu powiatowego w stymulowaniu i koordynacji działań podejmowanych przez różnorodne podmioty i środowiska, jak również w mobilizowaniu oraz integrowaniu zasobów pozostających w ich dyspozycji – na rzecz realizacji celów strategicznych.

Monitoring i ewaluacja

W celu skutecznej realizacji Programu należy wdrożyć system monitorowania i ewaluacji Programu Rozwoju Powiatu Raciborskiego lata 2022 - 2030. Monitoring i ewaluacja programów strategicznych ma na celu poprawę jakości działań poprzez zwiększenie ich skuteczności, użyteczności, efektywności i trwałości. Brak sprawnie działającego systemu monitoringu stanowi istotną przeszkodę dla działań ewaluacyjnych realizowanych w dalszym okresie. Podstawowymi wartościami w procesie ewaluacji są m.in.: niezależność, rzetelność, uczciwość i obiektywizm ewaluacji, zaś podmiot odpowiedzialny za opracowanie ewaluacji (ewaluacja średnioterminowa i ex-post może być realizowana w postaci zlecenia wyspecjalizowanej i niezależnej firmie zewnętrznej) powinien zachować należyłą staranność w prowadzeniu badań, w zbieraniu i analizowaniu danych oraz wnioskowaniu²¹. Ewaluacja jest powiązana z monitoringiem, którego celem jest bieżące śledzenie tego, czy podejmowane są zaplanowane działania i czy przynoszą one spodziewane wyniki, a zasoby są użytkowane w sposób zaplanowany i efektywny. Podstawą ewaluacji i monitoringu jest ukazanie zmian związanych z programem za pomocą wskaźników. Wskaźniki są określane w kontekście ewaluacji i monitoringu często jako mierniki służące ocenie stopnia, w jakim podjęte działania przybliżyły osiągnięcie zaplanowanych wartości związanych z przyjętymi celami.

Źródłem wiedzy nt. wartości poszczególnych wskaźników będą dane pochodzące z:

- oficjalnej statystyki publicznej, prezentowanej w formie baz danych typu Bank Danych Lokalnych GUS, portalach internetowych GUS i US w Raciborzu, rocznikach i biuletynach statystycznych,

²¹ Polskie Towarzystwo Ewaluacyjne, Warszawa, 27 lipca 2008 r.

- statystyk i analiz Powiatowego Urzędu Pracy w Raciborzu, w tym System Informatyczny Rynku Pracy i Usług Społecznych SYRIUSZ,
- elektroniczny centralny zbiór danych oświatowych - System Informacji Oświatowej (SIO),
- innych publicznie dostępnych danych na temat sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu typu listy rankingowe, oceny, raporty, itp.,
- informacji i opracowań wewnętrznych Starostwa Powiatowego, podległych instytucji, urzędów gmin z terenu powiatu.

Śledzenie wartości wskaźników w procesie monitoringu, a także wykorzystywanie ich w ewaluacji śródkresowej, pozwala określić, czy interwencja przebiega właściwie, jak są wykorzystywane środki i czy przyczyniają się do osiągnięcia zaplanowanych efektów.

Monitoring Programu będzie polegał na bieżącej weryfikacji stopnia realizacji zaplanowanych kierunków działań oraz osiągnięcia wyznaczonych wskaźników, a także składania za każde 3 zakończone lata kalendarzowe (z podziałem na poszczególne lata obejmujące okres monitorowany) raportu z realizacji założeń zawartych w dokumencie.

Ocena wskaźników zostanie dokonana w dwóch formach, tj.:

- ocena średnioterminowa w trakcie realizacji działań (w roku 2024, 2027) – dostarcza informacji niezbędnych do korygowania działań w zależności od potrzeb zmieniającej się sytuacji wewnętrznej i zewnętrznej (otoczenia),
- ex post, czyli po ukończeniu realizacji działań - służy ustaleniu, czy realizacja założeń Programu przyniosła oczekiwane efekty.

Od sprawnego systemu monitoringu zależy osiągnięcie określonych celów oraz wdrażanie zadań szczegółowych. Raporty pozwolą na dokonanie oceny Programu jego aktualizację i modyfikację. Będą w syntetyczny sposób przedstawiały analizę efektów realizowanych przedsięwzięć oraz zadań.

Tylko działanie nakierowane na współpracę wspomnianych środowisk prowadzić będzie do osiągnięcia celów zapisanych w niniejszym dokumencie strategicznym. Z kolei monitoring Programu będzie stałym procesem zapewniającym dostateczną ilość informacji na temat skuteczności realizacji działań zaplanowanych w dokumencie.

W kolejnej tabeli przedstawiono mierniki realizacji Programu z odniesieniem do poszczególnych celów strategicznych.

Wykaz skrótów:

- BDL GUS-Bank Danych Lokalnych Główny Urząd Statystyczny,
- KP PSP-Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Raciborzu,
- PKS-Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Raciborzu Sp. z o.o.,
- PZD-Powiatowy Zarząd Dróg w Raciborzu,
- MDK-Młodzieżowy Dom Kultury w Raciborzu,
- PCS-Powiatowe Centrum Sportu w Raciborzu,

- Szpital- Szpital Rejonowy im. dr. Józefa Rostka w Raciborzu,
- Zamek Piastowski-Zamek Piastowski w Raciborzu,
- PPP-Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Raciborzu,
- PUP-Powiatowy Urząd Pracy w Raciborzu,
- PCPR-Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Raciborzu,
- DPS-dom pomocy społecznej,
- CKZiU nr1-Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 1 w Raciborzu,
- CKZiU nr 2 - Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 2 „Mechanik” w Raciborzu,
- WIOŚ-Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Katowicach.

Wykaz skrótów komórek organizacyjnych Starostwa Powiatowego w Raciborzu:

- OR-Wydział Organizacyjny,
- BOS-Biuro Obsługi Starosty,
- ZS-Referat Spraw Społecznych,
- TC-Referat Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego,
- TF/FN- Wydział Finansowy,
- ZE- Referat Edukacji,
- SG-Wydział Geodezji,
- SE-Referat Ochrony Środowiska i Rolnictwa,
- SI-Referat Inwestycji i Rozwoju,
- SK-Wydział Komunikacji i Transportu.

Tabela 36. Mierniki realizacji oraz źródła weryfikacji celów

Cele operacyjne	Mierniki realizacji	Źródło weryfikacji*
Cel 1. Stworzenie warunków sprzyjających wysokiej aktywności gospodarczej		
1.1. Wspieranie tworzenia oraz rozwój przedsięwzięć i pomysłów gospodarczych.	1. Podmioty nowo zarejestrowane wg grup sekcji PKD 2007.	BDL GUS
	2. Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym.	BDL GUS
	3. Liczba zrealizowanych przedsięwzięć w zakresie wspierania rozwoju gospodarczego i przedsiębiorczości.	Dane BOS, PUP, Zamek Piastowski, SI, PZD
	4. Liczba programów i projektów w zakresie podnoszenia kwalifikacji pracowników i pracodawców.	Dane PUP
1.2. Wspieranie warunków służących rozwojowi obszarów wiejskich.	1. Liczba propagowanych informacji dotyczących wsparcia rolnictwa na obszarze powiatu.	Dane SE, BOS
	2. Liczba podjętych działań z instytucjami okołorolniczymi w celu wspierania rolnictwa.	Dane SE, BOS
	3. Liczba zrealizowanych przedsięwzięć w zakresie poprawy i modernizacji infrastruktury komunikacyjnej na obszarach wiejskich.	Dane SI, SG, PZD
1.3. Promowanie równych szans na rynku pracy oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększania szans na zatrudnienie.	1. Liczba bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, mieszkańców wsi i osób wychowujących dzieci do lat 6.	Dane PUP
	2. Stopa bezrobocia w %.	Dane PUP
	3. Liczba MSP, które uzyskały wsparcie w formie usług szkoleniowych i doradczych.	Dane PUP
	4. Liczba osób które skorzystały z ofert podniesienia kompetencji (np. staże, szkolenia, studia podyplomowe).	Dane PUP, CKZiU nr 1, CKZiU nr 2
1.4. Rozwój oferty turystycznej oraz oferty usług czasu wolnego wykorzystującej walory przyrodniczo-kulturowe terenu powiatu raciborskiego.	1. Liczba wydarzeń na Zamku Piastowskim w Raciborzu.	Dane Zamek Piastowski
	2. Liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych przez jednostki organizacyjne Powiatu Raciborskiego oraz gminy powiatu.	Dane BOS, Zamek Piastowski, MDK, gmin powiatu

Cele operacyjne	Mierniki realizacji	Źródło weryfikacji*
	3. Liczba inicjatyw promujących walory przyrodniczo-kulturowe powiatu raciborskiego oraz gmin w zakresie turystyki.	Dane BOS, Zamek Piastowski, gmin powiatu
	4. Liczba odwiedzających wybrane instytucje kultury oraz atrakcje kulturalne w powiecie raciborskim.	Dane Zamek Piastowski, gmin powiatu
Cel 2. Kształtowanie zrównoważonego rozwoju społecznego i aktywności mieszkańców.		
2.1. Wysoka jakość kształcenia i dostosowanie oferty edukacyjnej do zmieniających się uwarunkowań społeczno-gospodarczych, w tym rynku pracy w szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez Powiat Raciborski.	1. Zdawalność egzaminu maturalnego i zawodowego.	Dane ZW
	2. Absolwenci techników w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadpodstawowych.	Dane BDL GUS
	3. Liczba podjętych inicjatyw w zakresie dostosowania oferty edukacyjnej do rynku pracy.	Dane ZW, dane szkół
	4. Liczba realizowanych projektów na rzecz poprawy jakości edukacji.	Dane ZW, dane szkół
	5. Wartość realizowanych projektów na rzecz poprawy jakości edukacji.	Dane ZW, TF/FN, dane szkół
	6. Liczba zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży.	Dane MDK, PCS
2.2. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i zaangażowania mieszkańców w inicjatywy lokalne.	1. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców.	Dane BDL GUS
	2. Liczba programów i projektów realizowanych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.	Dane ZS, ZW, TC, BOS
2.3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.	1. Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia w zakresie aktywizacji zawodowej.	Dane PUP
	2. Liczba programów i projektów dotyczących aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	Dane ZS, PCPR
	3. Liczba programów na rzecz wsparcia dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym.	Dane ZS, ZW, PCPR, PPP
2.4. Wspieranie i rozwój systemu pieczy zastępczej.	1. Liczba funkcjonujących na terenie powiatu raciborskiego placówek opiekuńczo-wychowawczych, rodzinnych domów dziecka oraz zawodowych rodzin zastępczych.	Dane PCPR

Cele operacyjne	Mierniki realizacji	Źródło weryfikacji*
	2. Liczba świadczeń wypłaconych rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka.	Dane PCPR
	3. Wydatki przeznaczone na wsparcie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.	Dane PCPR
2.5. Rozwój infrastruktury oraz usług zdrowotnych i usług pomocy społecznej.	1. Liczba hospitalizacji wykonanych w Szpitalu Rejonowym w Raciborzu.	Dane Szpital
	2. Liczba udzielonych porad w ramach podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.	Dane BDL GUS
	3. Liczba zrealizowanych zadań, w których sfinansowano koszty wsparcia osób z niepełnosprawnościami.	Dane ZS, PCPR
	4. Liczba osób, które zostały przyjęte do ponadgminnych domów pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu raciborskiego.	Dane PCPR, DPS-y
	5. Liczba osób, które skorzystały z usług ośrodków wsparcia prowadzonych przez powiat.	Dane PCPR, ZS
2.6. Rozwój i upowszechnianie kultury i sportu.	1. Liczba inicjatyw, w tym imprez sportowych, rekreacyjnych i wydarzeń społeczno-kulturalnych realizowanych bądź wspieranych przez Powiat Raciborski.	Dane ZW, BOS, Zamek Piastowski, PCS
	2. Liczba klubów sportowych łącznie z klubami wyznaniowymi i UKS oraz ćwiczących ogółem.	Dane BDL GUS
	3. Liczba realizowanych / wspieranych przedsięwzięć na rzecz ochrony zabytków.	Dane BOS
Cel 3. Ochrona środowiska i krajobrazu na terenie powiatu raciborskiego.		
3.1. Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu raciborskiego w celu utrzymania wysokiego poziomu stanu środowiska naturalnego.	1. Liczba przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska.	Dane SE
	2. Powierzchnia powiatu prawem chroniona (w %).	Dane BDL GUS
	3. Liczba zrealizowanych zadań w ramach powiatowego programu ochrony środowiska.	Dane SE
3.2. Poprawa jakości powietrza	1. Liczba dni z przekroczeniami poziomu alarmowego pyłu zawieszonego PM 10.	Dane WIOŚ w Katowicach

Cele operacyjne	Mierniki realizacji	Źródło weryfikacji*
atmosferycznego, wód i gleb.	2. Liczba przedsięwzięć realizowanych/wspieranych przez Powiat Raciborski na rzecz poprawy jakości powietrza atmosferycznego, wód i gleb.	Dane SI
	3. Środki przeznaczone na zwiększenie efektywności energetycznej budynków oraz wykorzystania OZE jednostek organizacyjnych powiatu.	Dane TF/FN, SI, jednostek organizacyjnych powiatu
Cel 4. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i technicznej Powiatu Raciborskiego wpływających na wysoką jakość życia.		
4.1. Działania na rzecz realizacji inwestycji drogowych i okołodrogowych.	1. Długość rozbudowanych, przebudowanych i wyremontowanych dróg powiatowych.	Dane BDL GUS
	2. Długość wybudowanych i przebudowanych chodników oraz ciągów pieszych przy drogach powiatowych.	Dane SI
	3. Długość ścieżek rowerowych (dróg dla rowerów).	Dane PZD, SI
4.2. Poprawa stanu technicznego i bezpieczeństwa dróg powiatowych.	1. Wielkość nakładów na bieżące utrzymanie dróg powiatowych.	Dane PZD
	2. Udział wydatków na drogi publiczne w wydatkach ogółem.	Dane BDL GUS
	3. Liczba zrealizowanych przedsięwzięć dotyczących poprawy stanu i funkcjonalności dróg powiatowych.	Dane PZD, SI
4.3. Współpraca w zakresie planowania i realizacji zrównoważonego publicznego transportu zbiorowego.	1. Liczba przedsięwzięć w zakresie wspierania i promowania zrównoważonego publicznego transportu zbiorowego.	Dane SK
	2. Liczba regularnych połączeń komunikacji publicznej pomiędzy gminami powiatu raciborskiego.	Dane PKS
	3. Liczba regularnych połączeń komunikacji publicznej z wybranymi ośrodkami spoza powiatu: Racibórz-Rybnik, Racibórz-Katowice, Racibórz-Wodzisław Śląski, Racibórz-Gliwice, Racibórz-Kędzierzyn-Koźle, Racibórz-Głubczyce oraz z zagranicą.	Dane PKS, Koleje Śląskie, inni przewoźnicy
4.4. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej powiatu.	1. Nakłady finansowe na rozwój infrastrukturalny obiektów użyteczności publicznej Powiatu Raciborskiego.	Dane SI, TF/FN
	2. Liczba zadań przystosowujących powiatowe obiekty użyteczności publicznej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.	Dane SI, dane jednostek organizacyjnych powiatu
4.5. Poprawa bezpieczeństwa na terenie	1. Środki przeznaczone na modernizację infrastruktury oraz wyposażenia służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo na terenie powiatu	Dane TC, TF/FN

Cele operacyjne	Mierniki realizacji	Źródło weryfikacji*
powiatu raciborskiego.	raciborskiego.	
	2. Liczba odnotowanych zdarzeń kryzysowych na obszarze powiatu (w tym pożarów oraz miejscowych zagrożeń).	Dane TC
	3. Liczba podejmowanych akcji prewencyjnych oraz edukacyjnych w zakresie bieżącej działalności służb, inspekcji oraz straży.	Dane TC, KP PSP, Policja, Sanepid
	4. Przestępczość na terenie powiatu raciborskiego.	Dane TC, Policja
Cel 5. Silna pozycja samorządu oraz sprawne zarządzanie w Powiecie Raciborskim.		
5.1. Współpraca samorządów lokalnych powiatu w planowaniu rozwoju i realizowaniu działań o znaczeniu strategicznym dla rozwoju powiatu i jego gmin.	1. Liczba programów i projektów partnerskich realizowanych przez Powiat Raciborski i gminy powiatu raciborskiego.	Dane komórek organizacyjnych starostwa
5.2. Współpraca Powiatu Raciborskiego z innymi podmiotami w kraju i zagranicą.	1. Liczba programów i projektów partnerskich realizowanych przez Powiat Raciborski z innymi organami administracji publicznej w kraju i zagranicą.	Dane komórek organizacyjnych starostwa
	2. Liczba działań podejmowanych w ramach współpracy zagranicznej Powiatu Raciborskiego.	Dane BOS
5.3. Podnoszenie poziomu funkcjonowania jednostek organizacyjnych Powiatu Raciborskiego.	1. Liczba szkoleń dla pracowników jednostek organizacyjnych Powiatu Raciborskiego.	Dane jednostek organizacyjnych powiatu
	2. Liczba działań na rzecz zwiększenia jakości i dostępności e-usług w Starostwie Powiatowym w Raciborzu oraz w jednostkach organizacyjnych Powiatu Raciborskiego.	Dane jednostek organizacyjnych powiatu

VI. Podsumowanie

Przeprowadzone prace nad dokumentem Programu Rozwoju Powiatu Raciborskiego na lata 2022-2030 pozwoliły określić nowe działania powiatu. Prace obejmowały dokonanie analizy bieżącej sytuacji, sformułowanie wizji, celów i kierunków działań wraz z miernikami umożliwiającymi monitorowanie postępu. Analiza potencjału Powiatu Raciborskiego, jego strategicznych wyróżników, procesów zachodzących w otoczeniu oraz potrzeb i oczekiwań podmiotów lokalnych pozwoliła określić priorytety na najbliższe lata, tj.:

1. Tworzenie warunków sprzyjających wysokiej aktywności gospodarczej.
2. Kształtowanie zrównoważonego rozwoju społecznego i aktywności mieszkańców.
3. Ochrona środowiska i krajobrazu na terenie powiatu raciborskiego.
4. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i technicznej Powiatu Raciborskiego wpływających na wysoką jakość życia.
5. Silna pozycja samorządu oraz sprawne zarządzanie w Powiecie Raciborskim.

Pierwszy cel jest związany z rozwojem przedsiębiorczości i inwestycji na terenie powiatu poprzez skoordynowane wsparcie przedsiębiorców oraz promowania równych szans na rynku pracy. Z uwagi na duże zasoby terenów rolniczych uwzględniono w tym punkcie również wspieranie działalności rolniczej.

Drugi cel związany jest z rozwojem społecznym, w tym m.in. z utrzymaniem wysokiej jakości szkolnictwa. Zgodnie z tym celem należy podejmować oraz rozwijać współpracę szkół i placówek oświatowych Powiatu Raciborskiego z lokalnymi przedsiębiorstwami, uczelniami i innymi jednostkami samorządowymi. W ramach drugiego celu będą podejmowane działania wspierające system pieczy zastępczej, a także zostaną podjęte przeciwdziałania, które powodują wykluczenie społeczne i edukacyjne. Nie zostanie pominięty rozwój infrastruktury oraz usług zdrowotnych i usług pomocy społecznej czy też rozwój kultury i sportu.

Na terenie powiatu znajdują się liczne parki krajobrazowe i rezerваты przyrody dlatego realizowany będzie trzeci cel dotyczący ochrony środowiska, który uwzględnia poprawę jakości powietrza atmosferycznego, wód i gleb oraz zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu raciborskiego.

Czwarty z celów odnosi się do rozwoju infrastruktury komunikacyjnej i technicznej. Cel ten realizowany będzie dzięki zachowaniu wysokiej jakości stanu technicznego dróg powiatowych i realizację zrównoważonego publicznego transportu zbiorowego. Powyższe działania oraz zapewnienie bezpieczeństwa przyczynią się do wysokiej jakości życia mieszkańców.

Bardzo istotnym z punktu widzenia funkcjonowania powiatu jest silna pozycja samorządu oraz sprawne zarządzanie, które uwzględniono w 5 celu strategicznym. W tym celu realizowana będzie współpraca samorządów lokalnych powiatu w planowaniu rozwoju i realizowaniu działań o znaczeniu strategicznym dla rozwoju powiatu i jego gmin. Nie należy zapomnieć

o współpracy Powiatu Raciborskiego z innymi podmiotami w kraju i zagranicą czy podnoszeniu poziomu funkcjonowania jednostek organizacyjnych Powiatu Raciborskiego.

Priorytety rozwoju powiatu są skorelowane z ustawowymi zadaniami i kompetencjami powiatowego szczebla samorządu terytorialnego. Podkreśla się, iż osiągnięcie i kontynuacja trwałego i zrównoważonego rozwoju wymaga stabilnego, realistycznego podchodzenia do wszystkich sfer życia, kreowania i wprowadzania w życie odpowiednich rozwiązań oraz umiejętnego przekształcania istniejących warunków w czynniki rozwojowe powiatu.

Wykaz tabel, wykresów i rysunków

Wykaz tabel

Tabela 1. Powierzchnia gmin na terenie powiatu	6
Tabela 2. Liczba ludności w latach 2016-2020.....	9
Tabela 3. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w 2020 r.	10
Tabela 4. Migracje na pobyt stały w 2020 r.	11
Tabela 5. Zawody deficytowe, nadwyżkowe oraz w równowadze w 2021 r.....	13
Tabela 6. Struktura bezrobotnych pod koniec sierpnia 2021 r.....	15
Tabela 7. Bezrobotni ze względu na czas pozostawania bez pracy (w miesiącach) pod koniec sierpnia 2021 r.....	16
Tabela 8. Bezrobotni ze względu na wiek pod koniec sierpnia 2021 r.	16
Tabela 9. Bezrobotni ze względu na wykształcenie pod koniec sierpnia 2021 r.....	17
Tabela 10. Bezrobotni ze względu na staż pracy pod koniec sierpnia 2021 r.....	18
Tabela 11. Bezrobotni objęci aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu pod koniec lipca 2021 r.....	18
Tabela 12. Podmioty gospodarcze wg PKD w I półroczu 2021 r.....	20
Tabela 13. Podmioty gospodarcze wg wielkości zatrudnienia w 2020 r.....	21
Tabela 14. Liczba podmiotów na 1 tys. mieszkańców w latach 2016-2020.....	22
Tabela 15. Nowo zarejestrowane podmioty gospodarcze w latach 2017-2021.....	23
Tabela 16. Rodzaje pism - Referat Architektury i Budownictwa Starostwa Powiatowego w Raciborzu w 2020 roku	26
Tabela 17. Udział wydatków na drogi publiczne w wydatkach ogółem w latach 2016-2020.....	29
Tabela 18. Wodociągi na terenie powiatu w 2020 r.....	30
Tabela 19. Kanalizacja na terenie powiatu w 2020 r.	31
Tabela 20. Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku	32
Tabela 21. Energia elektryczna w gospodarstwach domowych w powiecie raciborskim.	32
Tabela 22. Długość czynnej sieci (w m) w powiecie raciborskim w latach 2016-2020.....	33
Tabela 23. Liczba odbiorców gazu (gospodarstwa domowe) w powiecie raciborskim w latach 2016-2020	33
Tabela 24. Szkoły dla których organem prowadzącym jest Powiat Raciborski wg stanu na dzień 1.09.2019 r.....	35
Tabela 25. Liczba publicznych placówek oświatowych na terenie powiatu wg miejsca lokalizacji.....	37
Tabela 26. Liczba uczniów w placówkach edukacyjnych na terenie powiatu wg miejsca lokalizacji placówki.....	38
Tabela 27. Wyniki matur w szkołach średnich.....	39
Tabela 28. Ścieżki rowerowe w powiecie raciborskim w latach 2016-2020.....	42
Tabela 29. Porady w ramach podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w latach 2016-2020.....	45
Tabela 30. Wykaz komórek organizacyjnych Zakładów Szpitala Rejonowego im. dr. Józefa Rostka w Raciborzu.....	46

Tabela 31. Zakłady opieki zdrowotnej prowadzące praktykę lekarza POZ, działające na terenie powiatu według stanu na dzień 31 marca 2016 r.	47
Tabela 32. Korzystający ze świadczeń rodzinnych w gminach powiatu raciborskiego w latach 2016-2019	49
Tabela 33. Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc wg przyczyn w latach 2016-2020	50
Tabela 34. Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w latach 2016-2020	51
Tabela 35. Przestępstwa stwierdzone w latach 2016-2020 – wybrane wskaźniki.....	51
Tabela 36. Mierniki realizacji oraz źródła weryfikacji celów	77

Wykaz wykresów

Wykres 1. Struktura ludności w powiecie w 2020 r.	7
Wykres 2. Zalesienie terenu w procentach	8
Wykres 3. Gęstość zaludnienia na 1 km ²	10
Wykres 4. Ludność wg wieku w 2020 r.....	11
Wykres 5. Saldo migracji w 2020 r.....	12
Wykres 6. Stopa bezrobocia	14
Wykres 7. Stopa bezrobocia na terenie powiatu w latach 2012-2021	14
Wykres 8. Podmioty gospodarcze w poszczególnych gminach w 2020 r.	19
Wykres 9. Podmioty gospodarcze wg rodzajów działalności w 2020 r.....	19
Wykres 10. Liczba podmiotów na 1 tys. mieszkańców	22
Wykres 11. Nowo zarejestrowane podmioty gospodarcze w powiecie raciborskim.....	23
Wykres 12. Nowe budynki mieszkalne na 1 tys. mieszkańców.....	25

Wykaz rysunków

Rysunek 1. Mapa obszaru powiatu raciborskiego.....	6
Rysunek 2. Plan sieci komunikacyjnej dla której organizatorem transportu publicznego jest Powiat Raciborski	28
Rysunek 3. Sieć połączeń kolejowych Kolei Śląskich	29

Kierownik Referatu
Inwestycji i Rozwoju

Roman Peikert

Przewodniczący Rady

Adam Wajda